

Sporen in het landschap: ontwikkeling van het domein van kasteel van Heers

Documentatiecentrum
Vlaams-Brabant,
i.s.m. Rijksarchief Leuven

Jan Bleys, 11 06 2025

HERITA

Kasteel van Heers,

Landschap- en tuinhistorisch onderzoek

2024-2025

Laat-gotisch
maaswerke

Neogotisch
maaswerk

Zuidvleugel

AH, 2024

Gemengde stijl

Noord- en oostvleugel

AH, 2024

Laat-gotiek

Renaissance

Barok

Classicisme

renaissancetuin

neerhof

Binnenkoer oostvleugel – renaissance tuin

AH, 2024

ME koer

keldergang

Renaissance peristyllehof

Binnenkoer, Renaissance vleugel

AH, 2024

Barok 1730

*25

Renaissance, 1613

*21

Barok 1730

*25

Tudor 1483-1603

*21

Neogotiek

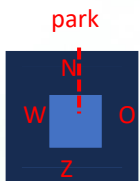
*30

Gotiek 1425

*13

Renaissance

*21

Binnenkoer remise – noordvleugel - baroktuin

AH, 2024

die staete-kamer vóór 1656
*22

Remise en dienstverdieping

Representatieve barokzaal
*25

Neerhof, poortgebouw

AH, 2024

kasteel

tiendenschuur

stallen

stallen

neerhof

19^e ontsluiting

koer

poortgebouw

Landschappelijke situering

Bebouwde boomgaard

Hoogstam boomgaard

AH, 2024

Kwijnende beukenlaan van 350 m, omvormingsbeheer tot gemengde dreef

AH, 2024

Landschappelijke situering

parkbos Heers, 18-20e

Veulen

Fologne

Tenhemelopnemingkerk, 13e

kouter

Kouter, panorama, 1,5 km

Natuurpotentie: Beukenbos, Eiken-Haagbeukenbos of rijke Eiken-Beukenbos

AH, 2024

Kasteelbeek alluvium uitgegraven tot parkvijver

AH, 2024

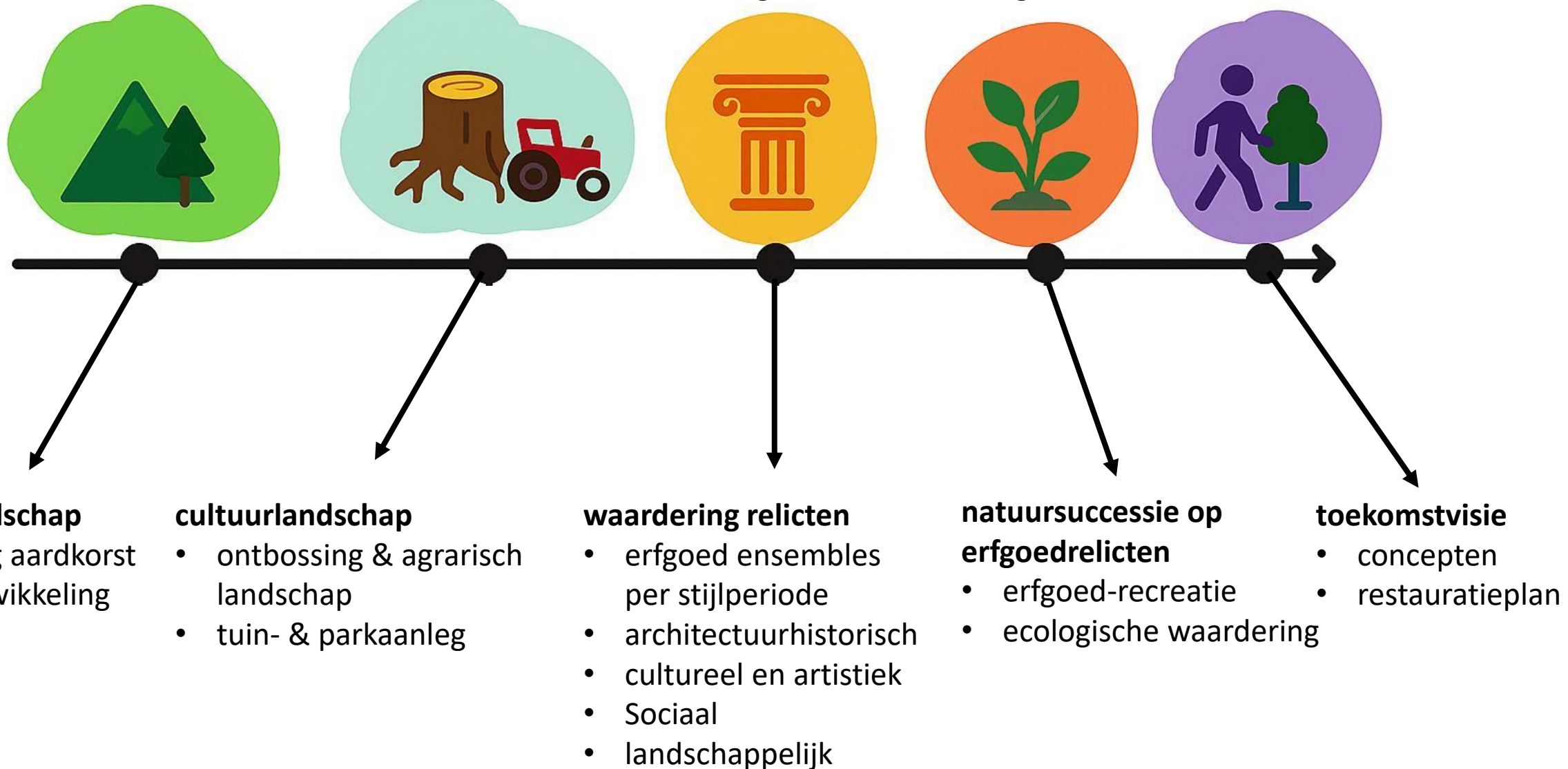
Kasteelbeek alluvium uitgegraven tot parkvijver

Naturpotentie : Elzen-Vogelkersbos

AH, 2024

Horticultureel onderzoek

van heden naar verleden, chronologisch verhaalde biografie

Landschapsanalyse

Ecoregio van de krijt-leemgebieden
Golvend Haspengouws leemdistrict

Veulen / Fologne

Heers

geografie
klimaat
geologie
topografie
geomorfologie
hydrologie
grondwater
oppervlaktewater
bodemtextuur

Luchtfoto
GPV, 2024

Occupatie van het landschap

Traditioneel
landschap

Vochtig Haspengouw
Droog Haspengouw

Topografische kaart
MCD, 1873

Demer

Diest

De Herk

Hasselt

Leuven

Sint-Truiden

Tienen

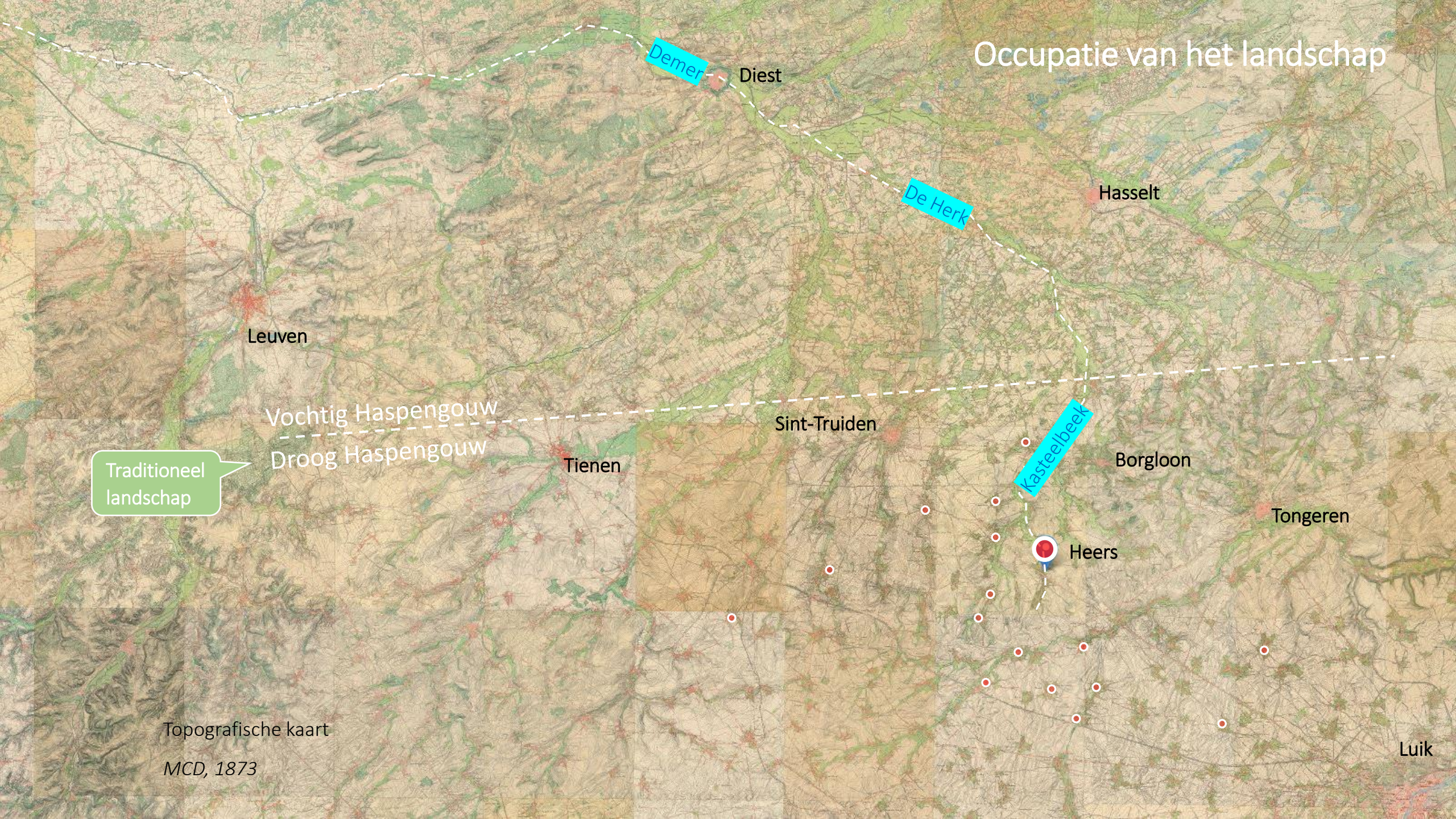
Kasteelbeek

Borgloon

Tongeren

Heers

Luik

Stedelijke invloed

Leuven

Tienen

Sint-Truiden

Heers

Tongeren

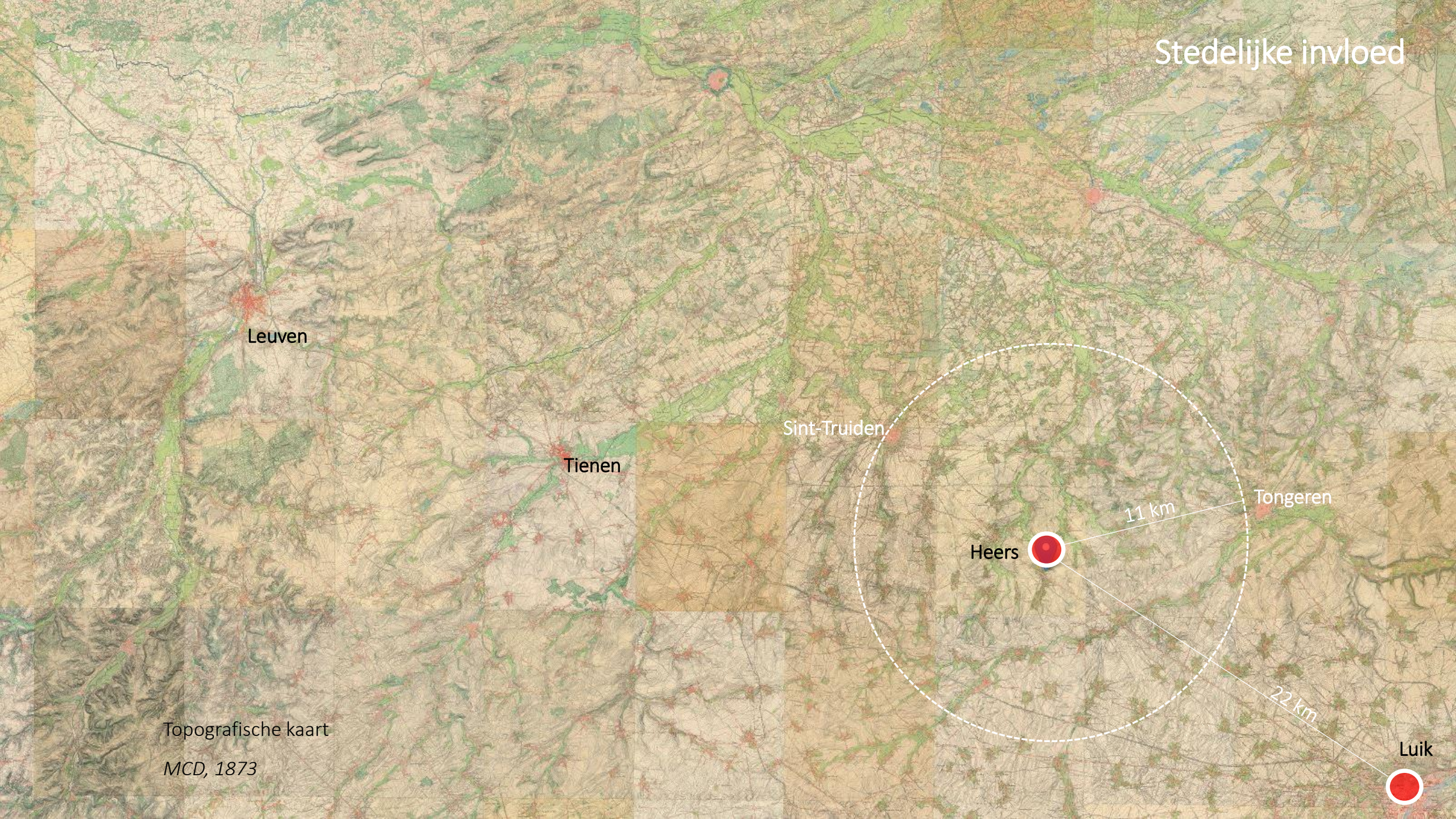
22 km

11 km

Luik

Topografische kaart

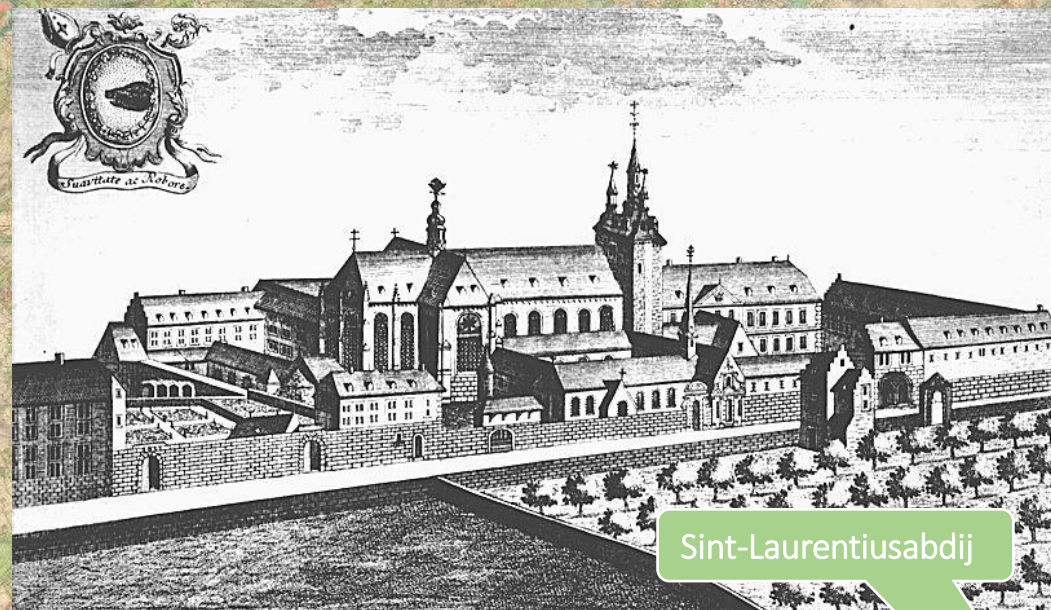
MCD, 1873

Catholieke invloed

Sint-Martinuskerk

Sint-Laurentiusabdij

Topografische kaart
MCD, 1873

Heers

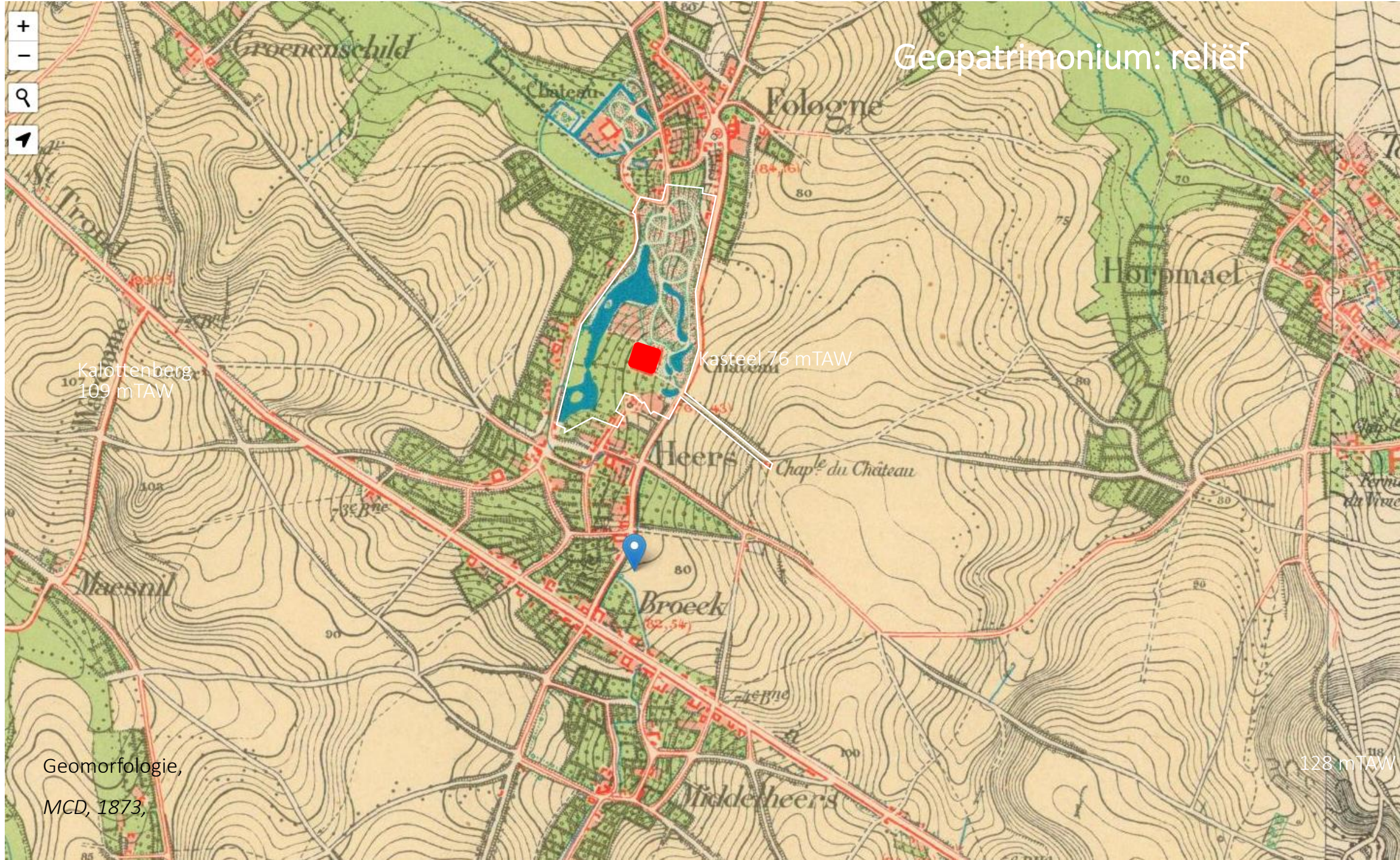
16 km

Luik

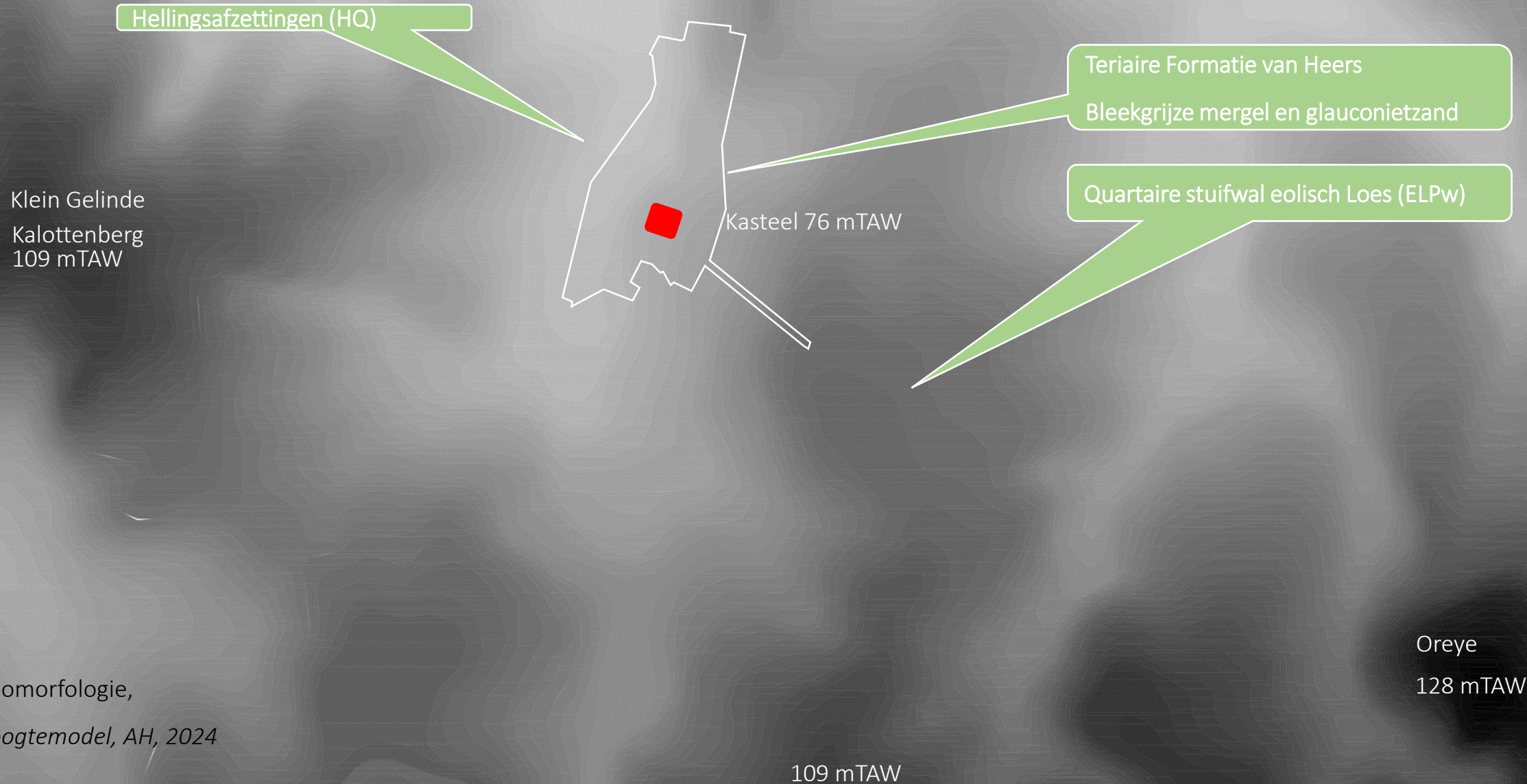
Geopatrimonium: reliëf

Geomorfologie,
MCD, 1873,

128 mTAW

Geopatrimonium: reliëf & geologie

Geopatrimonium: interfluvia

waterscheiding
Kasteelbeek-Weerbeek-interfluvium

2,5 km

Kasteelbeek vallei

Weerbeek - Molenbeek vallei

Grondelingeloon beek
Mechelen-Bovelingen

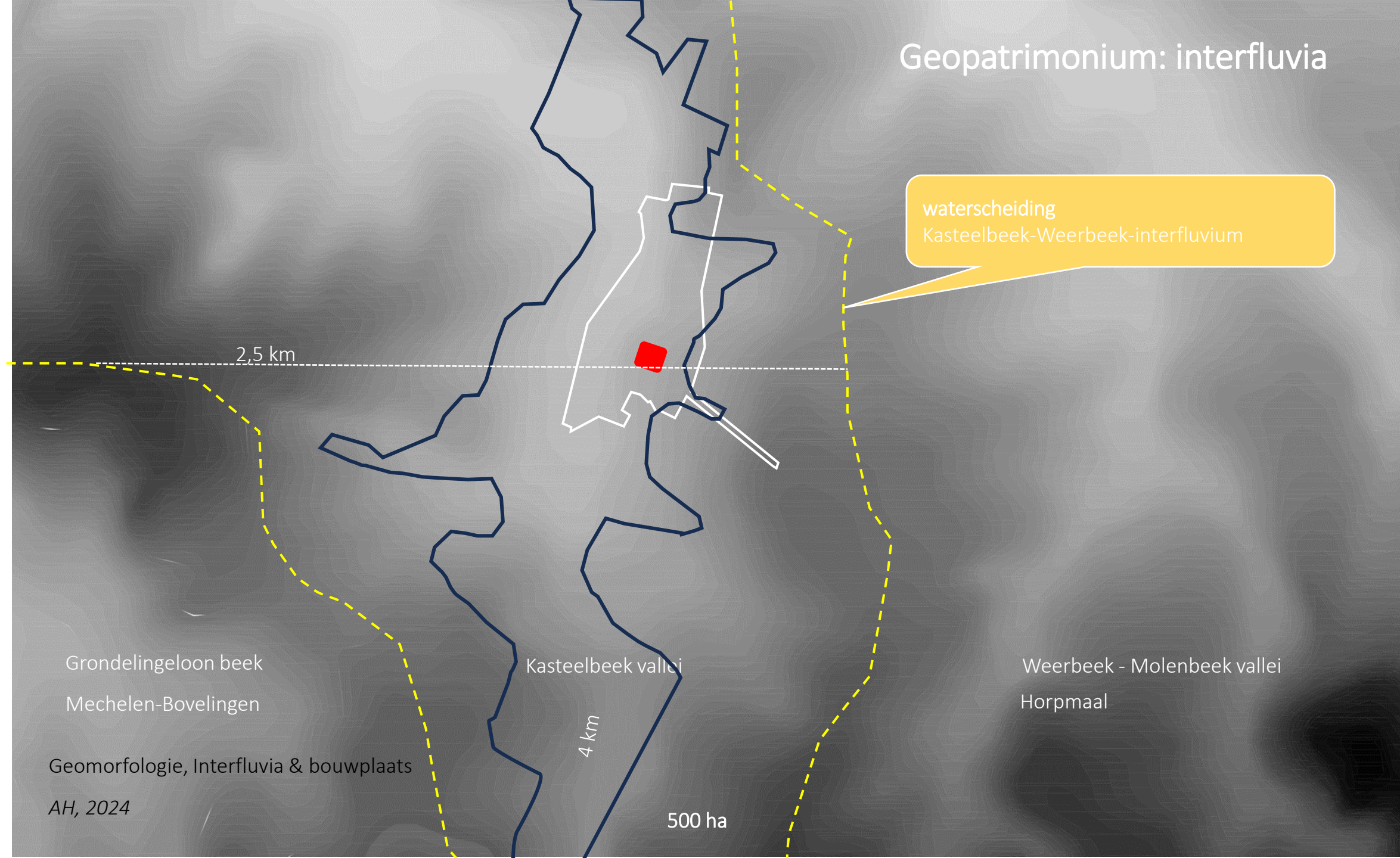
Horpmaal

4 km

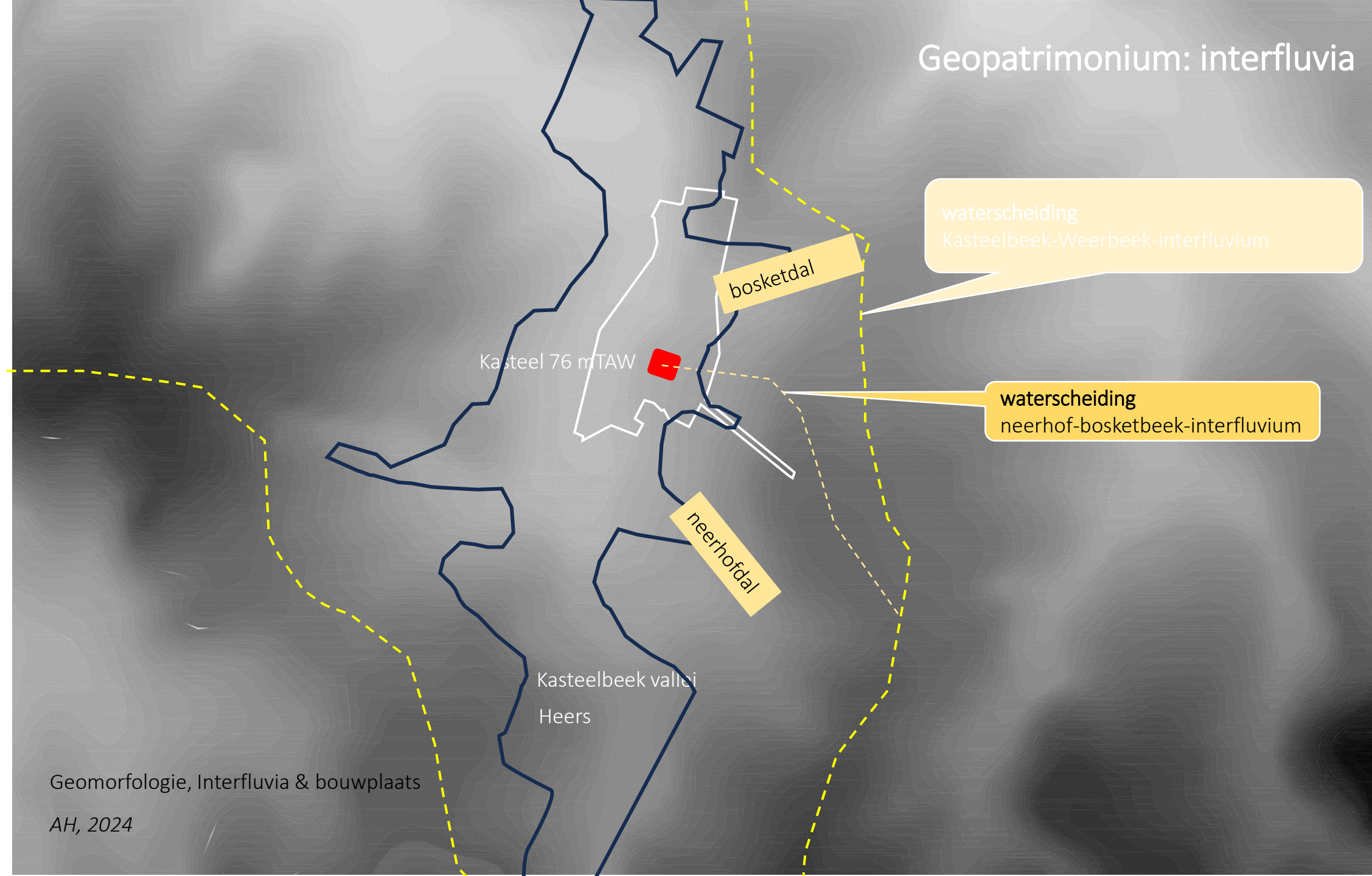
500 ha

Geomorfologie, Interfluvia & bouwplaats

AH, 2024

Geopatrimonium: interfluvia

Geopatrimonium: hydrologie

Tomberg

85 TAW
Witte kap

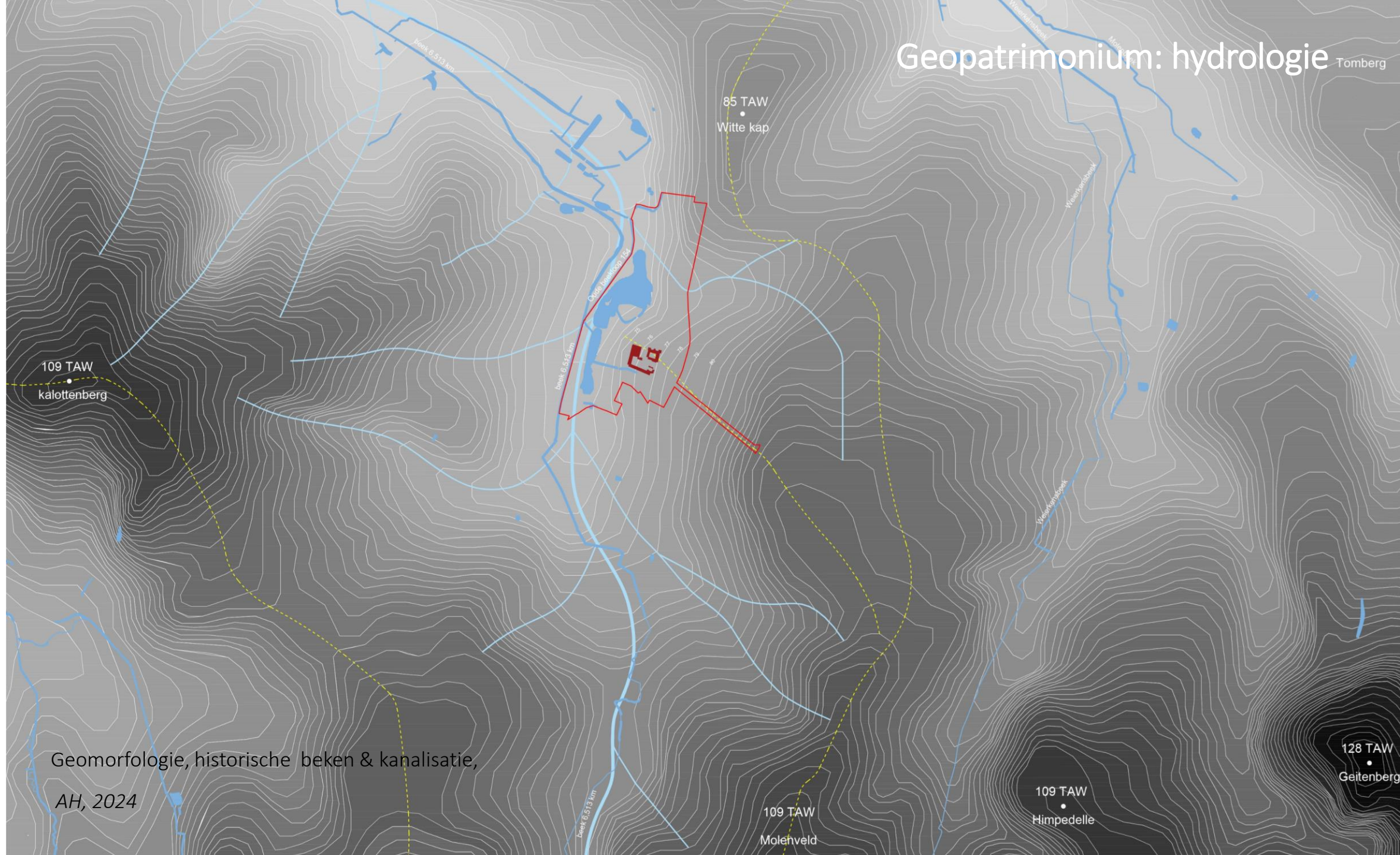
109 TAW
kalottenberg

Geomorfologie, historische beken & kanalisatie,
AH, 2024

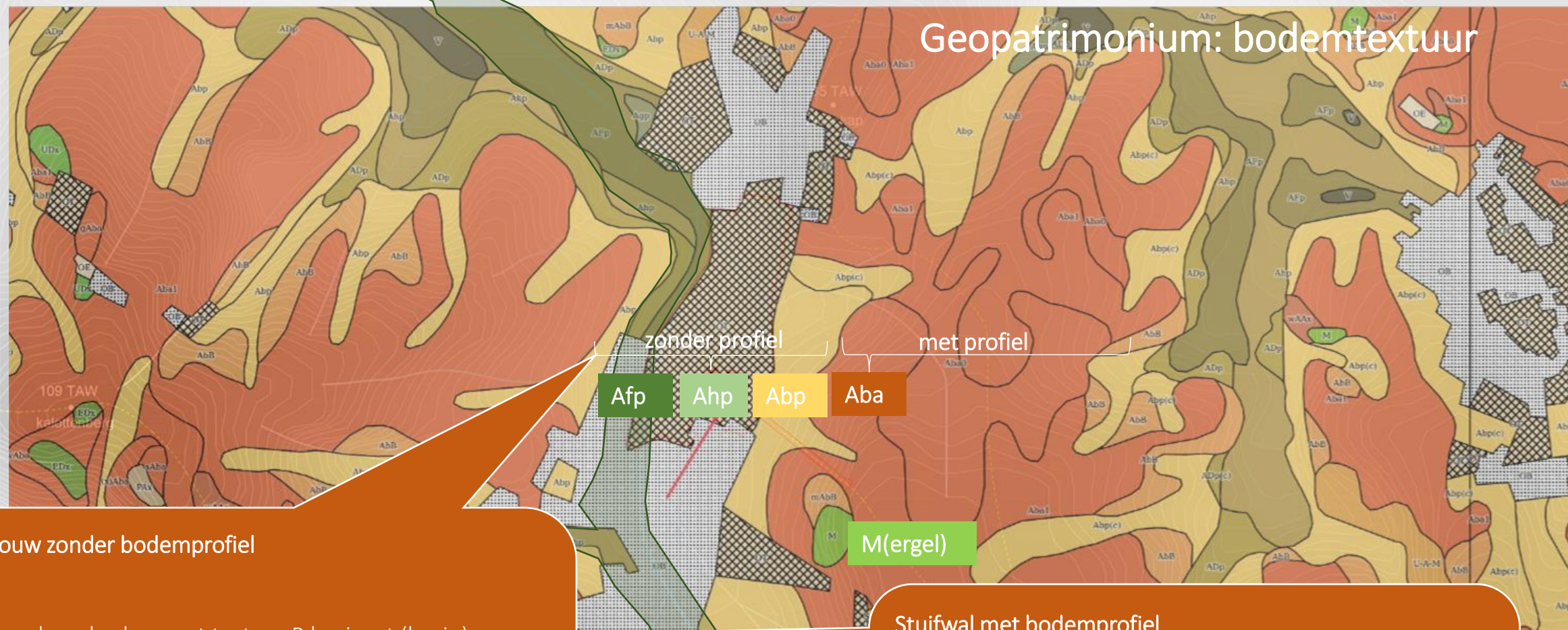
109 TAW
Molenveld

109 TAW
Himpedelle

128 TAW
Geitenberg

Geopatrimonium: bodemtextuur

Dalopbouw zonder bodemprofiel

akkers

- Aba** Droge leembodem met textuur B horizont (bruin)
- Abp** Droge leembodem zonder profiel (oker)

weiden

- Ahp** Natte leembodem zonder profiel (olijf)
- Afp** Zeer natte leembodem zonder profiel (donkergroen)

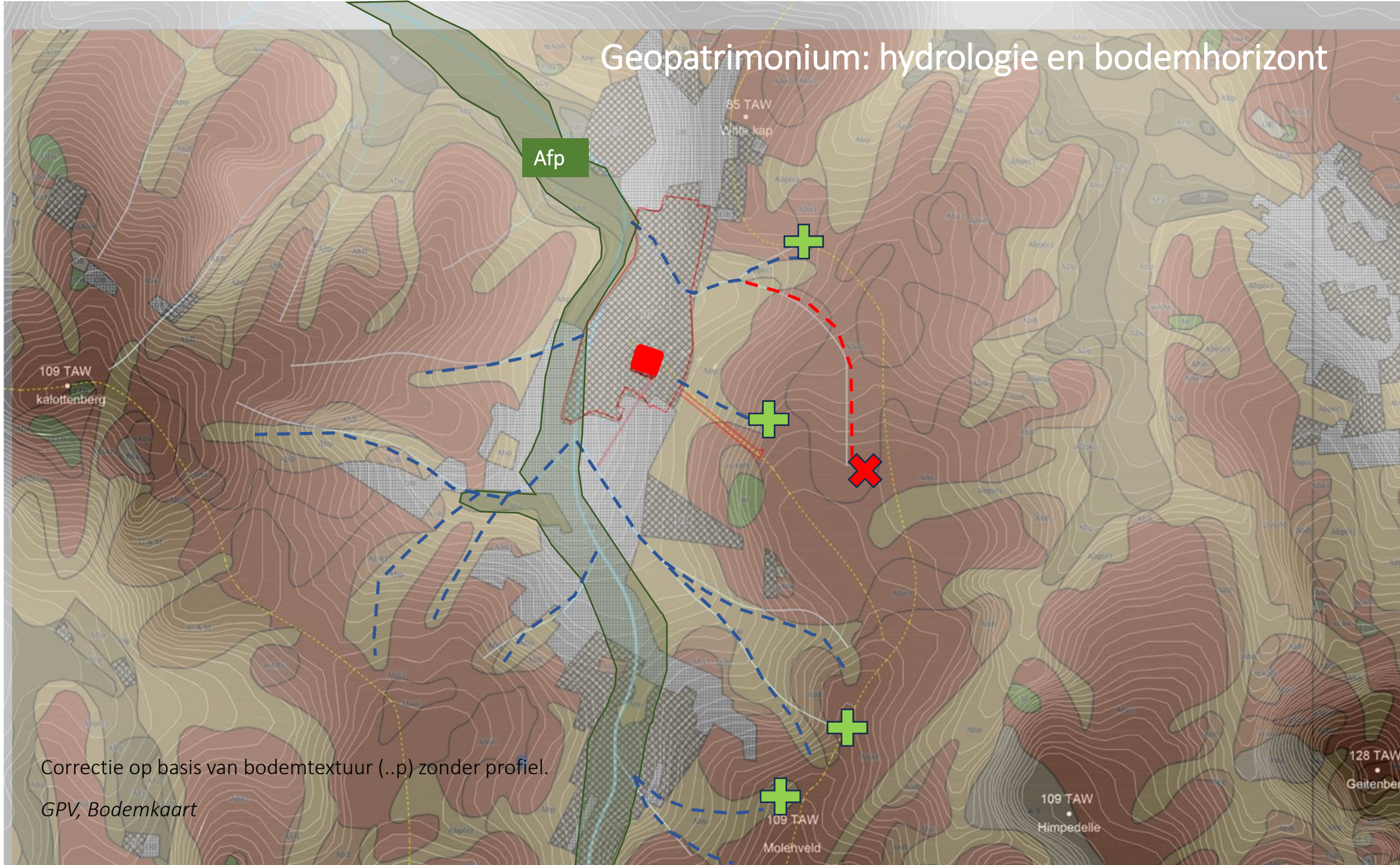
Stuifwal met bodemprofiel

- Aba ontwikkeld in het Pleistocene loessdek vertoont
 - een A horizont (humusrijke laag);
 - daaronder een klei aangerijkte textuur B horizont (bt);
 - een donkerbruin bouwvoor humushoudend leem;
 - een geelbruine overgangshorizont.

Bodemtextuur,

GPV, Bodemkaart

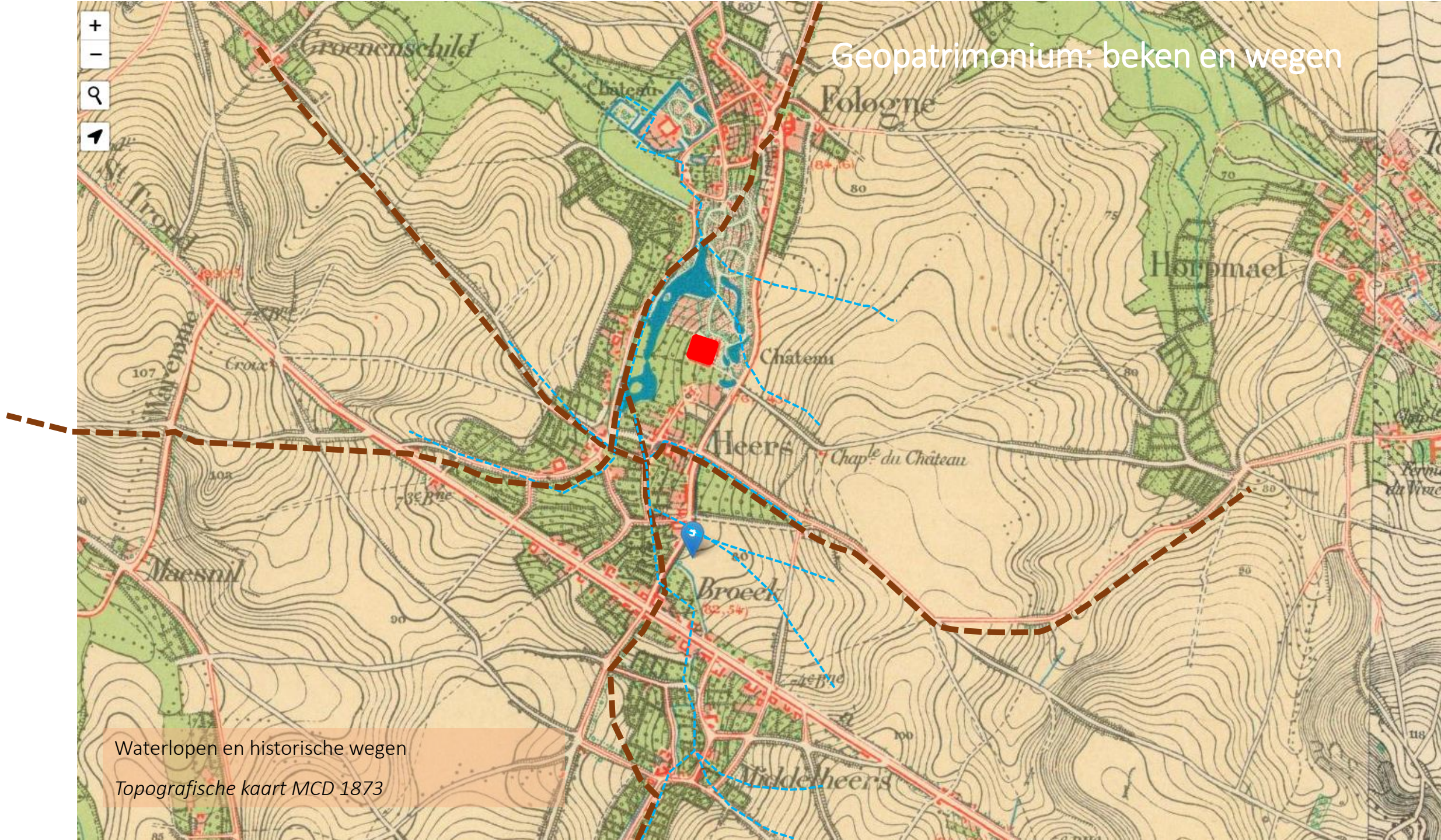
Geopatrimonium: hydrologie en bodemhorizont

Correctie op basis van bodemtextuur (.p) zonder profiel.

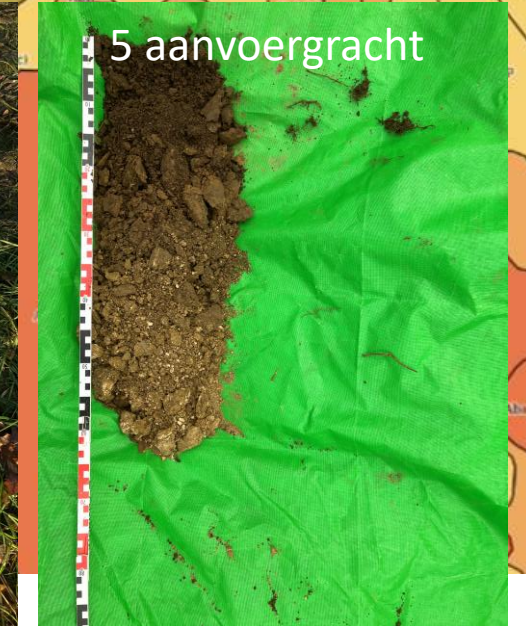
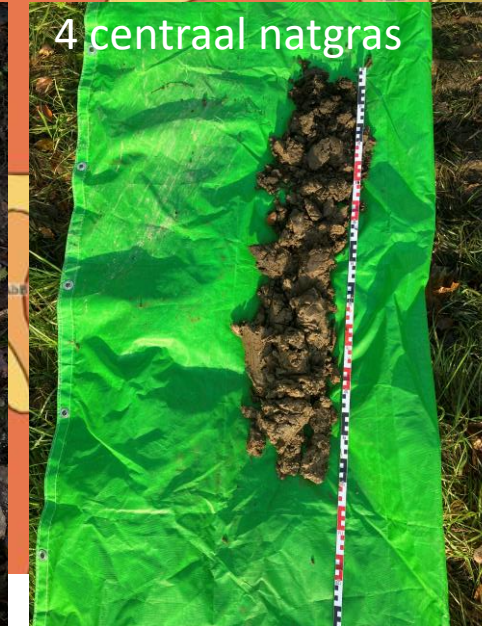
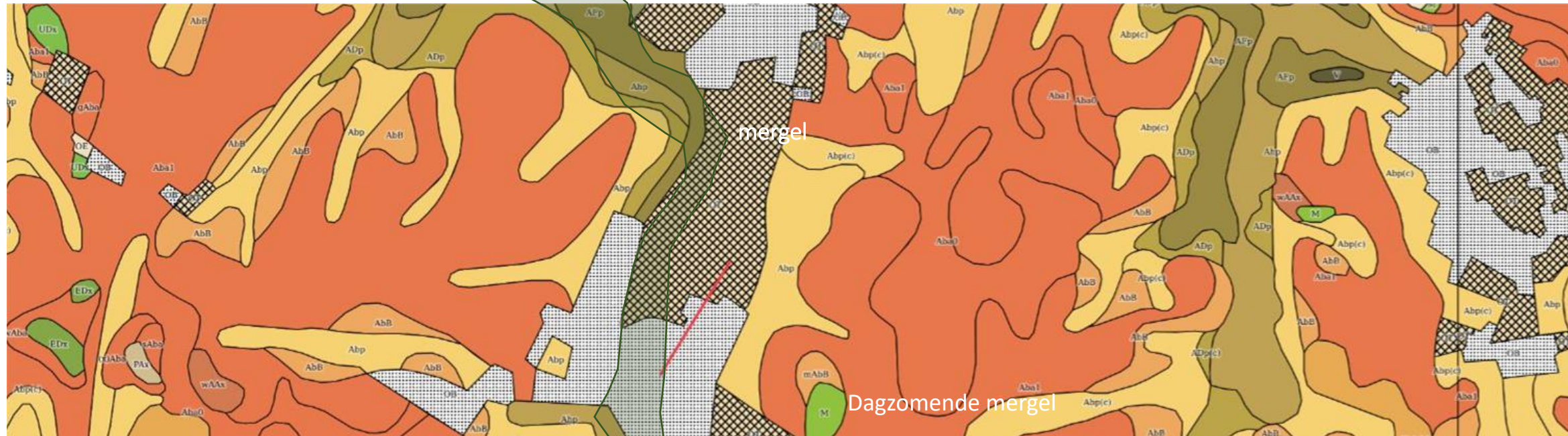
GPV, Bodemkaart

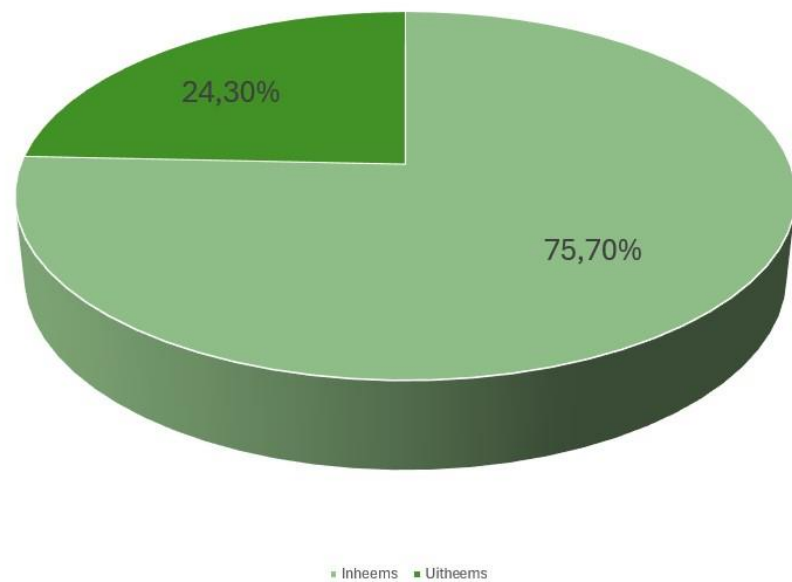
Geopatrimonium: beken en wegen

Waterlopen en historische wegen

Topografische kaart MCD 1873

uitheems (donkergroen)
inheems (lichtgroen)

Monumentale parkbomen, AH, 2025

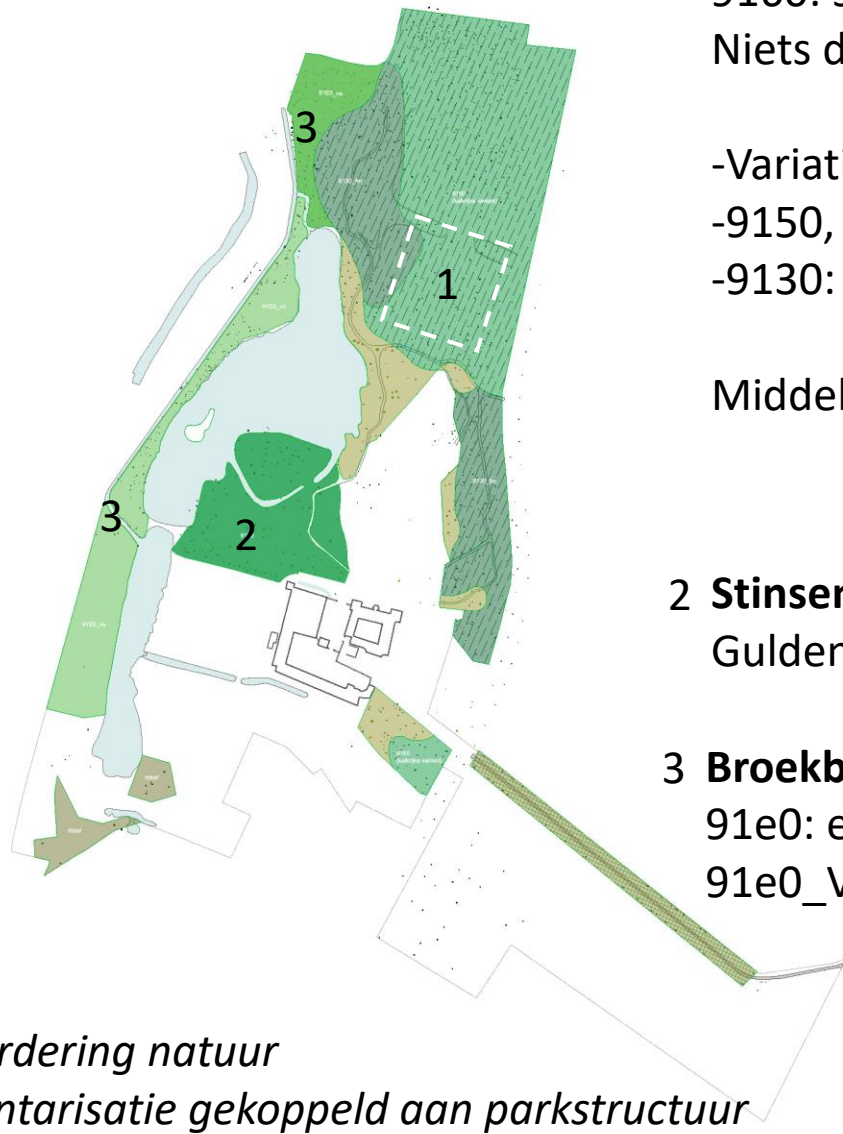

Legende Bostypes

- 1 Kalkrijke Beukenbossen (9150)
- 1a Parelgras- Beukenbostype 9130_fm
- Essen- Eikenbostype (9160, kalkrijke variant)
- 2 Essen- Eikenbostype 9160
- Essen- Iepenbos 91E0_va
- 3 Ruigt- Elzenbos 91E0_vn
- Vochtig wilgenstrueel op voedselrijke bodem
- 4 Bostype getypeerd door parkaanplanting
- Beukendreef

Inventaris gekoppeld aan natuurwaarden
 volgens BWK- en habitatkartering
 boomlaag & bodem, AH, 2025

1 Oudbos (zone sterrenbos, 1722)

9160: subatlantisch eiken haagbeukenbos, Bwk: essen-eikenbos

Niets doen: 9160 essen-eiken

-Variatie op mergel:

-9150, kalkrijke beukenbossen (kruisbes en aalbes, boring (natuurpotentie)

-9130: parelgras beukenbos (soortenarmer door schaduw)

Middelhoog hakhoutbeheer, versterking variatie

2 Stinsenbos (moestuin)

Gulden sleutelbloem (sleutelsoort kalkrijk grasland, natuurrapport 2018)

3 Broekbossen (dalbos)

91e0: elzen-vogelkersbos (pionier)

91e0_VA: essen iepenbos (ouder bos, es dominant, antropogeen, vertekend beeld)

waardering natuur

Inventarisatie gekoppeld aan parkstructuur

Versterking ecologische waarde en beeldwaarde

serpentine: dotterbloem (moesdistel en vossenstaart = sleutelsoort voor dotterbloemgrasland)

Gulden sleutelbloem: *Primula veris*

Lidrus (*Equisetum palustre*)

Rode Ogentroost (*Euphrasia stricta*)

Brandnetel, nitrofiële ruigte, maaien tot soortenrijk cultuurgrasland

Watermunt (gekarteerd als waardevolle rietvegetatie)

BWK, graslandsleutel

Legende Graslandtypes

		Zeer soortenarm grasland (hx)
		Soortenarm permanent cultuurgrasland (Hp / kj)
1		Glanshaverhooiland (6510_hu)
2		Potentieel dotterbloemgrasland (rbbhc)
3		Ruigtevegetaties met zeer grote abudantie watermunt (rbbmr)
		Rietvegetaties met dominantie van riet (rbbmr)

Inventaris gekoppeld aan halfnatuurlijke graslanden,
AH, 2025

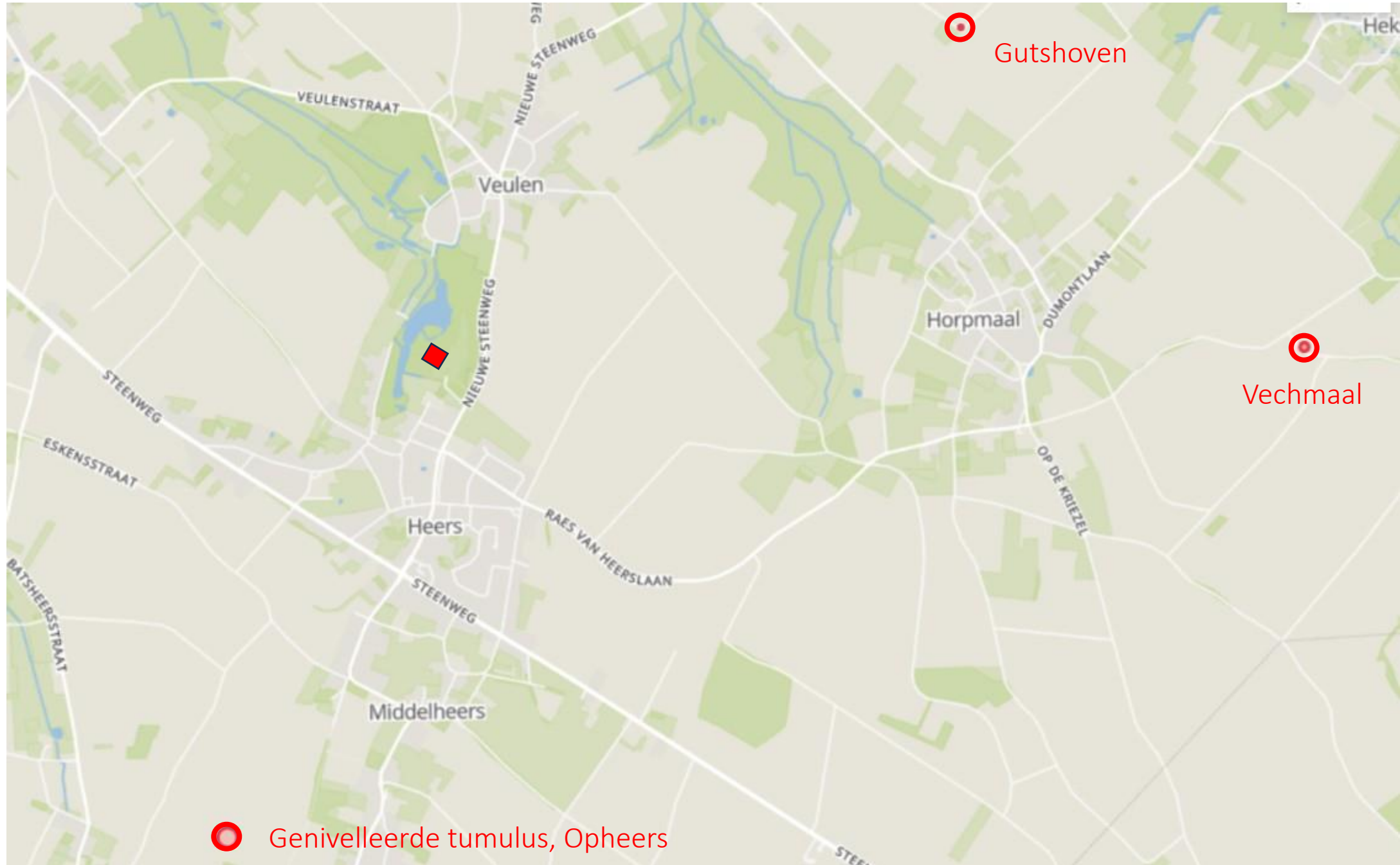
1 Gallo-Romeinse context

Oudste artefacten (Archeologische context)

Toponymische context Heers

Limitatio en centuratio grid (kavelstructuren, veldindeling)

wegenstructuur & geomorfologie

Genivelleerde tumulus van Heers op 2 km van kasteel

Carus > Caris > Haris > Hairs > Heers (A. Michiels, 2024)

De evolutie van de plaatsnaam Heers volgt dan volgende stappen:

1 eeuw: Het Gallo-Romeinse 'eigendom van **Carus**' verboog naar het ablatief **Caris** (bij de eigendommen van Carus)

3-9 eeuw: Nederlandstalige Franken vestigen zich in Limburg en spreken de c uit als h (**Haris**)

9 eeuw: In Oudnederlands ri omgewisseld tot ir (**Hairs**, 1034).

10 eeuw: In de middeleeuwse volksmond begreep men Hairs als heer (meester), namelijk **Haire** (schrijfwijze 929-962), en **Here** (1079).

Conclusie:

Haire behoort tot de stamboom vanuit het foute idee dat de naam 'heer' betekende, die stopte.

Hairs bleef evolueren tot heden: *Caris > *Haris > Hairs (1034) > Hers castrum, Borg-Heers (1250-1280) > Heers.

Veldstructuren, Limitatio, centuriatiegrid

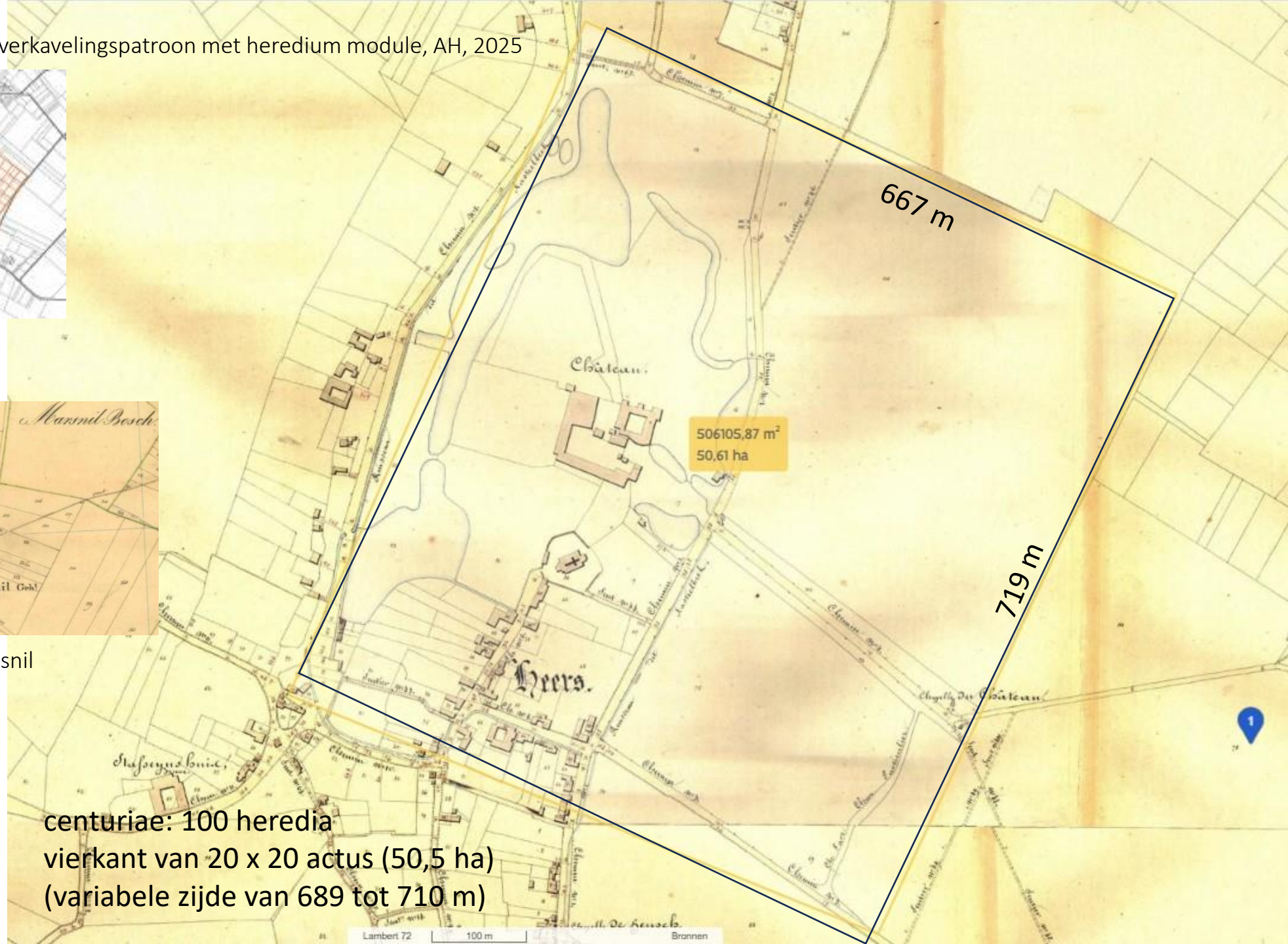

Gecenturieerd verkavelingspatroon met heredium module, AH, 2025

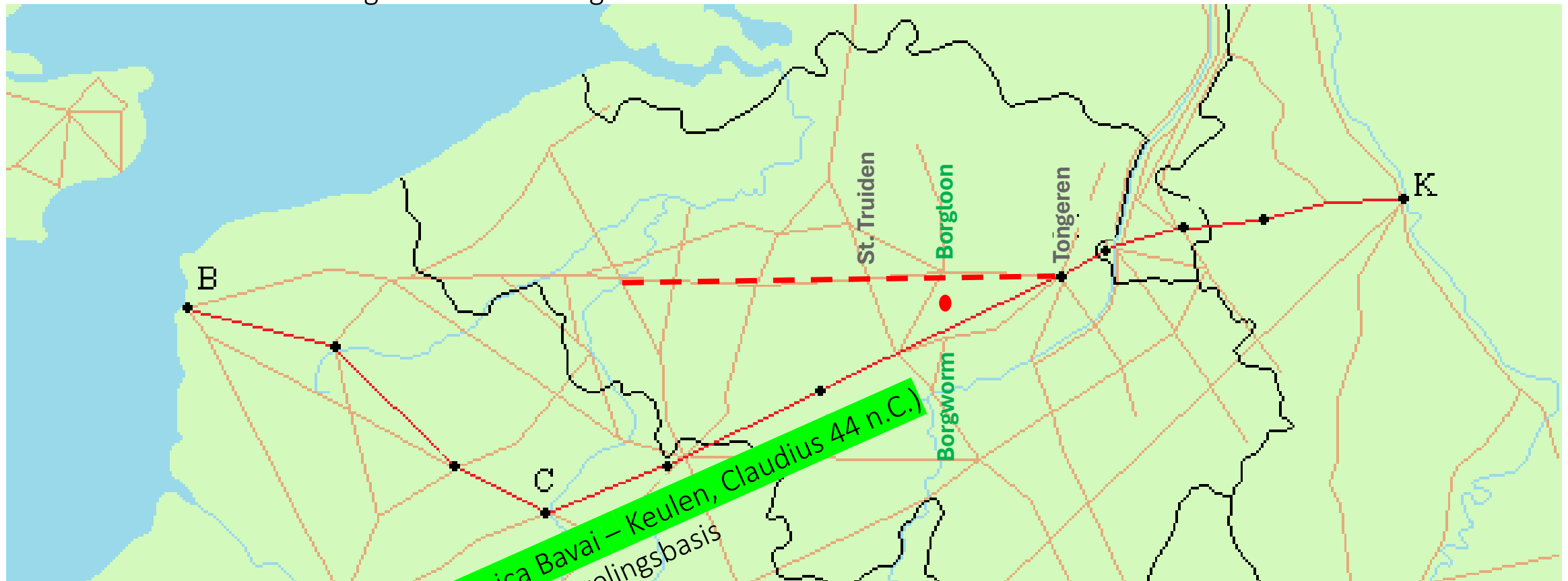

Mansionile/Masnîl

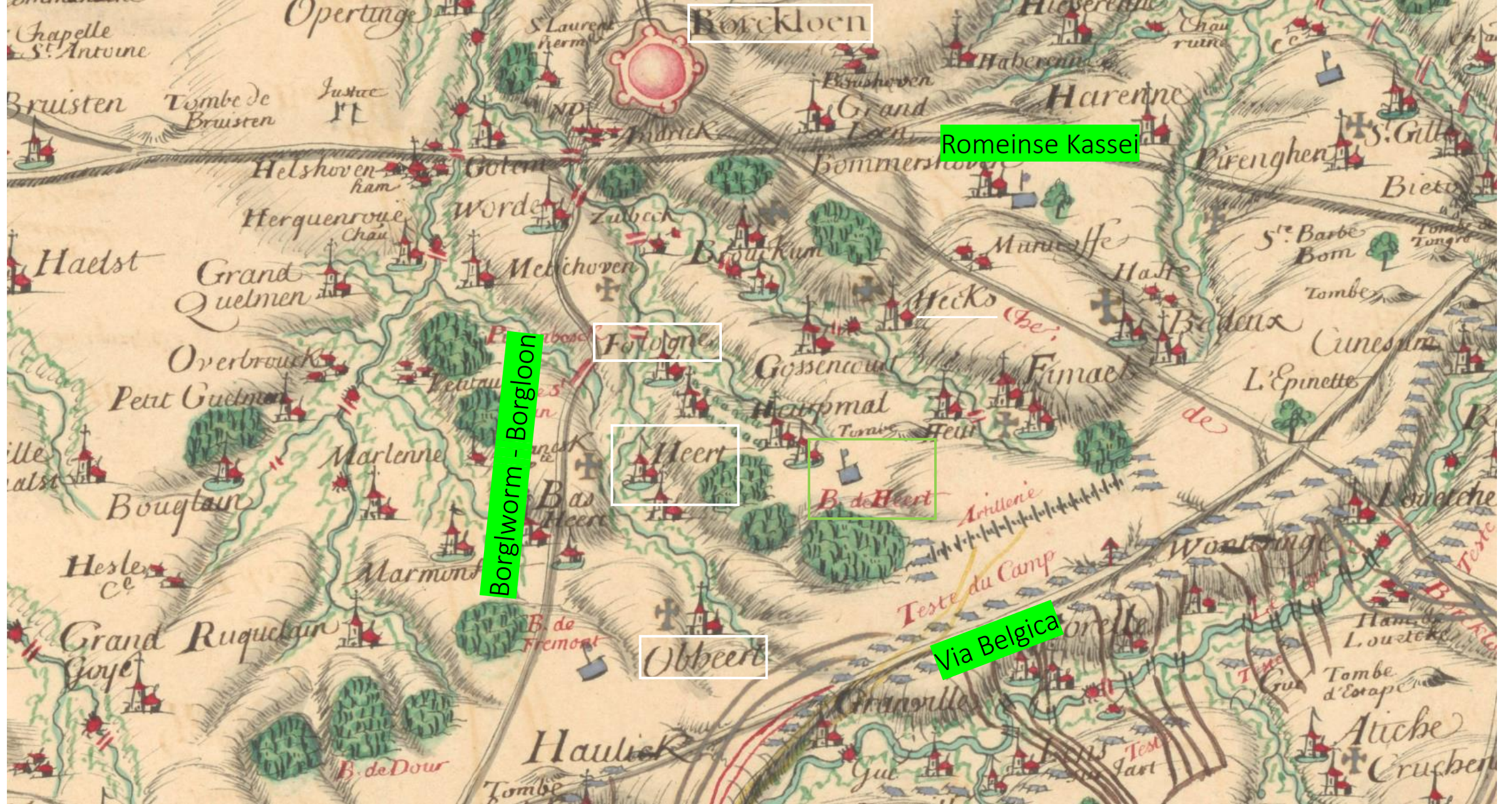
centuriae: 100 heredia
vierkant van 20 x 20 actus (50,5 ha)
(variabele zijde van 689 tot 710 m)

Romeinse kassei (Tienen-Sint-Truiden-Tongeren), Augustus (27 v.C)
orthogonale verkaveling

Via Belgica Bavai – Keulen, Claudius 44 n.C.)
schuine verkavelingsbasis
Chaussée Romaine

Camps d'Horelle & de Vignamont, Pennier, 1694
Cartesius

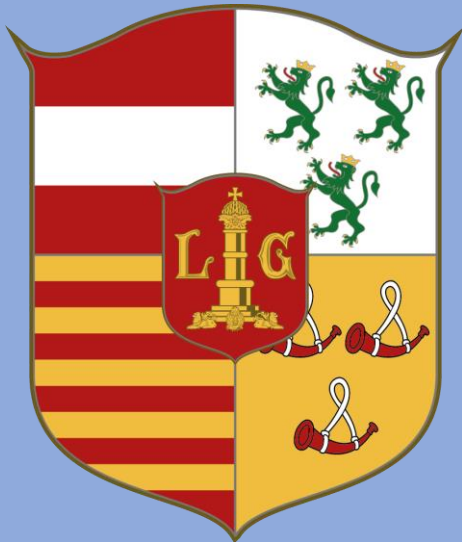

Aanduiding van voetwegen
Geprojecteerd op kaart digitaal hoogtemodel, 2024

44 n.C.

Politieke context Middeleeuwen

Wapenschild Prinsbisdom Luik

Wapenschild Borgloon

Wapenschild Heers, 1909

Situering heerlijkheden

Neerlinter

Wimmertinge

Jesseren

Heers

Horpmaal

Batsheers

Opheers

Heers

Horpmaal

Batsheers

Opheers

Situering graanwatermolens & omvang historische dorpskern

Oerle (1477)
Moulin Fraikin

Waremmе (1502)
Moulin d'Oleye

Warlegge (1034)
volledig verdwenen
Molen van Warlegge

genealogie

Graven, grafschriften, studies:

Jacques de Hemricourt

Naveau de Marteau

Camille de Borman

Henri van den Berch

Jozef Coenen

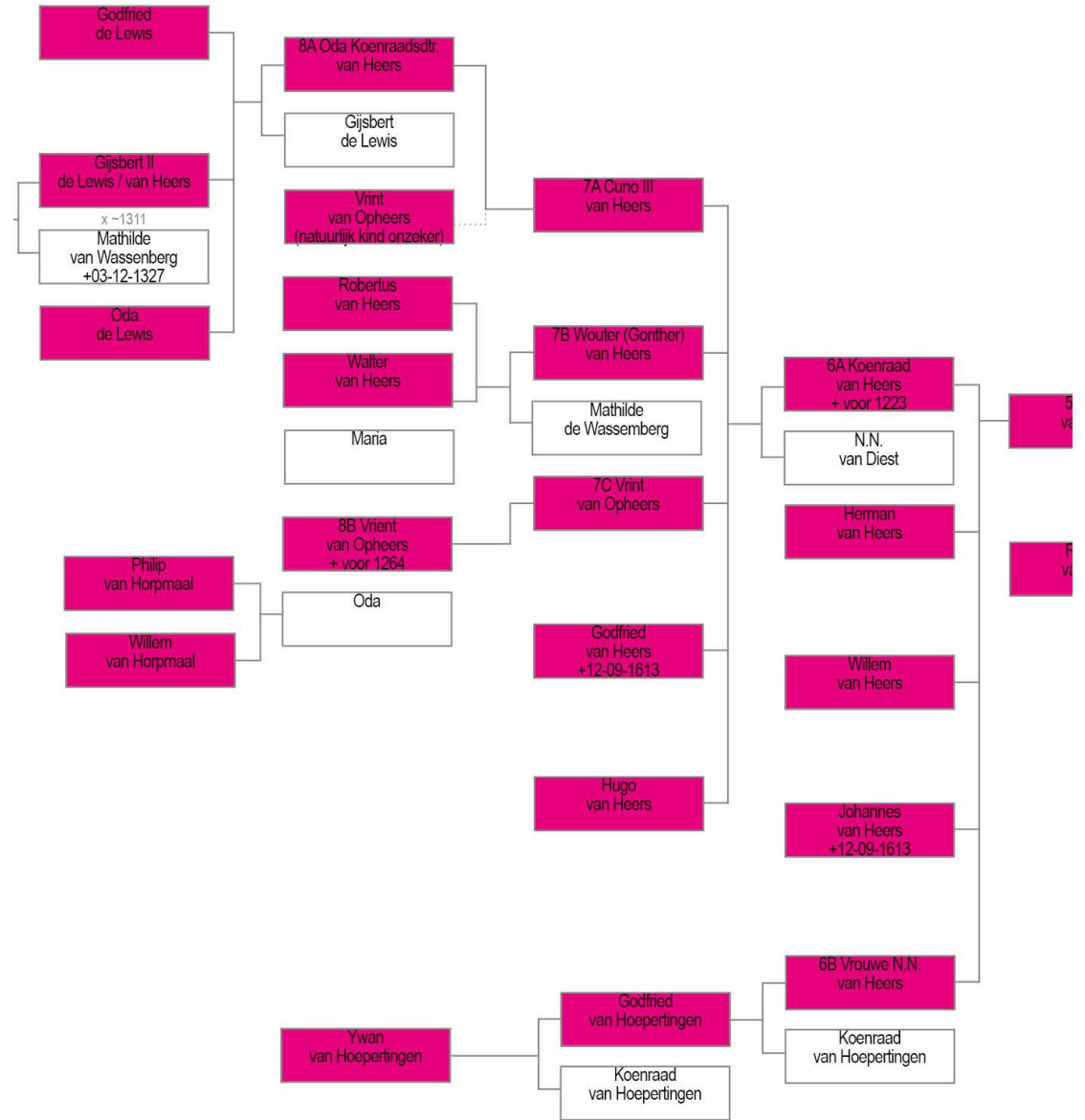
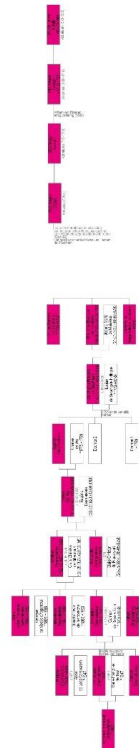
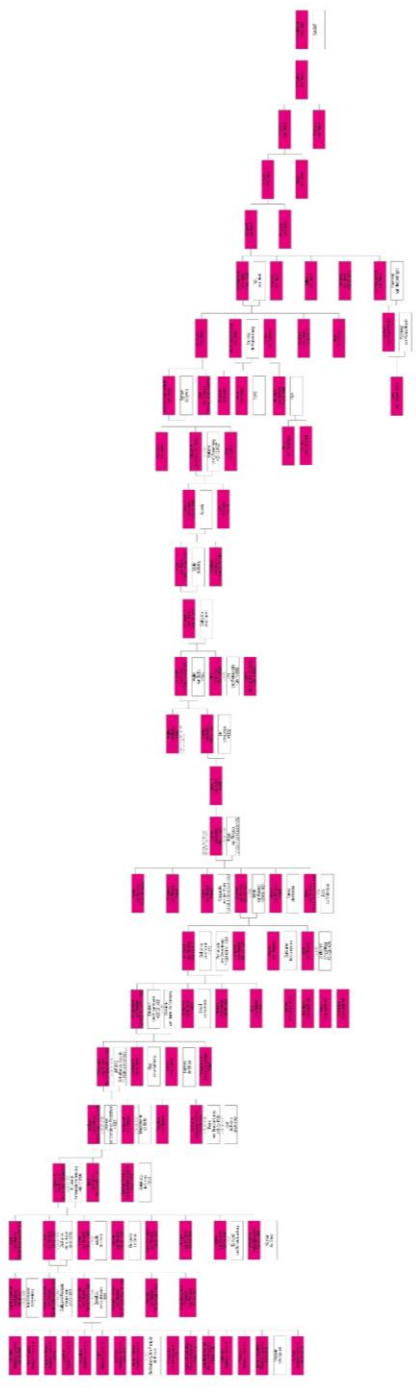
Nico Van Dinther

grafplaat Jan (1332) en Gerard (1398) van Heers,
Koninklijk Musea voor Kunst en Geschiedenis,
Brussel.

Praalgraf Barbara van Rivieren, (°1666 -1744),
abdis Herkenrode (1728-1744)
Virga Jessebasiliek, Hasselt

genealogie

statuut	verwoesting	bouwperiode	tuinstijlperiode	eigenaarsopvolging	chronologie (*)	eigenaars	geboortedatum	sterfdatum	huwelijksdatum	partner	geboortedatum	sterfdatum	bezitsperiode	adel status	afhankelijke Heertijkh										
Villae			Romeins			Huis van Carus										Heers	Horpmaal	Wimmerdingen	Jessen	Neerlinten	Opheers	Batsheers	Ijzeren	Heppignies	
				70	0	Carus Romeinse Veldheer																			
			Romaans	439 jaar in eigendom																					
				959	1	Gotbertus (onzekere stamvader)		(x) Ascela					75	BAN	H										
				1034	2	Gonther [Walter] (zoon van Gotbertus)							46	BAN	H										
				1080	3	Cuno I (zoon van Gonther)							45	BAN	H										
				1125	4	Cono [koenraad] (zoon van Cuno I							61	BAN	H										
				1186	5	Cuno II [Koenraad] (zoon van Cono)							14	BAN	H										
				1200	a	Koenraad (zoon van Cuno II)							20	BAN	H										
				1220	6	b Vrouwe N.N. van Heers			x Koenraad van Hoepertingen				3	BAN	H										
				1223	7	a Cuno III (zoon van Koenraad)							5	BAN	H										
				1228	7	b Wouter [Gonthier] (zoon van Koenraad)							0	BAN	H										
				1228	7	c Vrint van Opheers (zoon van Koenraad)							12	BAN	H	HO									
				1240	8	a Oda (dochter van Cuno III)			(x) Gijsbert de Lewis				13	BAN	H	HO									
				1253	8	b Vrient (zoon van Vrint van Opheers)	0	1264	(x) Oda				17	BAN	H	HO									
				1270	9	Gijsbert II (zoon van Oda)			(xx 1284) Mathilde van Wassenberg				22	BAN	H	HO	W	1/2							
				1292	10	Gerard I (Zoon van Gijsbert II)		1304	(x) Adeleis				21	BAN	H	HO	W	1/2							
				1313	11	a Jan (zoon van Gerard I))		1332	(x) Cécile de Betho				19	BAN	H	HO	W	1/2							
				1332	11	b Gilbert van Heers (Broer van Jan)		1343	(x) Cecilia van Betho				33	BAN	H	HO	W	1/2							
				1365	12	Gerard II (Zoon van Jan)		1398	(x) Catharina van Binsfelt				33	BAN	H	HO	W	1/2							
				Huis van Rivieren					287 jaar in eigendom																
				1398	13	Raes I		1425	(x 1362) Cecilia van Heers (dochter van Gerard II)		1421		27	BAN	H	HO	W	1/2							
				1425	14	Gerard (zoon van Raas I)		1434					9	BAN	H	HO	w	1/2							
				1434	15	Karel (jongere zoon van Raas I)		1461	(x 1424) Maria van Haccourt		1457		27	BAN	H	HO	W	1/2							

Wraak Brustum	1477-1481	Gotiek	Huis van Rivieren				287 jaar in eigendom																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
---------------	-----------	--------	-------------------	--	--	--	----------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Synthese genealogie

Afhankelijke heerlijkheden:

Heers (*2) 1034

Horpmaal (*7c) 1282

Wimmertingen 50% (*9) 1270; 100% (*19) 1540

Neerlinten (*20)

Opheers (*21)

Batsheers (*22)

Adelstatus:

- Veldheer, 1-5e eeuw
- Banjerheer, 10-16 eeuw
- Baronie, 1540: Erard van rivieren (*19)
- Graafschap, 1623: Henri van Rivieren (*21)
- Frans bestuur: 1 okt 1795
- Burggraafschap: 1888, Eugène Desmaisières, (*30)

Chronologie der eigenaren, AH, 2025

statuut	verrekening	houderperiode	juridischperiode	eigenaarsprofiel	chronologie (*)	eigenaars	geboortedatum	sterfdatum	huwelijksdatum	partner	geboortedatum	sterfdatum	bezetperiode	adelsstatus	heers	horpmaal	wimmertingen	lassen	opheers	batsheers	neerlinten	afhankelijke heerlijkheden	smontberg	schoneberg	bludenne	hauville	bonage	mont	conografie
Value			Reiniers			Huis van Carus																							
70	0					Carus Romeinse Veldheer																							
						439 jaar in eigendom																							
959	1					Gotbertus (onzekere stamvader)			(x) Asclia				75	BAN	H														
1034	2					Gonthier (Walter) (zoon van Gotbertus)							46	BAN	H														
1080	3					Cuno I (zoon van Gonthier)							45	BAN	H														
1125	4					Cono (Koenraad) (zoon van Cuno I)							61	BAN	H														
1186	5					Cuno II (Koenraad) (zoon van Cono)							14	BAN	H														
1200	a					Koenraad (zoon van Cuno II)							20	BAN	H														
1220	6	b				Vrouwe N.N. van Heers			x Koenraad van Hoepertingen				3	BAN	H														
1223	7	a				Cuno III (zoon van Koenraad)							5	BAN	H														
1228	7	b				Wouter (Gonthier) (zoon van Koenraad)							0	BAN	H														
1228	7	c				Vrint van Opheers (zoon van Koenraad)							12	BAN	H	HO													
1240	8	a				Oda (dochter van Cuno III)			(x) Gijbert de Lewis				13	BAN	H	HO													
1253	8	b				Vrient (zoon van Vrint van Opheers)	0	1254	(x) Oda				17	BAN	H	HO													
1270	9					Gijbert II (zoon van Oda)			(xx 1284) Mathilde van Wassenberg				22	BAN	H	HO	W	1/2											
1292	10					Gerard I (Zoon van Gijbert II)		1304	(x) Adeleis				21	BAN	H	HO	W	1/2											
1313	11	a				Jan (zoon van Gerard I)		1332	(x) Cécile de Betho				19	BAN	H	HO	W	1/2											
1332	11	b				Gilbert van Heers (Broer van Jan)		1343	(x) Cecilia van Betho				33	BAN	H	HO	W	1/2											
1365	12					Gerard II (Zoon van Jan)		1396	(x) Catharina van Binsfelt				33	BAN	H	HO	W	1/2											
						Huis van Rivieren																							
						287 jaar in eigendom																							
1398	13					Raes I		1425	(x 1362) Cecilia van Heers (dochter van Gerard II)		1421		27	BAN	H	HO	W	1/2											
1425	14					Gerard (zoon van Raas I)		1434					9	BAN	H	HO	W	1/2											
1434	15					Karel (jongere zoon van Raas I)		1461	(x 1424) Maria van Haccourt				27	BAN	H	HO	W	1/2											
1461	16					Raas II (Zoon van Karel)		1477	(x) Catharina van Hamal (Kinderloos)				26	BAN	H	HO	W	1/2											
						idem			(xx 1457) Pentacosta van Grevenbroek		1420	1509		BAN	H	HO	W	1/2											
1487	17					Godgaaf (Zoon van Raas II, zelfstandig 1505)		1477	1502	(x) Elisabeth van Winandsrode of Maschereel			15	BAN	H	HO	W	1/2											
						idem			(xx) Thierietje van Hamal de Monceau					BAN	H	HO	W	1/2											
1502	18					Richard I (zoon van Godgaaf)		1502	1540	(x 1528) Johanna Scheiffart de Merode			38	BAN	H	HO	W	1/2											
1540	19					Erard (zoon van Richard I)		1582	(x 1559) Johanna de Merode de Pietershem				42	BAR	H	HO	W	J											
						Erardus Perseus (zoon Erard)		1612	(x) Antoinette van Crehin				1613	SCH	H	HO	W	J											
1582	20					Richard II (broer Erardus)		1562	1613	(x) Antoinette de Merode de Treslong			31	BAR	H	HO	W	J											
1613	21					Henri van Rivieren d'Arnschoot (zoon Richard II)		1594	1656	(x) Catharina de la Douve Neuféglise			43	GRA	H	HO	W	J											
1656	22					Henri-Ogier (zoon van Henri)		1621	1662	(x) Dorothée de Coutereaux-Puisieux			26	GRA	H	HO	W	J											
1682	23					Rase (zoon van Henri-Ogier)		1689					3	GRA	H	HO	W	J											
1689	24					Willem (zoon van Henri-Ogier)		1727						GRA	H	HO	W	J											
						Sint-Laurentabdij																							
						72 jaar in eigendom																							
1685	25	a				Guillaume Natalis (ABT 38)		1686					1	ABT	H	HO	W	J											
1686	25	b				Grégoire Tutelaire (ABT 39)		1717					32	ABT	H	HO	W	J											
1718	25	c				Grégoire Lembor (ABT 40)		1760					39	ABT	H	HO	W	J											
						Huis van Stockhem																							
						126 jaar in eigendom																							
1757	26					Jan Herman (kanunnik)		1705	1757				0	BAR	H	HO	W	J											
1757	27					Nicolas (broer van Jan)		1723	1796	(x) Jeanne Marie de Maisières		1732	1790	38	BAR	H	HO	W	J										
1795	28					Charles (zoon van Nicolas)		1763	1839	(x 1796) Louise Françoise de Seraing de Holligne		1775	1799	44	BAR														
1839	29					Eugénie (dochter van Charles)		1797	1883	(x) Charles Stanislas de Wal		1791	1872	44	BAR														
						Huis Demaisières																							
						131 jaar in eigendom																							
1883	30					Eugène		1823	1888	(x 1859) Valérie de Wal (dochter van Charles de Wal)		1831	1906	5	BGR														
1888	31					Albert (zoon Eugénie)		1860	1906	(x 1899)		1874	1951	18	BGR														
1906	32					Camille (zoon van Eugénie)		1862	1921	(x 1908) Claire Christyn de Ribaucourt		1874	1951	0	BGR														
1906	33					Antoine (zoon Albert)		1903	1971	(x 1927) Maria del Carmen de Rojas y Solis		1905	1996	65	BGR														
1971	34					Michel (Zoon Antoine)		1929	2014	(x 1970) Anne de Looz-Corswarem		1947	heden	0	BGR														
1971	35					Ricardo (Zoon Antoine)		1931	heden	(x 1983) Marie-Françoise de Troz		1947	heden	43	BGR														
						Vlaamse Overheid																							
						10 jaar in eigendom																							
2014	36	a				Vlaamse Overheid							8																
2022	36	b				Herita vzw (erfpacht)							2																
						2024 heden							1065																
						1065 leeftijd site																							
						36 aantal eigenaars																							
						29.6 gemiddelde eigendomstijd in jaar																							

Legende:
Banierheer - ridder (BAN); Baron (BAR); Graaf (GRA); Burggraaf (BGR); Abbatiaat (ABT); Schout (SCH)
Atlas der Buurtwegen (AdB); Primitief kadaster (PK); Vandermaelen (Vdm); Geologische kaart (geologi); Nationaal Geografisch Instituut (NGI)

Verwoesting, herbouw, kunststroming, tuinstijl:

- **wraak van Waroux op Gilbert van Heers, 1328**
Gerard II van Heers, 1332 (Gotiek)
- **wraak van Brustem op Raas II van Rivieren, 1476**
Pentacosta van Grevenbroek (Renaiss,)
- **bombardement, Henri Oger van Rivieren, 1676**
Abt Grégoir Tutelair (25b) 1686 (Barok) Abt Grégoir Lembor (25c) 1717
- **verval, Michel en Ricardo Desmaisières, 1970**
Herita, 2025

Chronologie der eigenen, AH, 2025

	statut	vervoering	bouwperiode	tijdsperiode	eigenaarsopvolging	chronologie (*)	eigenaars	geboortedatum	sterfdatum	huwelijksdatum	partner	geboortedatum	sterfdatum	bevestigingsdatum	adels status	Heers	Kapitaal	Wimmerlingen	Jessen	Neerenten	Ophiers	bedienders	Izren	Heugigines	Svenyberg	Schonenberg	Bludonne	Hudeville	Bonage	Mort	iconografie																						
Vlaar	Romans	Wissak Waraax	1477-1481	Godek	Huis van Carus																						gotsche grafplaat, KMSK																										
					70	0	Carus Romeinse Veldheer																																														
					439 jaar in eigendom																																																
					969	1	Gotbertus (onzekere stamvader)										(x) Ascela	76	BAN	H																																	
					1034	2	Gonther (Walter) (zoon van Gotbertus)											46	BAN	H																																	
					1080	3	Cuno I (zoon van Gonther)											45	BAN	H																																	
					1125	4	Cono [Koenraad] (zoon van Cuno I)											61	BAN	H																																	
					1186	5	Cuno II [Koenraad] (zoon van Cono)											14	BAN	H																																	
					1200	a	Koenraad (zoon van Cuno II)											20	BAN	H																																	
					1220	b	Vrouwe N.N. van Heers										x Koenraad van Hoepertingen	3	BAN	H																																	
Wissak Waraax	Wissak Waraax	1477-1481	Godek	1223	7	a	Cuno III (zoon van Koenraad)										5	BAN	H																																		
				1228	7	b	Wouter [Gonthier] (zoon van Koenraad)										0	BAN	H																																		
				1228	7	c	Vrint van Opheers (zoon van Koenraad)										12	BAN	H	HO																																	
				1240	8	a	Oda (dochter van Cuno III)										(x) Gijsbert de Lewis	13	BAN	H	HO																																
				1253	8	b	Vrient (zoon van Vrint van Opheers)										0	1264	(x) Oda	17	BAN	H	HO																														
				1270	9	Gijsbert II (zoon van Oda)										(xx 1284) Mathilde van Wassenberg	22	BAN	H	HO	W	½																															
				1292	10	Gerard I (Zoon van Gijsbert II)										1304	(x) Adeleis	21	BAN	H	HO	W	½																														
				1313	11	a	Jan (zoon van Gerard I)										1332	(x) Clécie de Betho	19	BAN	H	HO	W	½																													
				1332	11	b	Gilbert van Heers (Broer van Jan)										1343	(x) Cecilia van Betho	33	BAN	H	HO	W	½																													
				1365	12	Gerard II (Zoon van Jan)										1396	(x) Catharina van Binsfelt	33	BAN	H	HO	W	½																														
Wissak Waraax	Wissak Waraax	1477-1481	Godek	Huis van Rivieren																						gotsche grafplaat, KMSK																											
				287 jaar in eigendom																																																	
				1398	13	Raes I										1425	(x 1362) Cecelia van Heers (dochter van Gerard II)	1421	27	BAN	H	HO	W	½																													
				1425	14	Gerard (zoon van Raas I)										1434		9	BAN	H	HO	w	½																														
				1434	15	Karel (jongere zoon van Raas I)										1461	(x 1424) Maria van Haccourt	1457	27	BAN	H	HO	W	½																													
				1461	16	Raas II (Zoon van Karel)										*1418	1477	(x) Catharina van Hamal (Kinderloos)	1457	26	BAN	H	HO	w	½		N				HE																						
				idem										(xx 1457) Pentacosta van Grevenbroek	*1420	1509		BAN	H	HO	w	½																															
				1487	17	Godgaaf (Zoon van Raas II, zelfstandig 1505)										*1477	1502	(x) Elisabeth van Winandsrode of Maschereel	1493	15	BAN	H	HO	w	½																												
				idem										(xx) Thieriette van Hamal de Monceau				BAN	H	HO	w	½																															
				1502	18	Richard I (zoon van Godgaaf)										1502	1540	(x 1528) Johanna Scheffart de Merode	1567	38	BAN	H	HO	w	½																												
Wissak Waraax	Wissak Waraax	1477-1481	Godek	1540	19	Erard (zoon van Richard I)										1582	(x 1559) Johanna de Merode de Pietershem	1587	42	BAR	H	HO	w	J				I			SM	SCH	B			zerk, kerk																	
				Erardus Perseus (zoon Erard)										1612	(x) Antoinette van Crehin	1613	SCH	H	HO	w	J													zerk, kerk																			
				1582	20	Richard II (broer Erardus)										1562	1613	(x) Antoinette de Merode de Treslong	1609	31	BAR	H	HO	w	J	N										zerk, kerk																	
				1613	21	Henri van Rivieren d'Arschot (zoon Richard II)										1594	1656	(x) Catharina de la Douve Neuféglise	1655	43	GRA	H	HO	w	J				O	B			HA	BO	MO		Willem Roy																
				1656	22	Henri-Ogier (zoon van Henri)										1621	1682	(x) Dorothée de Coutereaux-Puisieux	1666	26	GRA	H	HO	w	J																												
				1682	23	Rase (zoon van Henri-Ogier)										1689		3	GRA	H	HO	w	J																														
				1689	24	Willem (zoon van Henri-Ogier)										1727			GRA	H	HO	w	J																														
				Sint-Laurentabdi																						72 jaar in eigendom																											
				1685	25	a	Guillaume Natalis (ABT 38)										1686		1	ABT	H	HO	W	J																													
				1686	25	b	Grégoire Tutelaira (ABT 39)										1717		32	ABT	H	HO	W	J																													
1718	25	c	Grégoire Lembor (ABT 40)										1760		39	ABT	H	HO	W	J														Frick, Letoup, Villaret																			
Wissak Waraax	Wissak Waraax	1477-1481	Godek	Huis van Stockhem																						gotsche grafplaat, KMSK																											
				126 jaar in eigendom																																																	
				1757	26	Jan Herman (kanunnik)										1705	1757		0	BAR	H	HO	W	J																													
				1757	27	Nicolas (broer van Jan)										1723	1795	(x) Jeanne Marie de Maisières	1732	1790	38	BAR	H	HO	W		J										Lecompte; Ferraris																
				1795	28	Charles (zoon van Nicolas)										1763	1839	(x 1796) Louise Françoise de Seraling de Holiogne	1775	1799	44	BAR														de Corswarem; de Cloet; PK; AdB																	
				1839	29	Eugénie (dochter van Charles)										1797	1883	(x) Charles Stanislas de Wal	1791	1872	44	BAR															de Wal; Madou; Depot; NGI; Vdm																
				Huis Demaisières																							131 jaar in eigendom																										
				1883	30	Eugénie										1823	1888	(x 1859) Valérie de Wal (dochter van Charles de Wal)	1831	1906	5	BGR																	NGI 1871; GeoLog 1884														
				1888	31	Albert (zoon Eugénie)										1860	1906	(x 1899)	1874	1951	18	BGR																															
				1906	32	Camille (zoon van Eugénie)										1862	1921	(x 1908) Claire Christyn de Ribaucourt	1874	1951	0	BGR																															
1906	33	Antoine (zoon Albert)										1903	1971	(x 1927) Maria del Carmen de Rojas y Solis	1905	1996	65	BGR															NGI 1947, 1953, 1934; bodem 1958																				
Wissak Waraax	Wissak Waraax	1477-1481	Godek	1971	34	Michel (Zoon Antoine)										1929	2014	(x 1970) Anne de Looz-Corswarem	1947	heden	0	BGR																															
				1971	35	Ricardo (Zoon Antoine)										1931	heden	(x 1983) Marie-Françoise de Troz	1947	heden	43	BGR																															
				Viaamse Overheid																						10 jaar in eigendom																											
				2014	36	a	Viaamse Overheid												8																																		
				2022	36	b	Herita vzw (verpacht)												2																			Luchtfoto 2024															
				2024 heden																						1065																											
				1065 leeftijds site																																																	
				36 aantal eigenaars																																																	
				29,6 gemiddelde eigendomstijd in jaar																																																	

Legende:
 Banierheer - ridder (BAN); Baron (BAR); Graaf (GRA); Burggraaf (BGR); Abbtiaat (ABT); Schout (SCH)
 Atlas der Buurtwijken (AdB); Primitief kadaster (PK); Vandermaelen (Vdm); Geologische kaart (geol); Nationaal Geografisch Instituut (NGI)

Situering van het domein

Schenking en inwijding Benediktijnerkerk St. Laurent, 1034

Charter van Waselius (1136),

(*1) Gotbertus, In de Romaanse periode werd ontginning van Heers (50,5 ha) gestimuleerd door monniken uit de abdij van: Sint-Truiden (959), Saint-Riquier (10e eeuw) en Luik (1002).

(*2) **Gonther van Heers** (1034) banierdrager-ridder of banierheer van Heers.

Reginhardus, bisschop van Luik, geeft drie mansi, bij *Medianum Hairs* (Middelheers) aan Gonther, in ruil voor de molen van Warlegge [Opheers] *super fluvium Jecoram* [op de Jeker], met 12 bunder.

(*4) **Cuno van Heers** (1125)

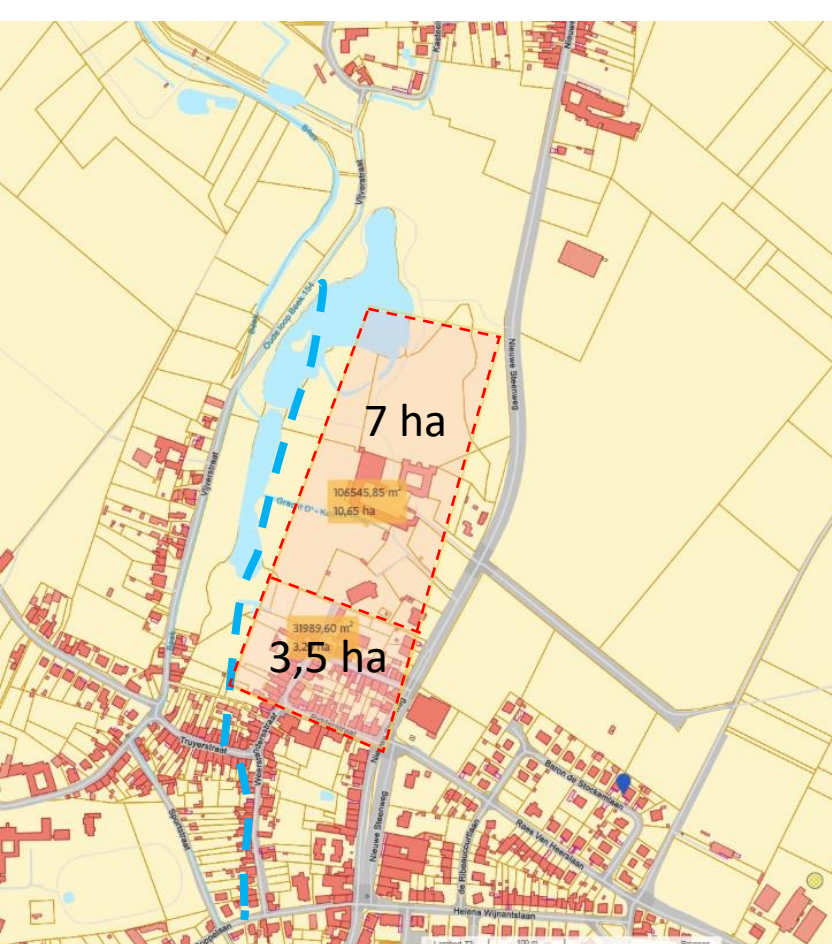
Charter van Wazelius (1136)

Ulbertus x Ascela en 3 kinderen doen voor hun zieleheil afstand van **1/3 van 12 bunder (10,5 ha)**:

- **2/3 land van een curtis, 7 ha**
- **1/3 land van mansus met hoeve, 3,5 ha**
- 2 bunder leengoed tegen een jaarlijks cijns van vijf denarii aan de hofmeester.

Erlendis de Momale, de zus van Wazelius (abt van de Sint-Laurensabdij in Luik) kocht het land terug en schonk het met rechten en verplichtingen aan de abdij.

- In aanwezigheid van Arnulf (graaf van Loon),
- burgemeester en schepenen van Heers.

Geprojecteerd op GRB, 2024

Geprojecteerd op Villaret, 1748

Geprojecteerd op Ferraris, 1778

Situering & omvang van het Curtis

- Curtis 2/3 mansus; 8 bunder, 10,5 ha
 - Pastorijhoeve: 1/3 mansus; 4 bunder of 3,5 ha
- } 10,5 ha

op basis van:

- Charter van Waselius (1136)
- dalkern
- grenzen buurtwegen
- bunder = 0,871977 ha

Situering van het domein

Geografisch oostwaarts van de straat

wegomleidingen

Weerstandersstraat geknipt

Omleidingswegen

-Vijverstraat

-Nieuwe Steenweg (disconvergente knik)

Relicten

-Zwarte barier

-Erfdienstbaarheid kerk

Voormalige opperhof-neerhof structuur

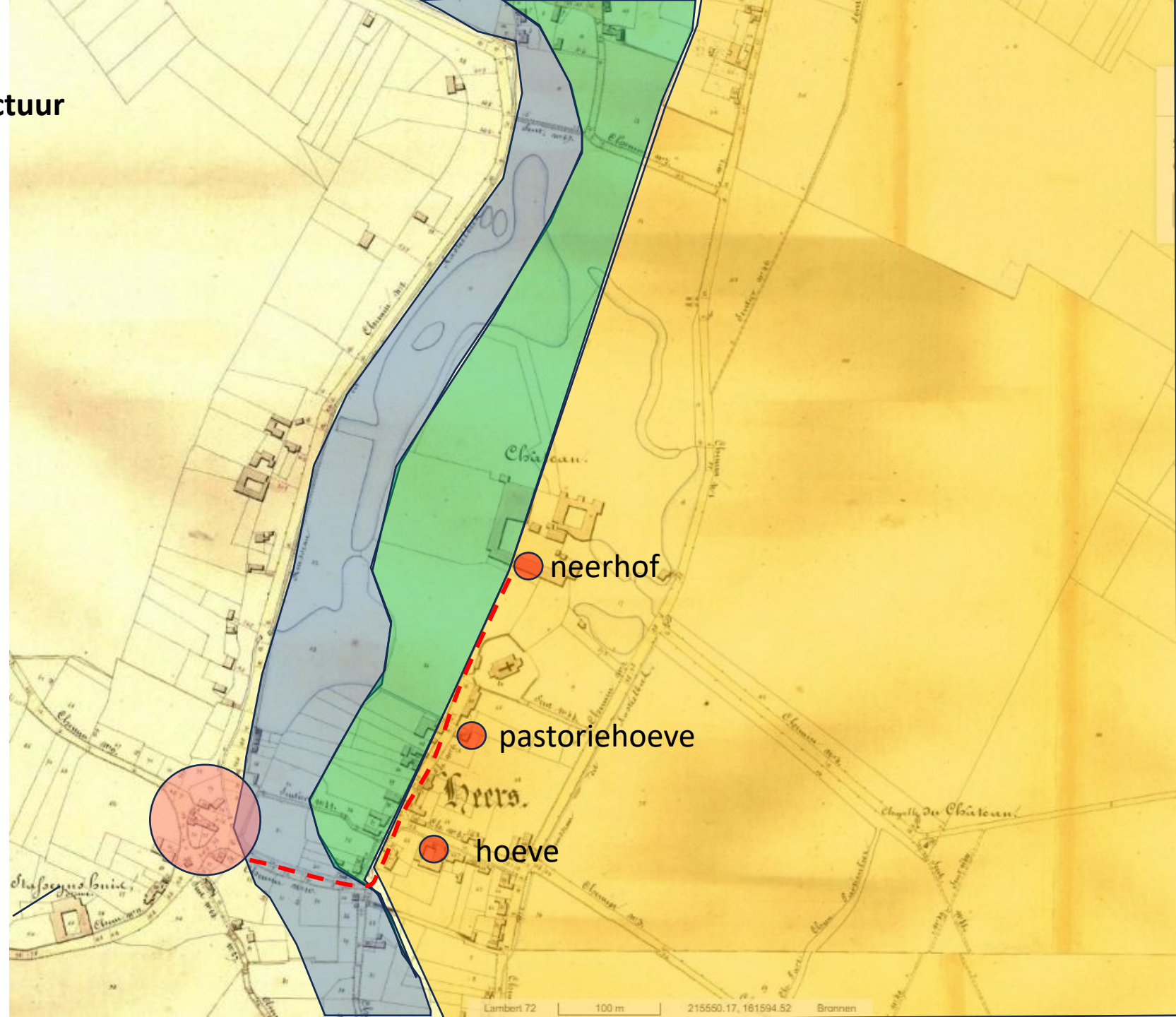
burcht

Dorp & kerkrelatie

Hoeves

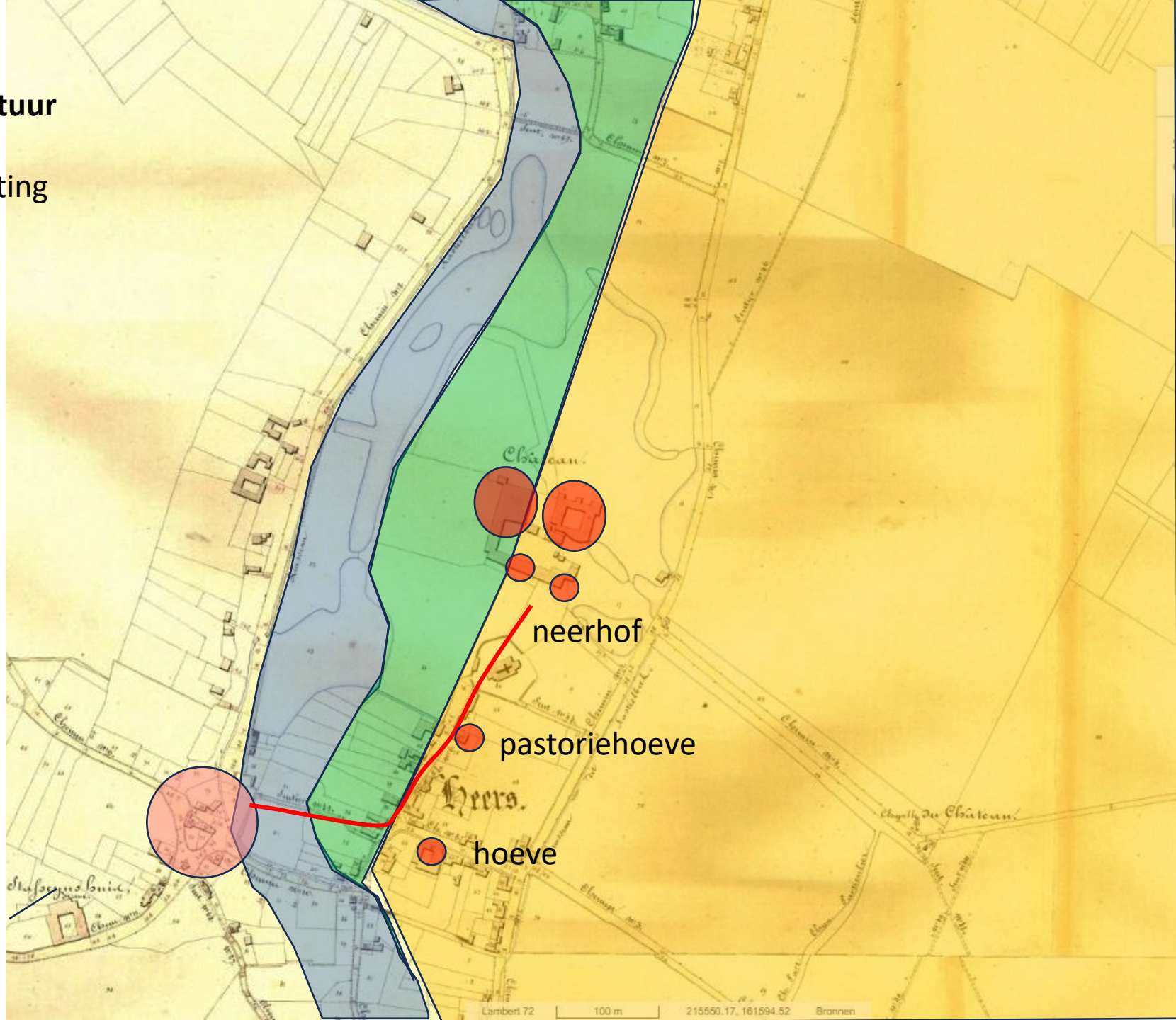
langs beek

scheidingweg beemd/kouter

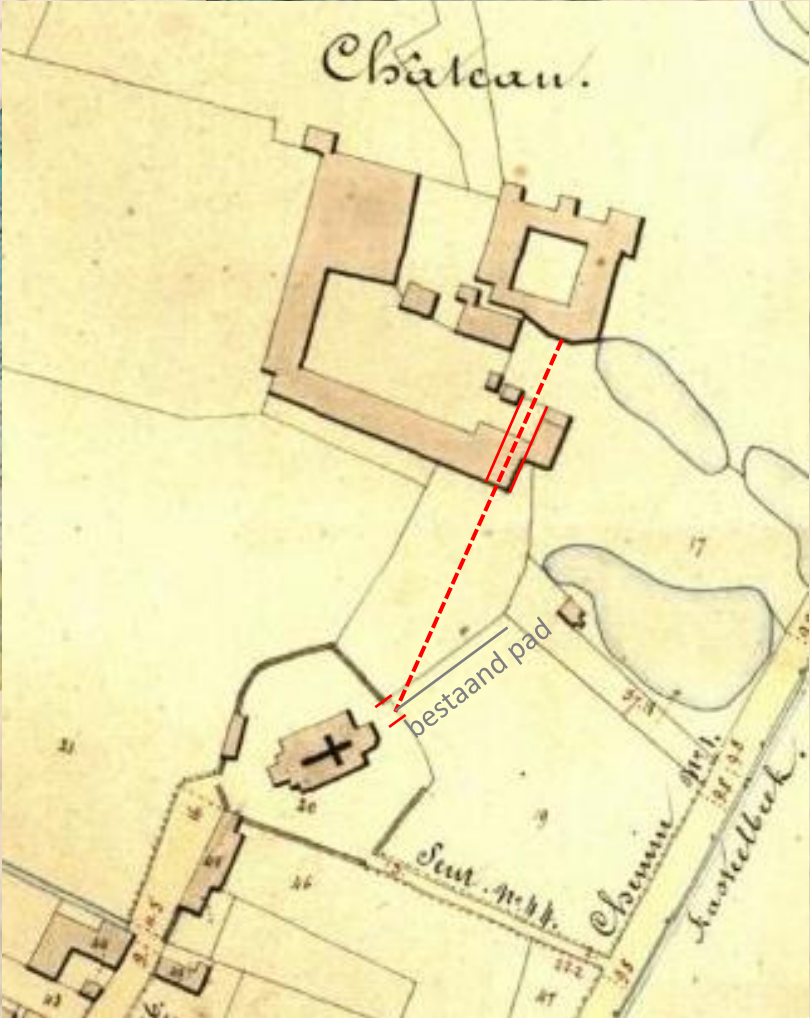
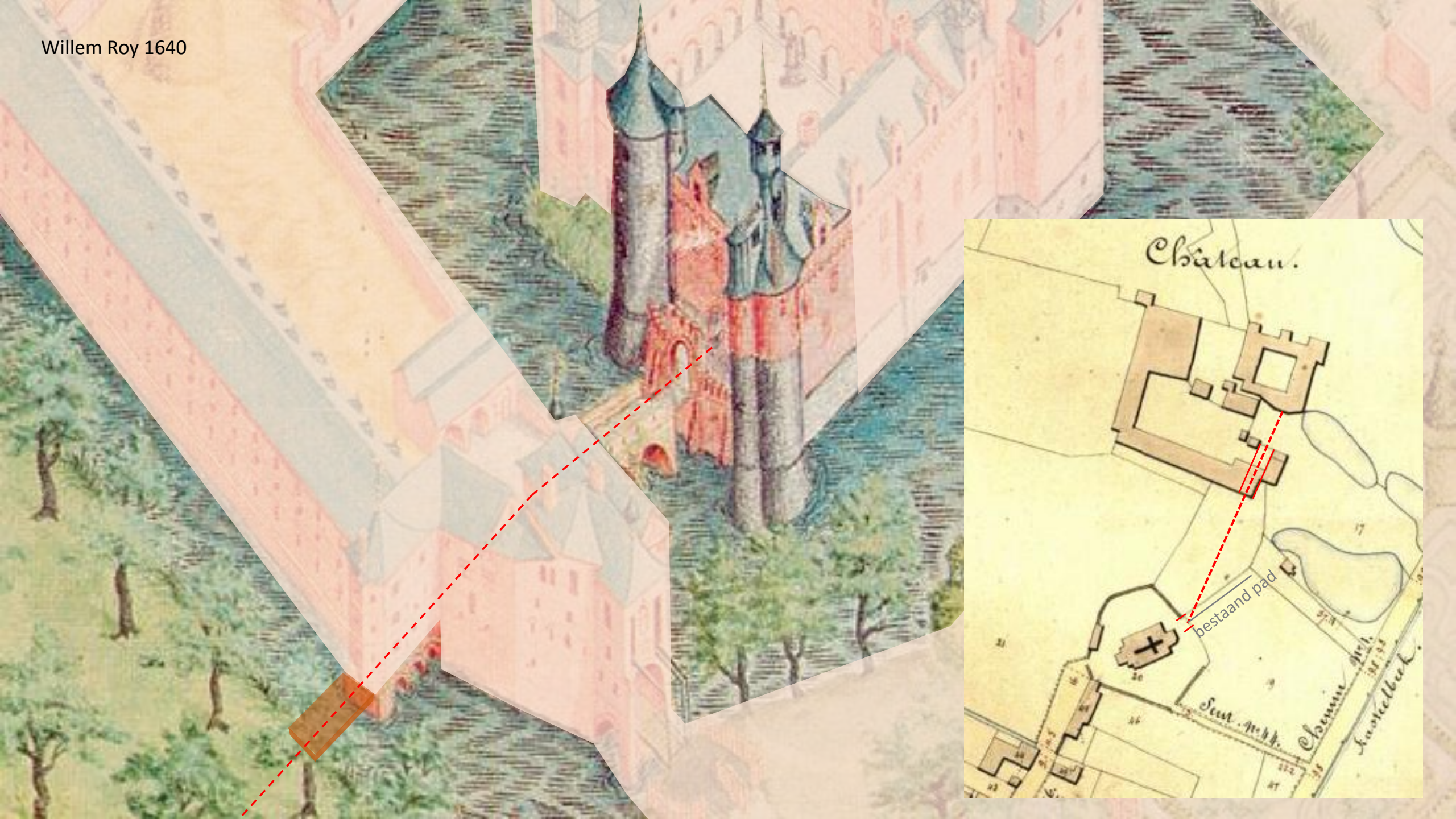

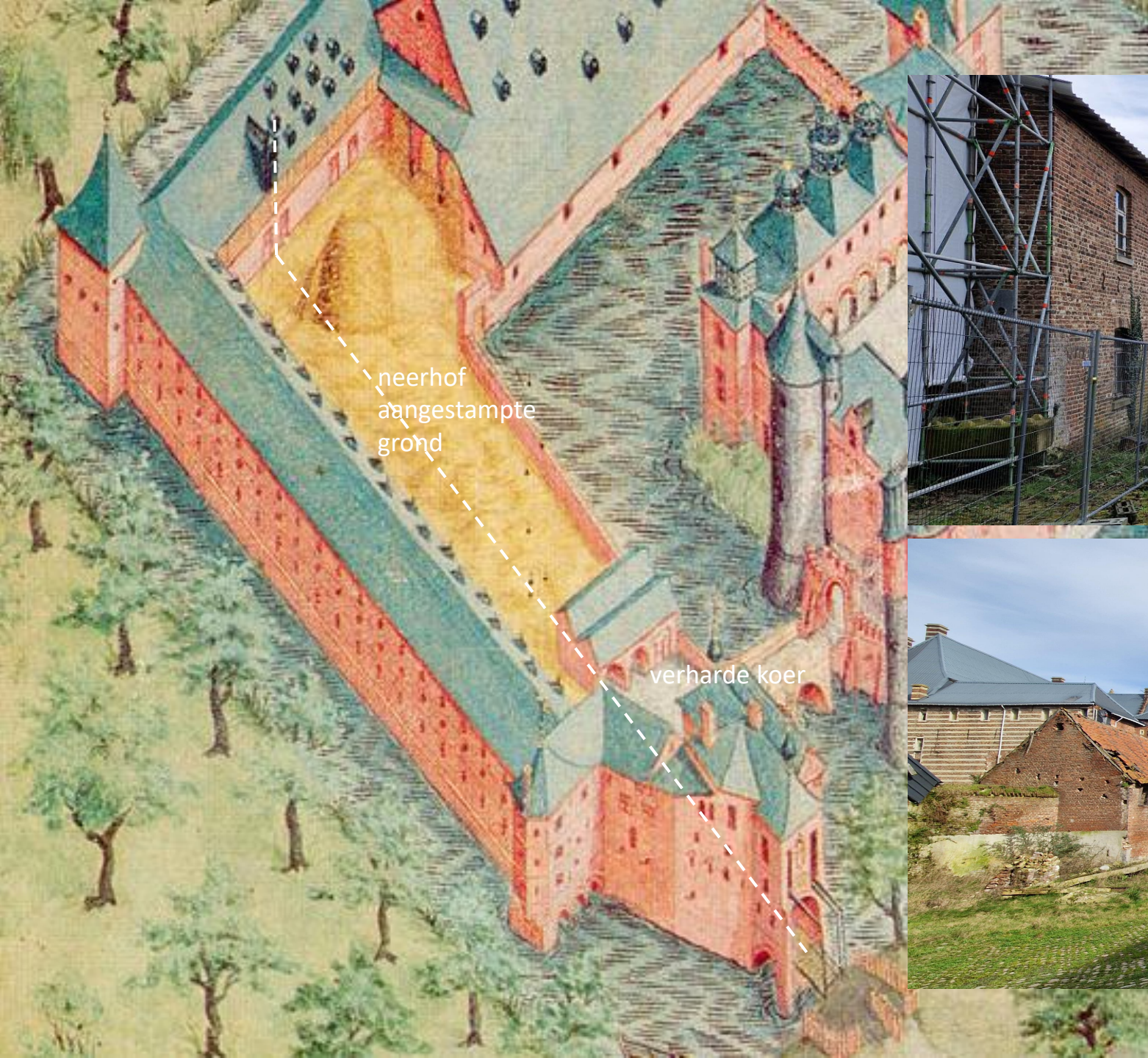
Voormalige opperhof-neerhof structuur

noordelijke expansie & schaalvergroting

Willem Roy 1640

18de eeuwse toegang (1795)
van Stockhem x de Hollogne

Kasseiweg
18de eeuwse landschapsstijl (1795)
van Stockhem x de Hollogne

18de eeuwse toegang (1795)
van Stockhem x de Hollogne

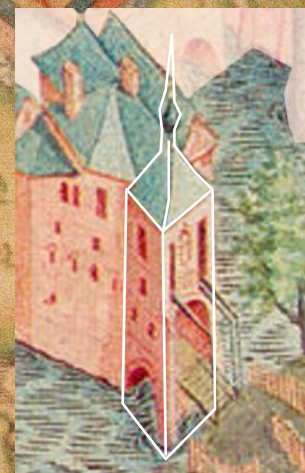
Kapel niet weergegeven
Kerk Oerle

Aanleg oost-west as, na 1613 voor 1639

Dreef

Veldpoort

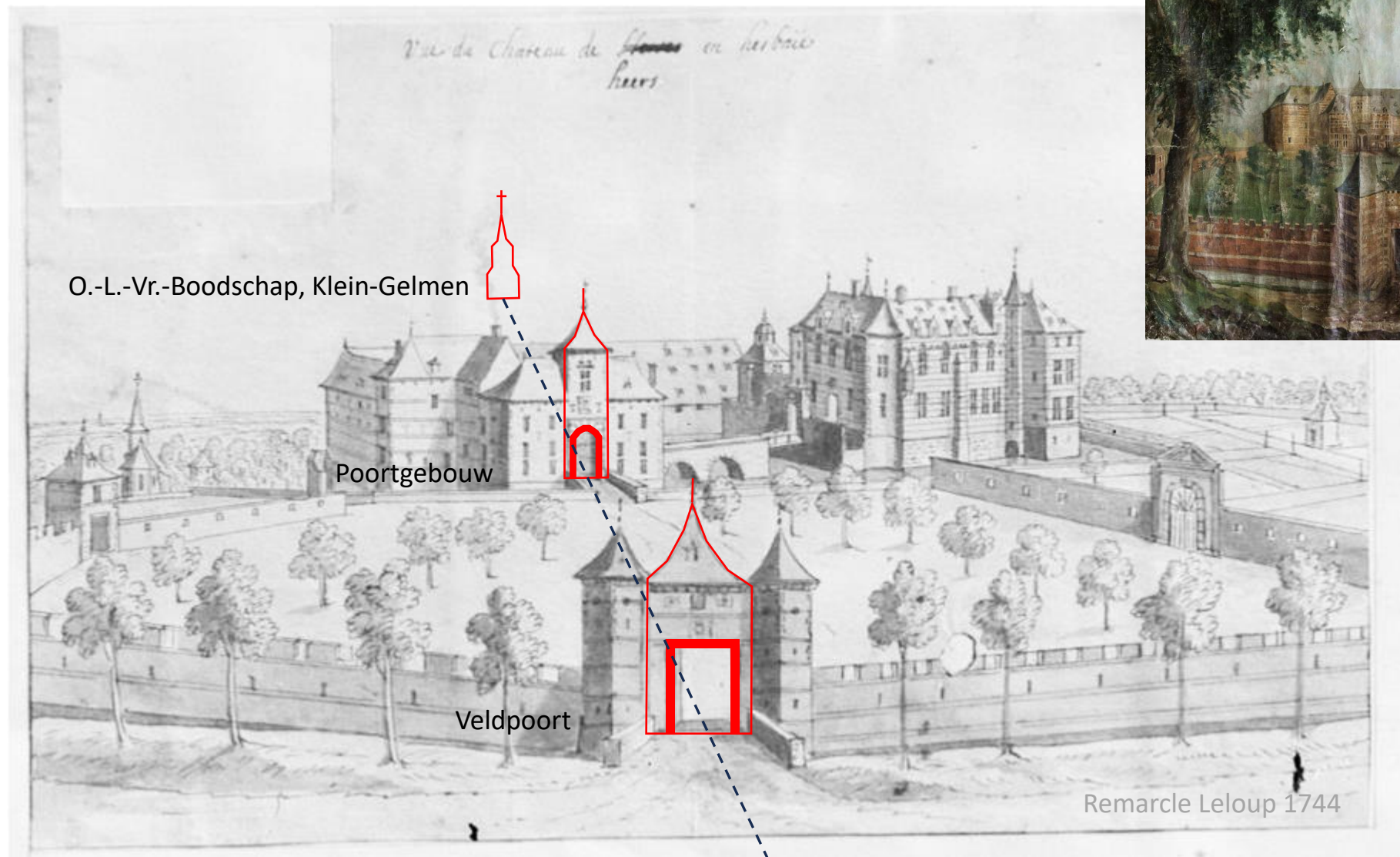

Poortgebouw

Kapel van de houten Lieve Heer

O.L.-Vr.-Boodschap, Klein-Gelmen

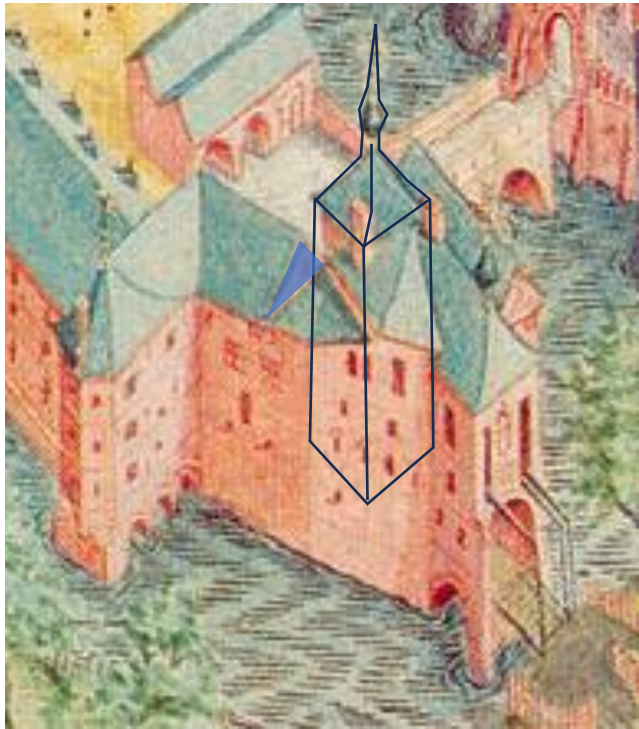
Enfilade op torenperspectief

Dreef
Kerk Oerle

Willem Roy 1640

Remarcle Leloup 1744

1685 aanpassing poortgebouw
door Benedictijnse Sint-Laurentiusabdij

Abdy van Park, Heverlee

1478

Raas II van Rivieren x Pentacosta van Grevenbroeck

-Dit is dat gene dat uitgegeven is aan de bouw van de toren van het huis te Heers aan steen metselen sxden stenen (1482, f° 7v).

-Eerst heeft mijn vrouw dezelfde **toren doen optrekken** naar ongeveer 16 voet (=4,67m).

-Daaraan hebben gewerkt: 8 steenmetsers, 7 weken lang. Hetzelfde voor dagloon op haar kosten: 55 gulden.

-Item voor acht ijzeren banden voor de toren, wegende 286 pond te Luik gemaakt voor 16 sols, makende 8 gulden.

-Item de **schoorsteenpijp daar buiten** te maken daarvoor de kost: 12 stuivers.

-Item voor **vier kleine pijnappels** (dennenkegels) **voor op de vensters van de toren, en één groot aan de opgang**

Dak 1527-1544

Corps de Logis

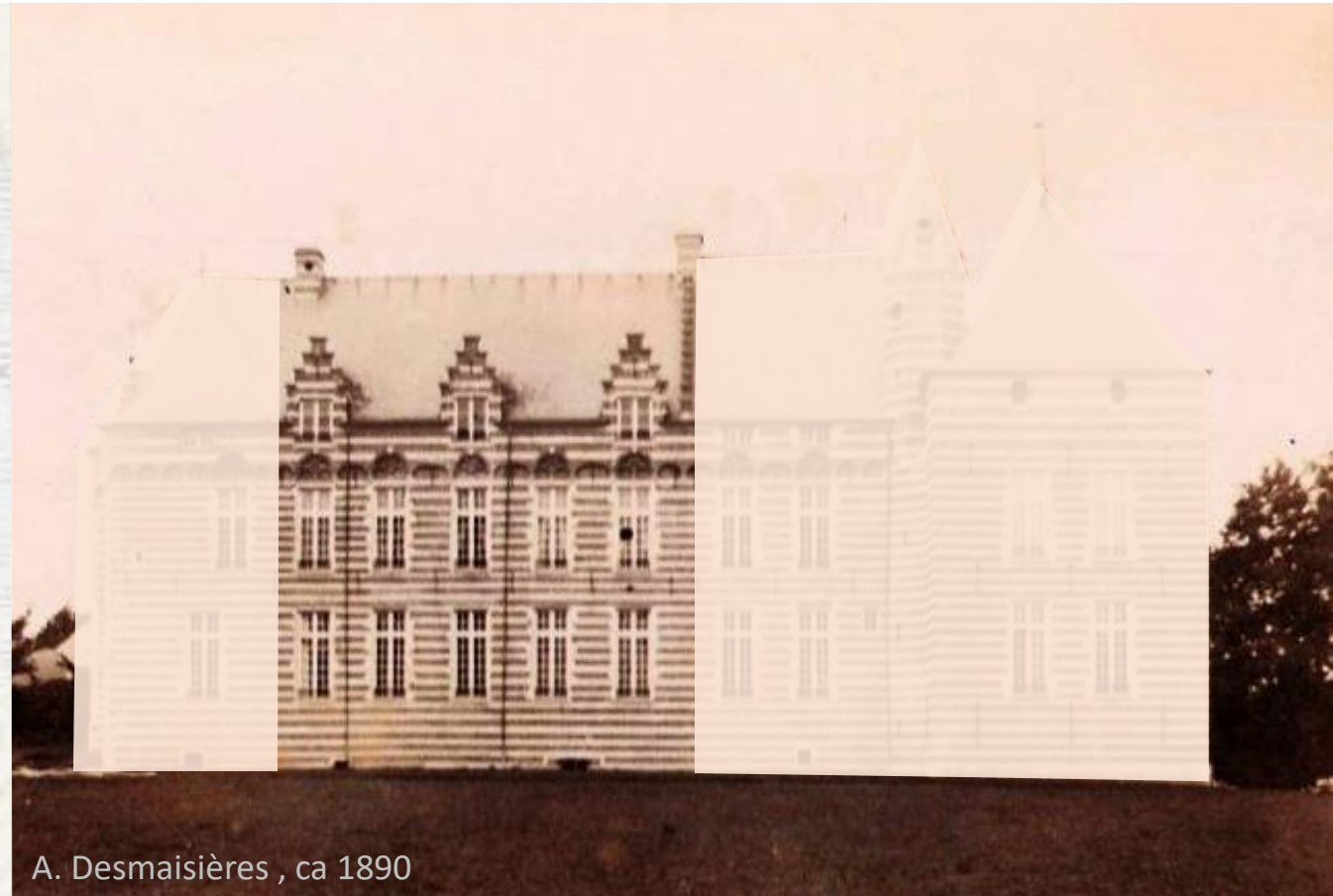
Willem Roy 1640

1525

Richard I van Rivieren (*18) x Johanna Scheiffart de Merode

Willem Roy 1640

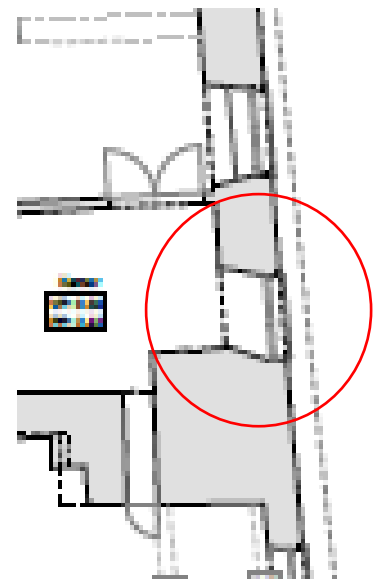
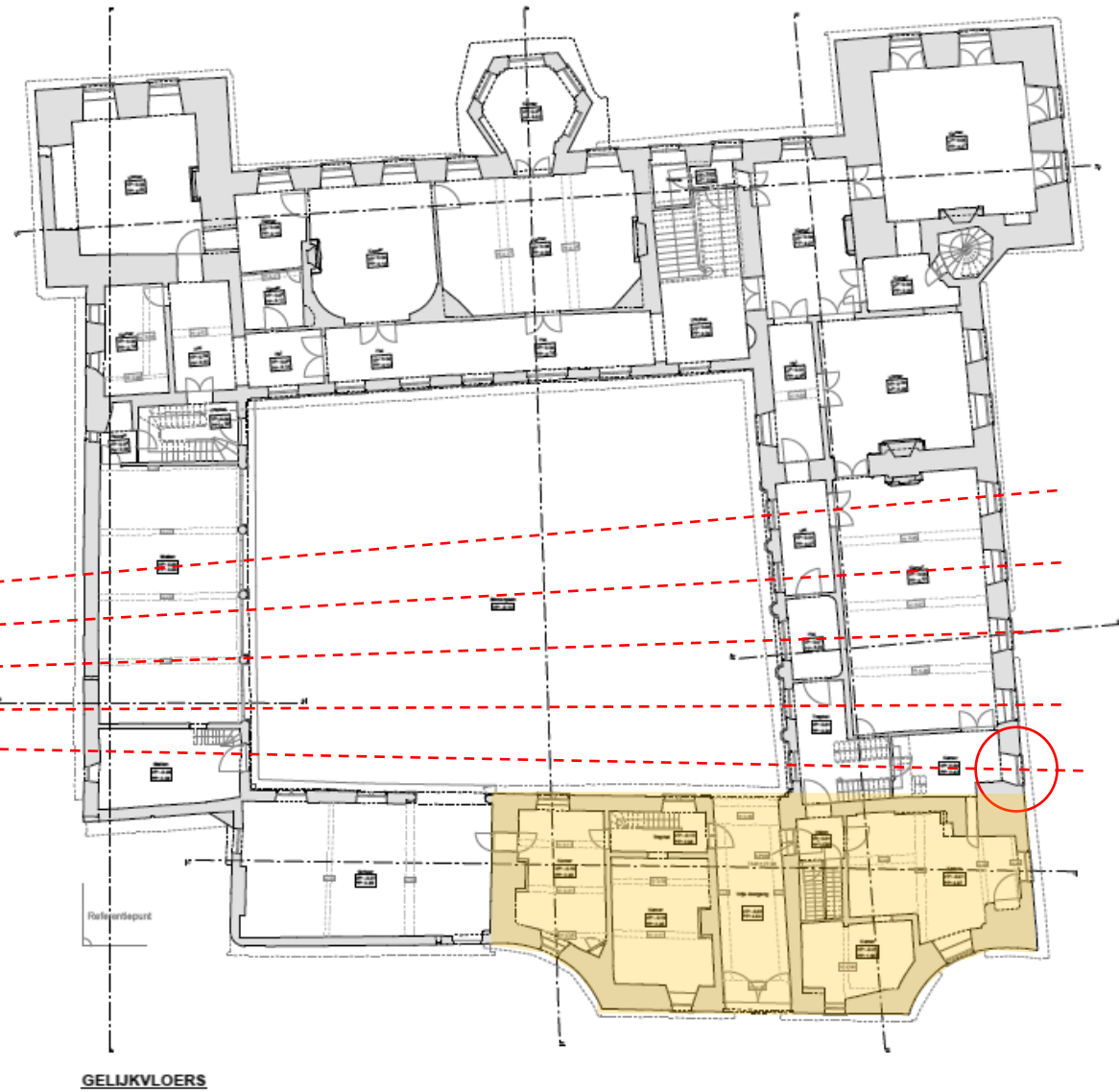
A. Desmazières , ca 1890

Richard I 1502-1540 (*18)

Tudorbogen
(Huis Tudor, koningschap van
Engeland en Wales 1483-1603)

- Kelderdeur 1525
- Zolderdeur 1525

perspectiefcorrectie

1613-56

Hendrik van Rivieren d'Aarschot x Catharina de la Douve Neuféglise

Graafschap Heers, Willem Roy, 1639-1641

- N°1. T'casteel, houe[n] [hoven/tuinen], boomghaert 10-7-10
- N°2. Een en wijer met den dyck 1-12-10 [de noordelijke visbewaarvijver]
- N°3. Anderen wijer met den dyck 1-7-10 [dijk] zuidkant
- N°4. Bempt [beemd, hooiland]
- N°5. Winninghe inde boomgaert 0-9-13 [boomgaard]
- N°6. Paenhuys ende houe[n] 0-5-17 [brouwerij en hoven op het hoekpand Nieuwe Steenweg 2a, 2b met ridderstraat]
- N°7. Huys inde hoff 0-13-0 [hoekpand Nieuwe Steenweg 57 met ridderstraat]
- N°8. Bempt 9-3-0 [ingetekend als boomgaard, naast de akker, nu bebouwd door een sporthal]
- N°9. Nieuwen bempt

- N°10. tot 12. Onleesbaar (de kaart toon arcering volgens N°8.)
- N°13. Bogaert (?) [boomgaard]
- N°14. – 17.: Bosch
- N°18. tot 25. Onleesbaar
- N°25. tot 111. Landt
- N°79.
- N°80.
- N°113. landt
- N°119. landt
- N°120. landt
- N°125. (beemd Heersebeek langs dorpsgrens, overeenkomstig N°120.)

Nomb.				Nomb.				Nomb.			
T'casteel, houe[n], boomgaert				45. Landt				89. Landt			
1	7	10		1	2	0		2	5	0	
2	12	10		46. Landt				90. Landt		11	11
3	7	10		47. Landt				91. Landt		1	4
4	15	10		48. Landt				92. Landt		1	7
5	9	13		49. Landt				93. Landt		0	13
6	5	17		50. Landt				94. Landt		0	16
7	13	0		51. Landt				95. Landt		0	12
8	5	0		52. Landt				96. Landt		0	10
9	5	0									

Willem Roy, 1639-1641, Graafschap Heers

N°1. T'casteel, houe[n] [hoven/tuinen], boomghaert 10-7-10

N°2. Een en wijer met den dyck 1-12-10 [de noordelijke visbewaarvijsver]

N°3. Anderen wijer met den dyck 1-7-10 [dijk] zuidkant

N°4. Bempt [beemd, hooiland]

N°5. Winninghe inde boomgaert 0-9-13 [boomgaard]

N°6. Paenhuys ende houe[n] 0-5-17 [brouwerij en hoven op het hoekpand
Nieuwe Steenweg 2a, 2b met ridderstraat]

N°7. Huys inde hoff 0-13-0 [hoekpand Nieuwe Steenweg 57 met
ridderstraat]

N°8. Bempt 9-3-0 [ingetekend als boomgaard, naast de akker, nu bebouwd
door een sporthal]

N°9. Nieuwen bempt

N°10. tot 12. Onleesbaar (de kaart toon arcering volgens N°8.)

N°13. Bogaert (?) [boomgaard]

N°14. – 17.: Bosch

N°18. tot 25. Onleesbaar

N°25. tot 111. Landt

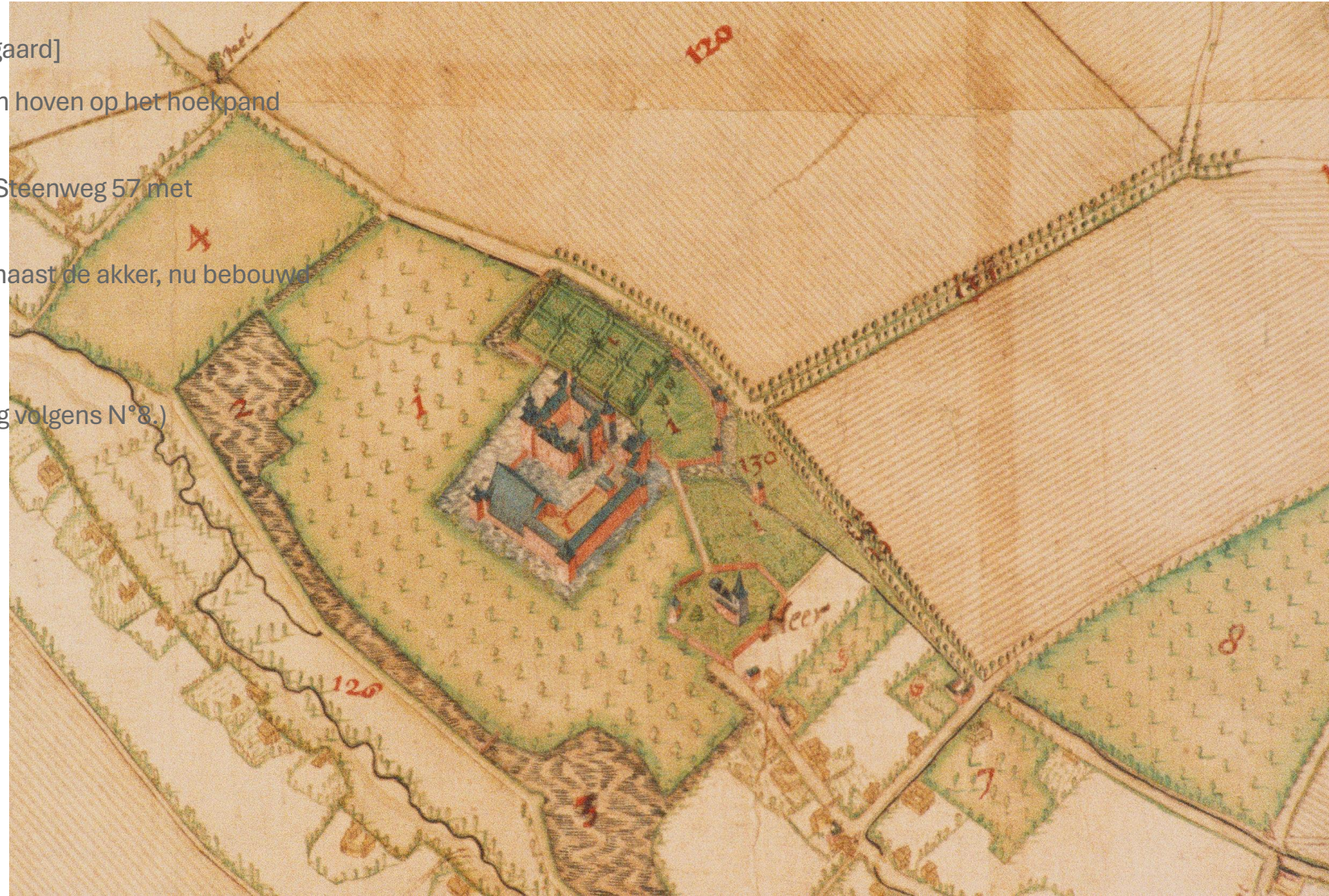
N°79.

N°80.

N°113. landt

N°119. landt

N°120. landt

nulpas kasteel: 78 mTAW

instroom (ca 77 m) en de uitstroom (71 m): hoogteverschil van 6 meter.

cascadevormige vier waterlichamen met telkens 2 meter verval.

1° waterniveau aanvoergracht naar **stuwpaviljoen: 77 m**

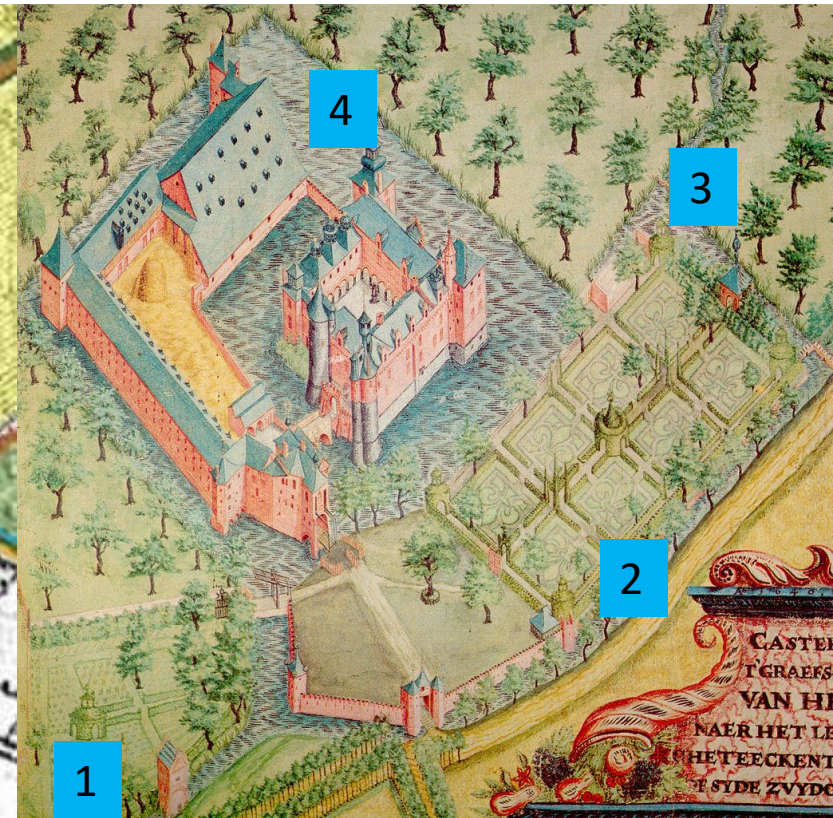
2° waterniveau hofgracht, Nieuwe Steenweg (gestuwd **hoogwater** parterretuin): **76 m**

3° waterniveau hofgracht, Nieuwe Steenweg (gestuwd hoogwater parterretuin): **75,5 m**

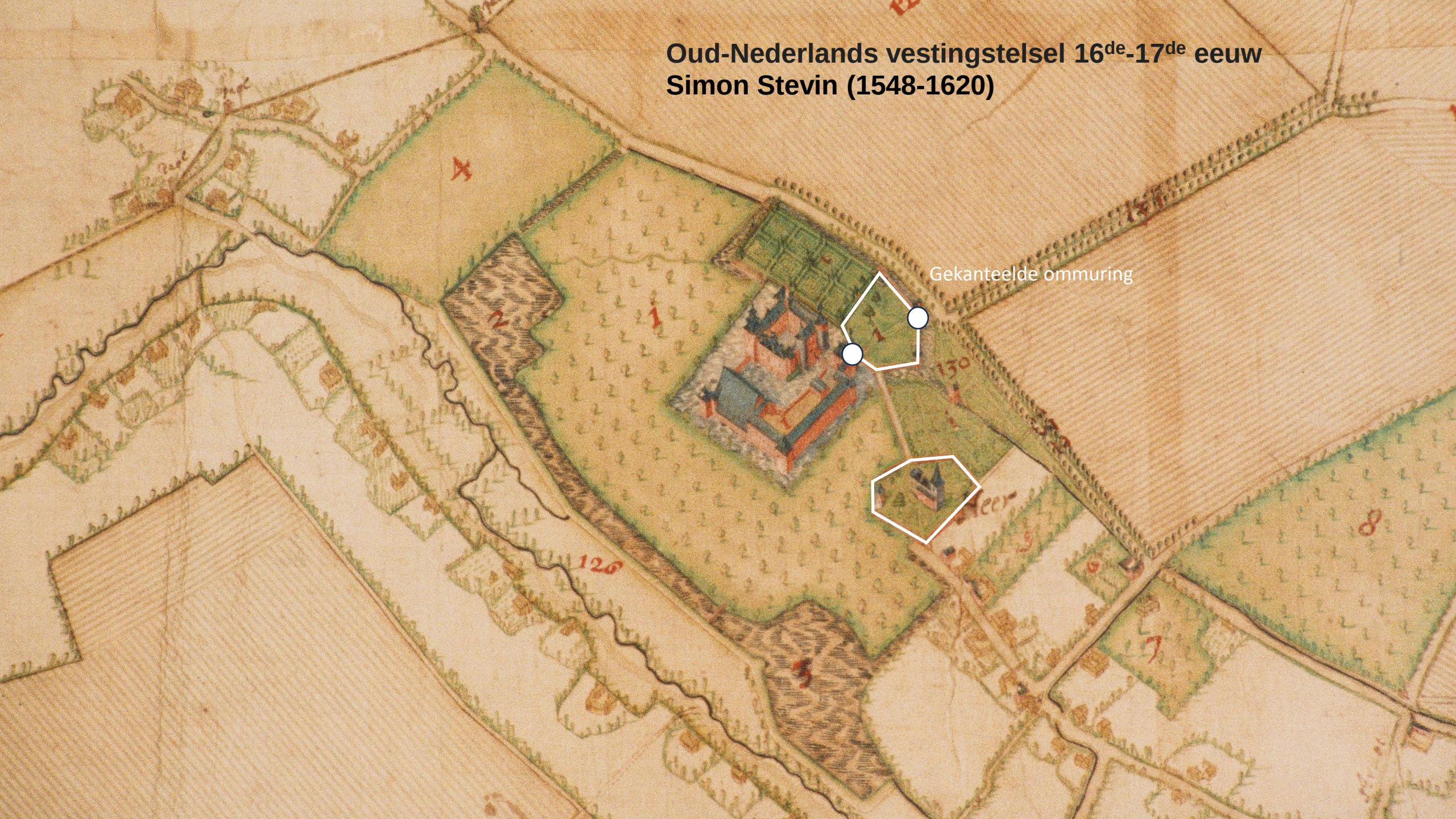
3° waterniveau **slotgracht** kasteel: **75 m** (diepste kelderpeil 75,44)

4° waterniveau wijer/**hofgracht** in het dal: **71,16 m**

Grensbeek (Veulen): 70 m

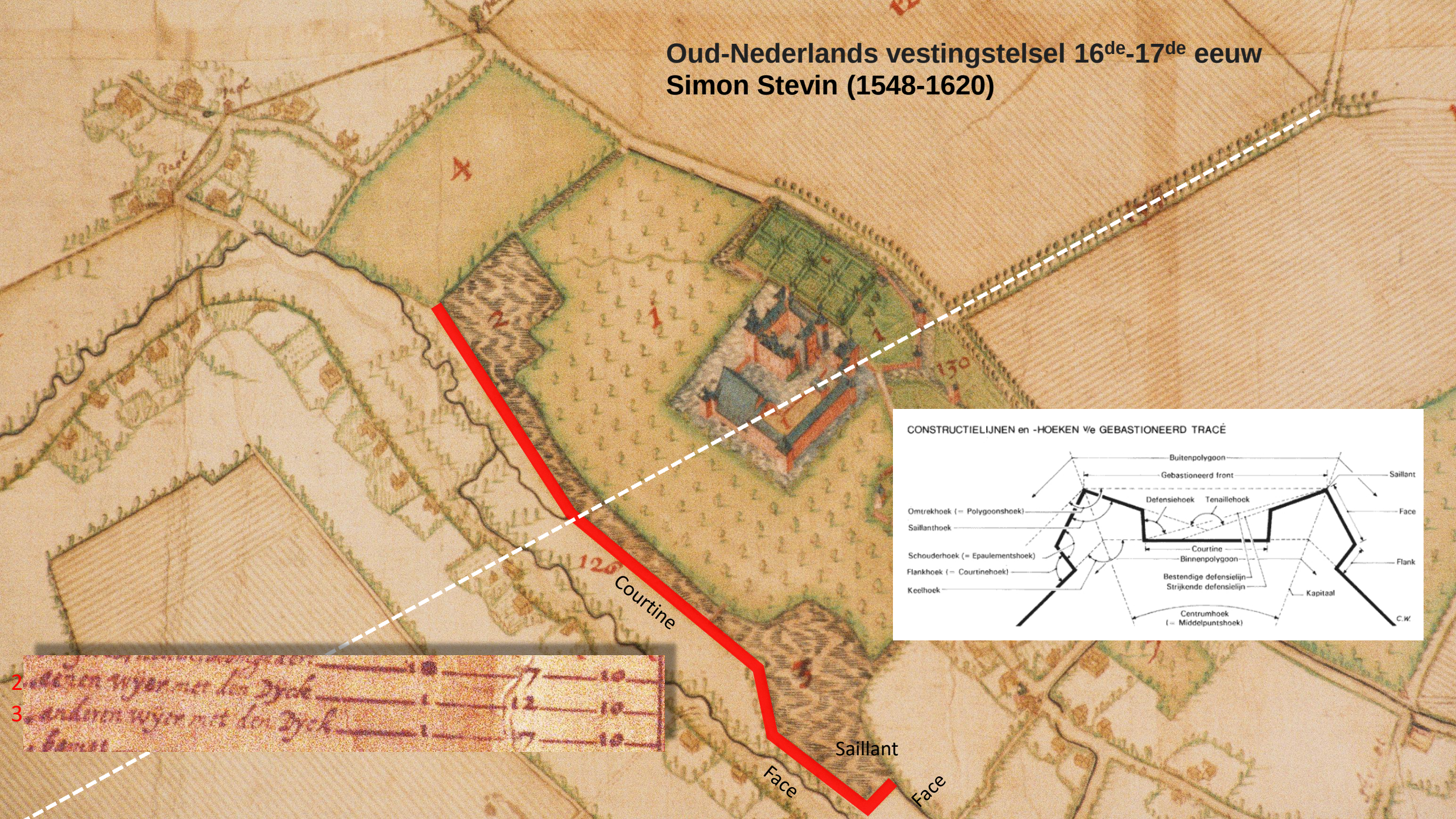

Oud-Nederlands vestingstelsel 16de-17de eeuw
Simon Stevin (1548-1620)

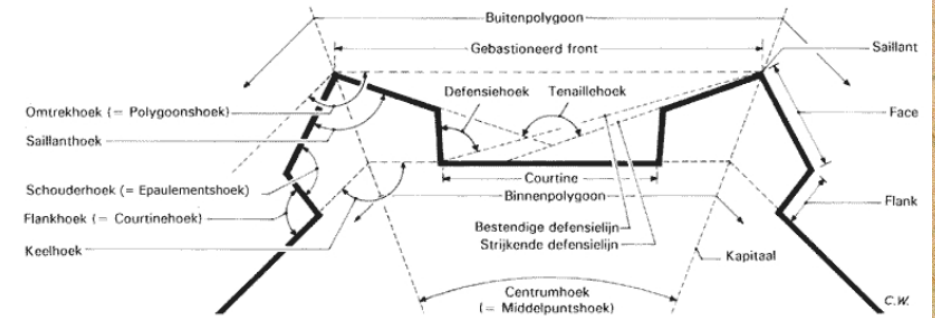

Gekanteelde ommuring

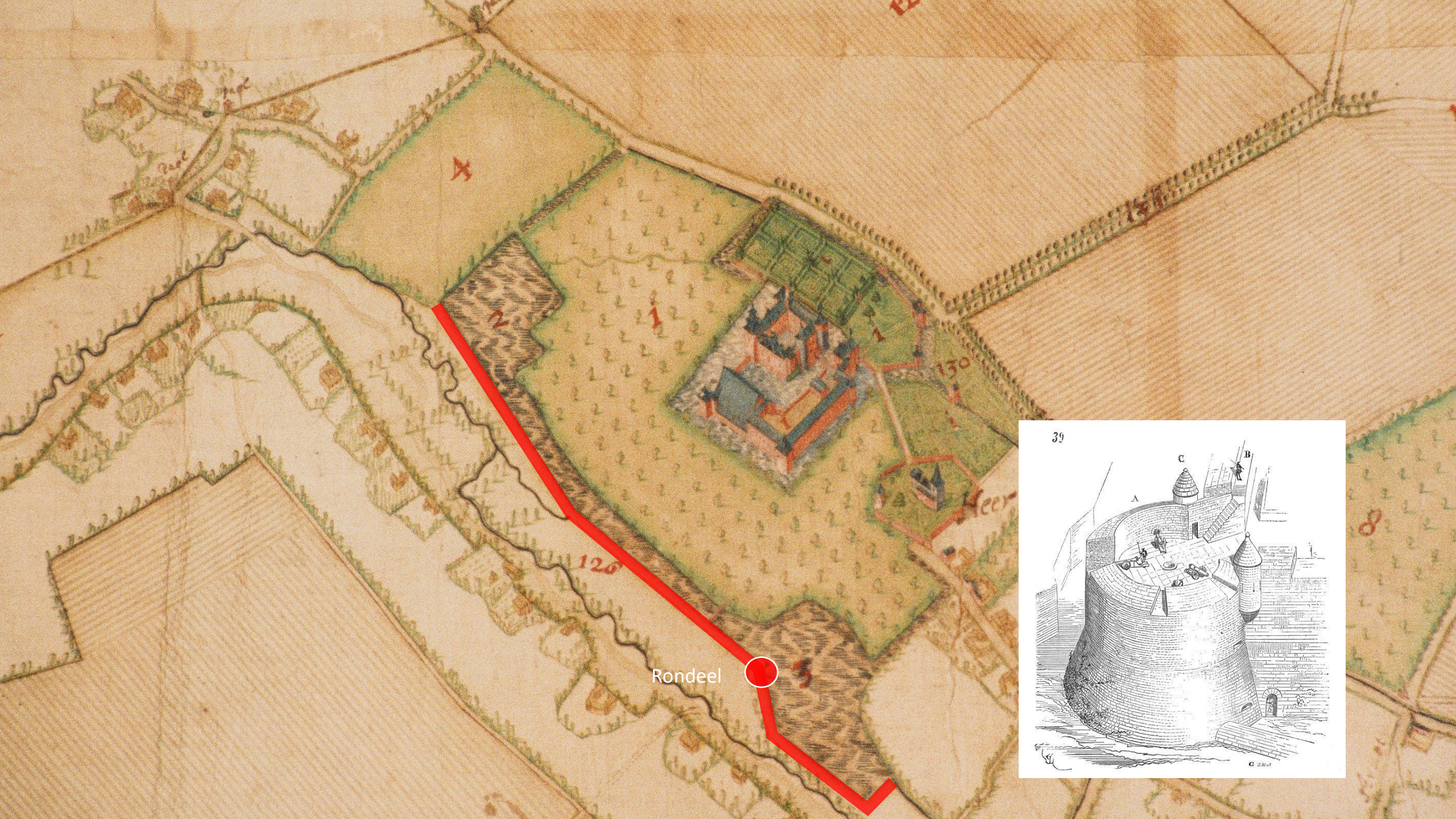
Oud-Nederlands vestingstelsel 16de-17de eeuw Simon Stevin (1548-1620)

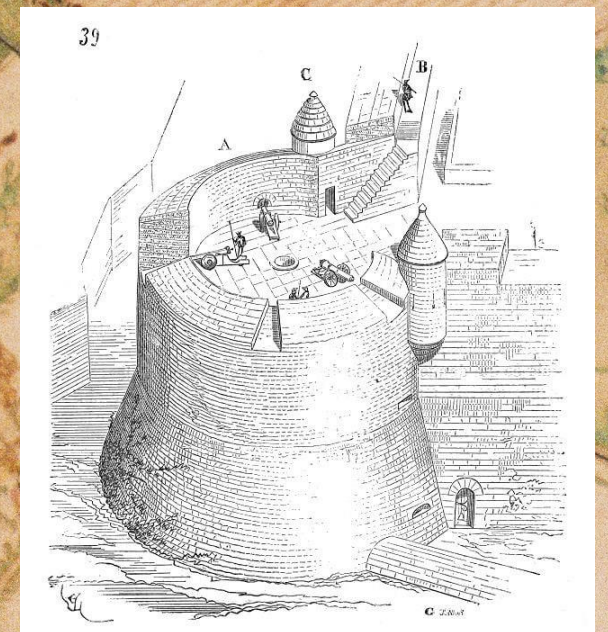
CONSTRUCTIELIJNEN en -HOEKEN v_e GEBASTIONEERD TRACE

2	deelen wijer met den Dyck	7	10
3	anderen wijer met den Dyck	12	10
	banen	7	10

Rondeel

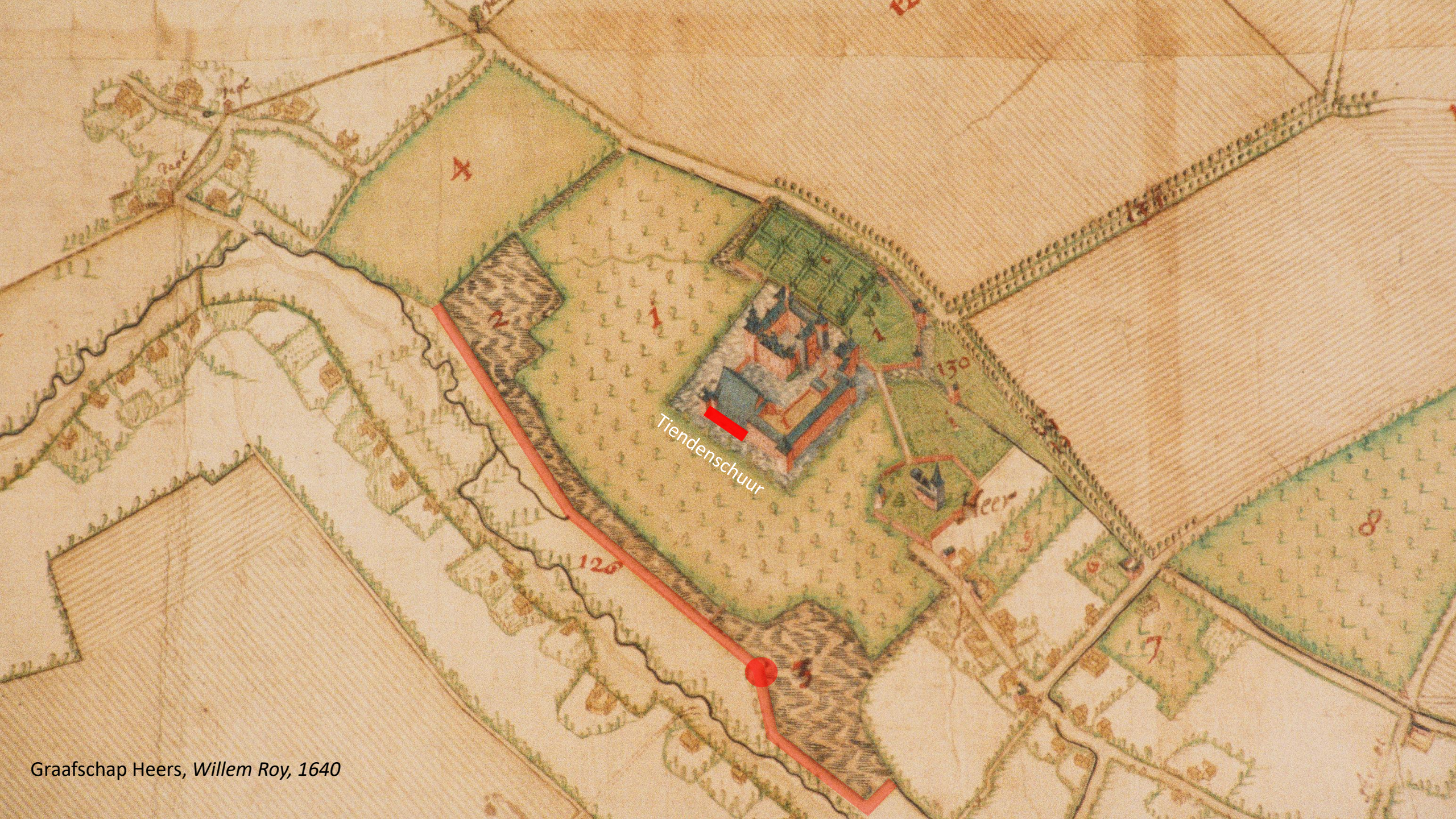
Heers

Beschoeide dijk (courtine) met Canadese populier, Antoine Desmazières (33), ca 1890

Une portion de la rive gauche de l'Eschong.

Graafschap Heers, Willem Roy, 1640

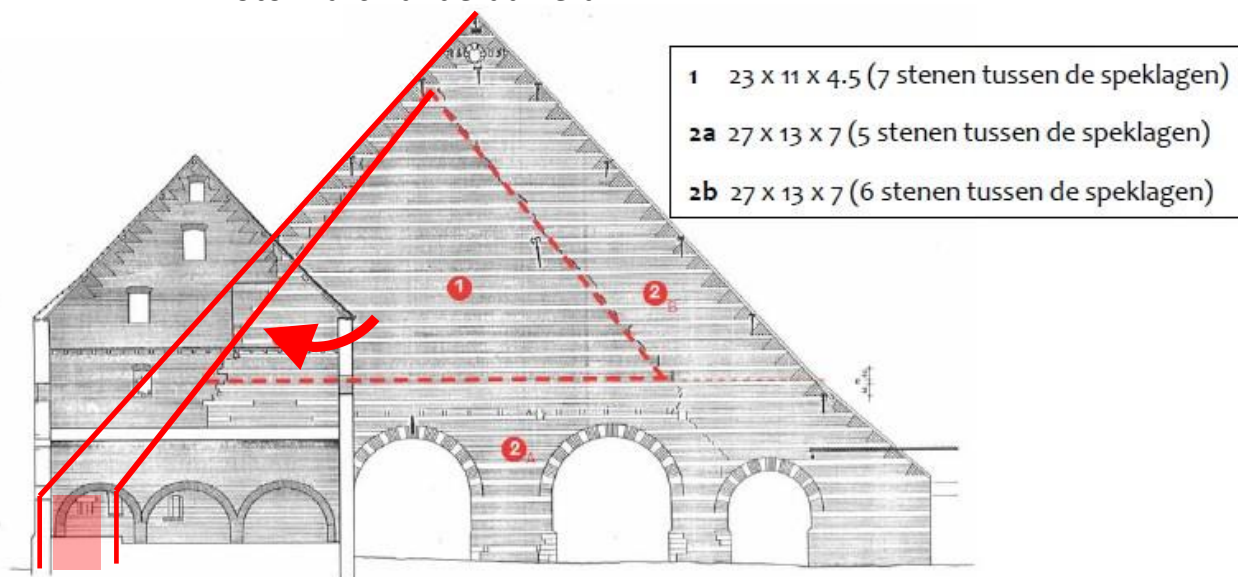
Weergang tiendenshuur

Geveldatum 1605

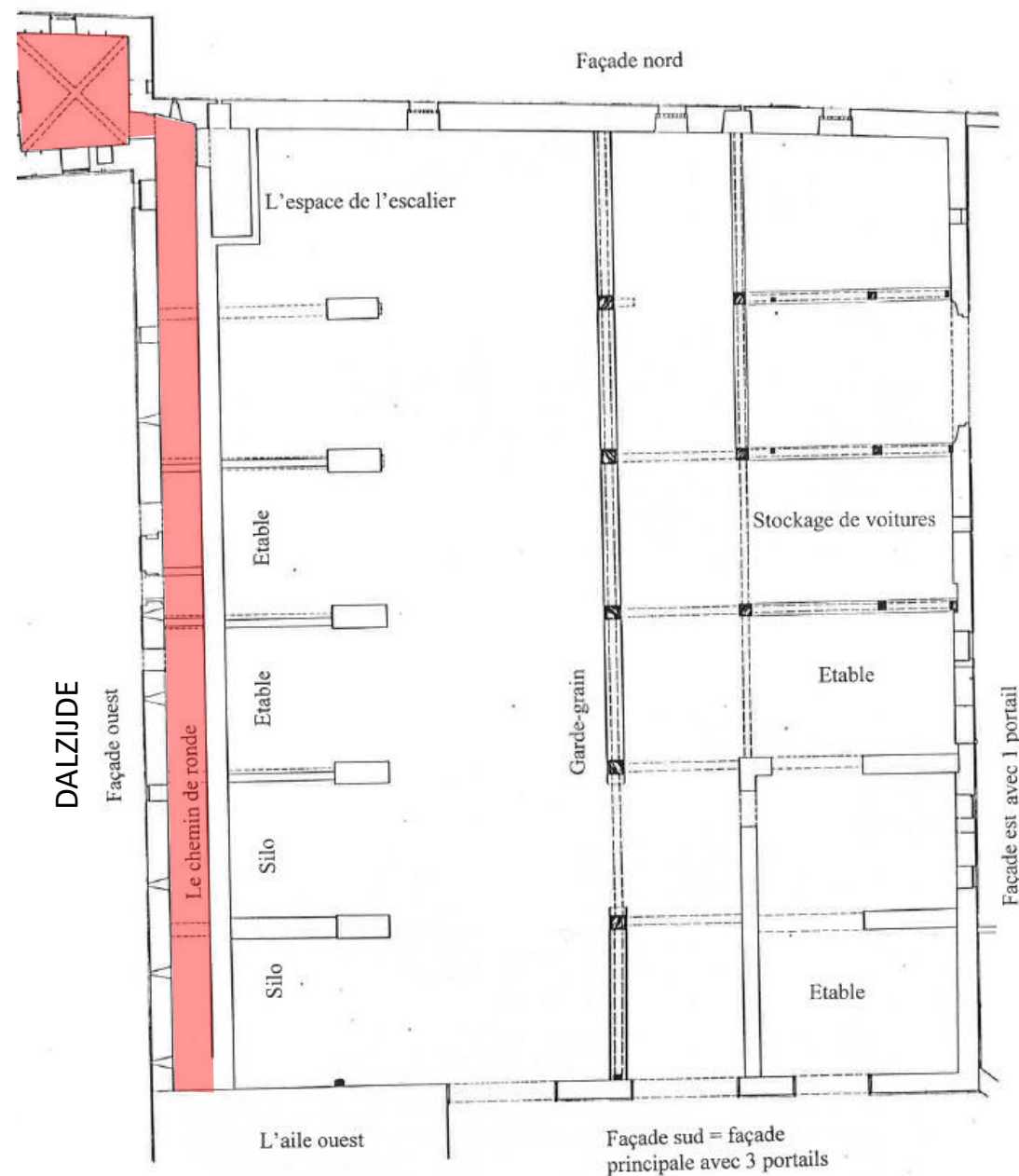
Foto Marc Vanderauwera

DALZIJD

Voorgevel tiendenshuur 2023

ANNO architecten

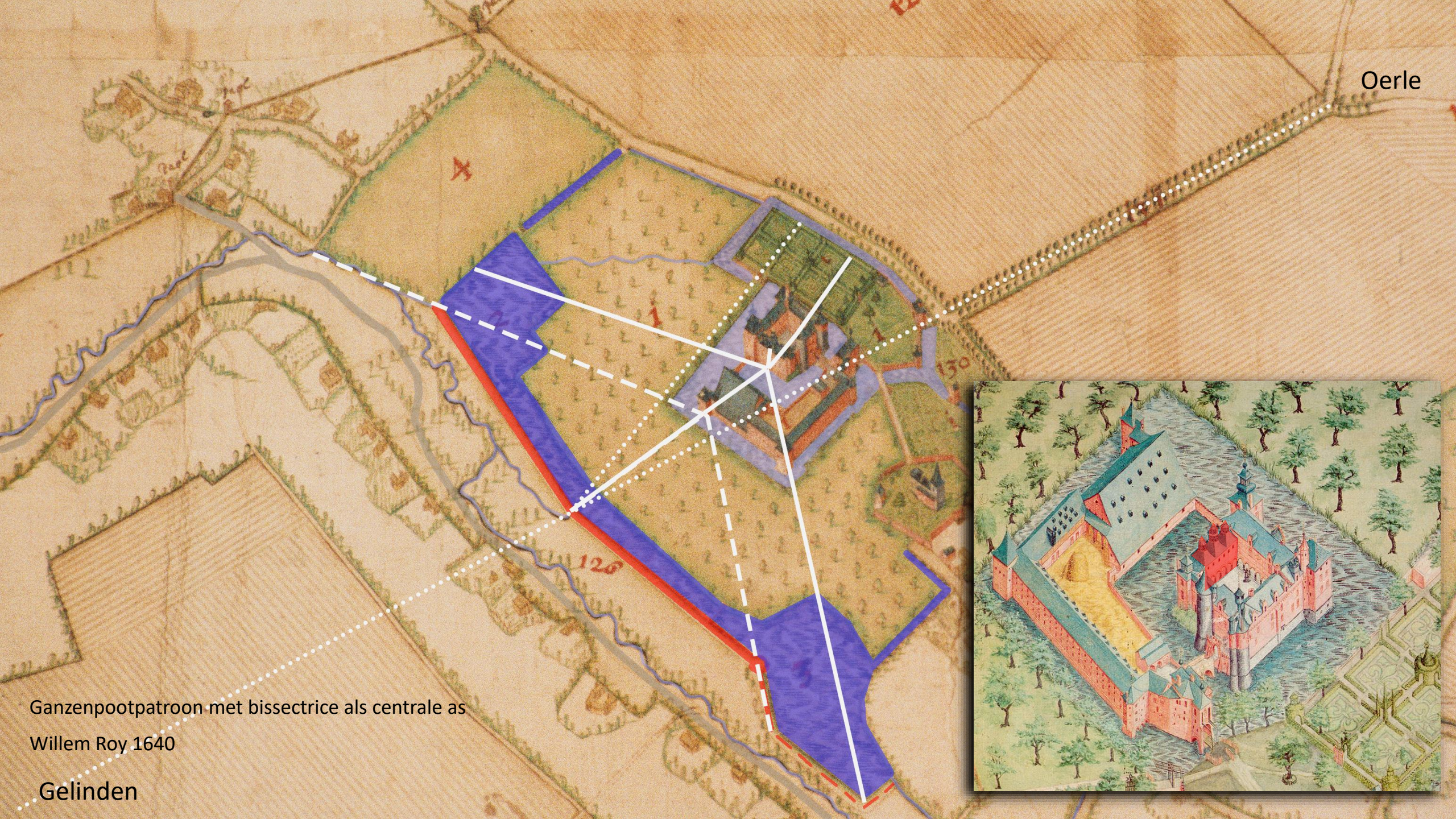

Marc Vanderauwera fig 7 la grange.

Boogschuttersgilde Sint Sebastiaan
rechten herbevestigd in 1718

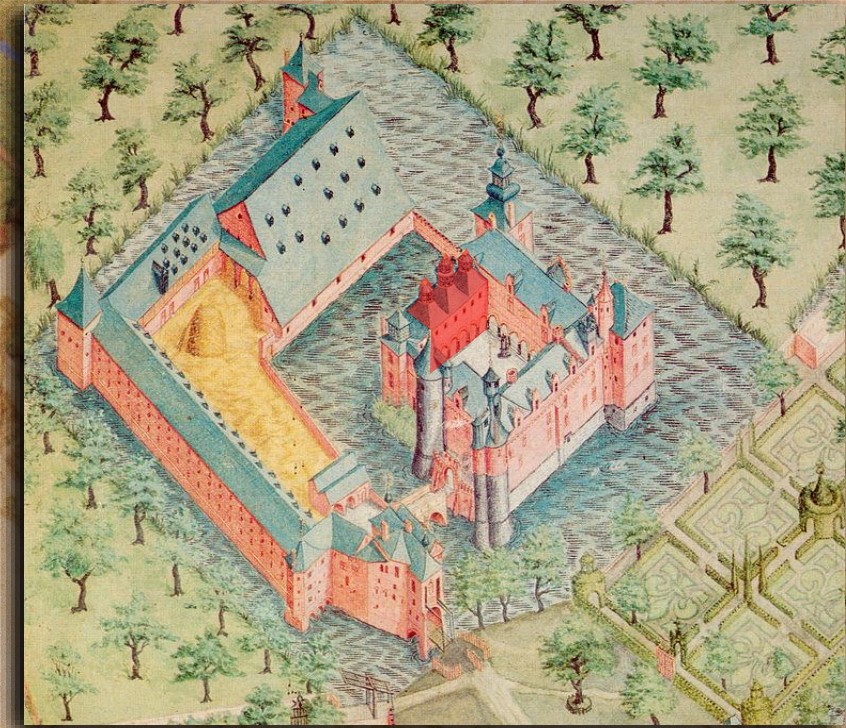
Oerle

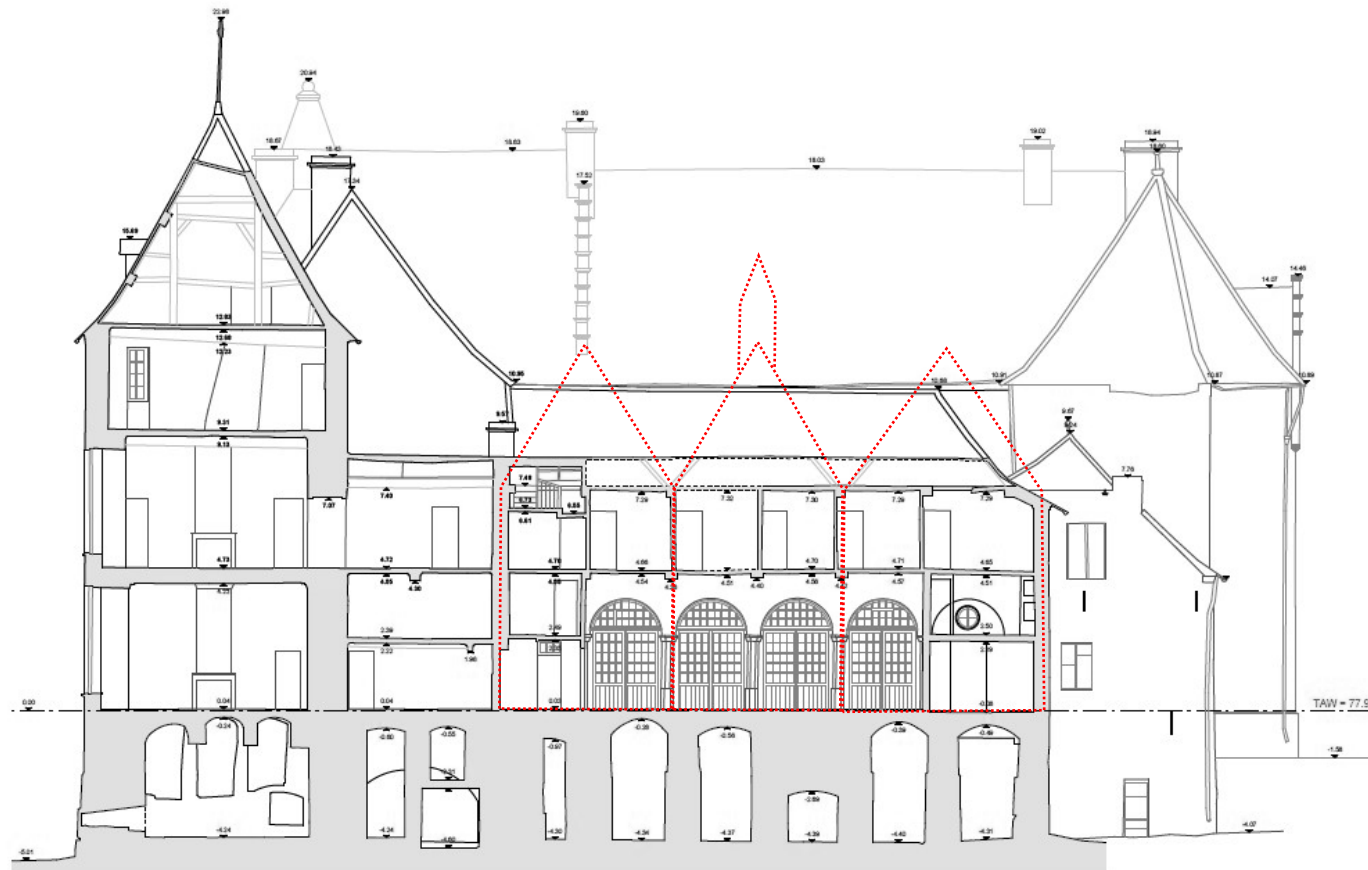
Ganzenpootpatroon met bissectrice als centrale as

Willem Roy 1640

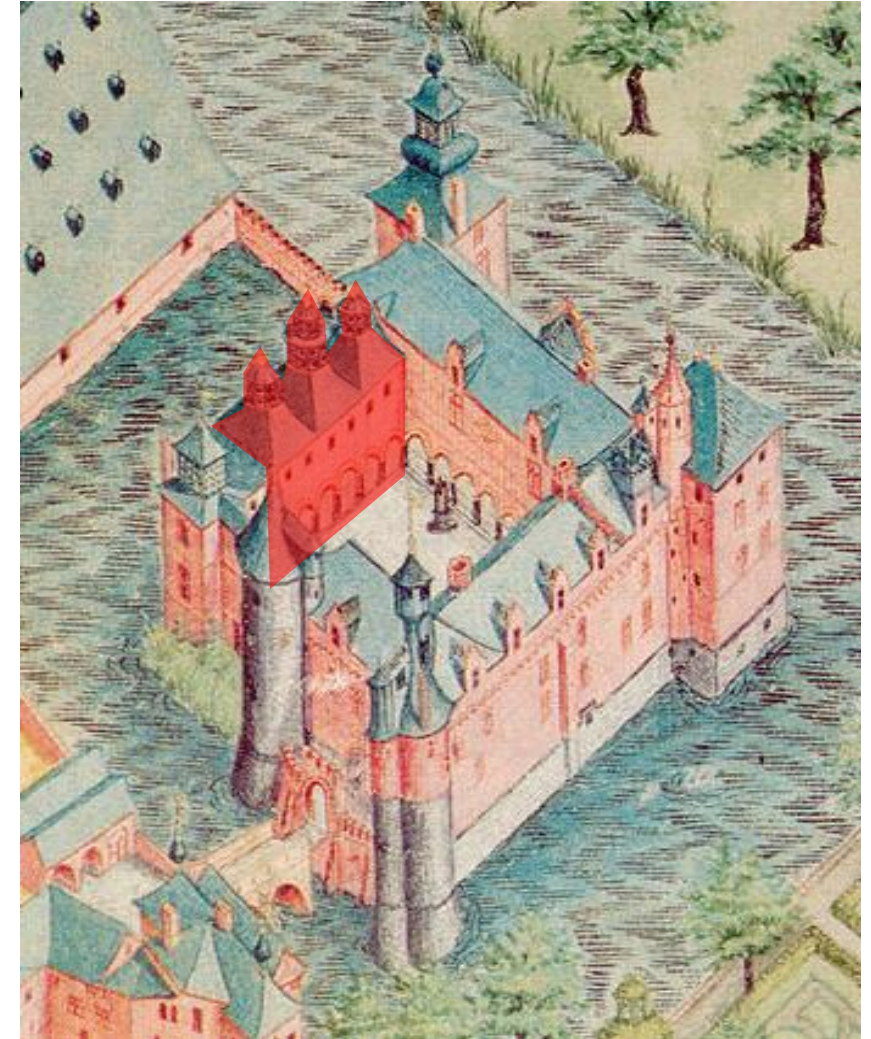
Gelinden

“une galerie en portiques également propre à l’ornement & á la commodité, qui se termine par trois petites dômes posés en simetrie (1738-44)”, A. Cassiman, kasteel Heers, p. 38.

Snedes FF Architectenbureau Sabine Okkerse

Willem Roy 1640

niveau binnenkoer

van Raas 1 (14) tot Willem van Rivieren (25) (1398-1685: 287 jaar)

Sint-Laurentabdij (1685-1757)

1) **Godsdienstoorlog** (1522 tot 1648)

2) **Devotieoorlog**: Louis XIV wil de Nederlanden inlijven en Spaanse invloed beperken (1667-1668)

3) **Hollandse Oorlog**: Frankrijk en Spanje voeren strijd tegen de protestanten (1672-1678)

Carte des Camps de Freren et de Hologne (J. de Beaurain 1674)

4) **Spaanse successieoorlog** (1701-1714)

Maarschalk Louis-François de Boufflers, leidde het Franse leger door de geannexeerde delen van Vlaanderen.

1701: Maréchal de Boufflers en Markies van Bedmar controleren de fortificatie van de kustlinie.

1704: generaal Bedmar verdrijft het Hollandse leger, kampement bij het Heerse Bos.

[Don Isidro de la Cueba y Benavides] *Generaal **Bedmar** heeft hier omtrent drij hofquartieren gehad en in het afgaen van de campagne heeft het Hollants leger oock hier omtrent ses weeken gestaen en men **is alles tot het stroy invluis quyt geworden.***

*In mei 1711 werd de oorlogsschade aan het kasteel, het neerhof en het domein opgelijst. (...) De mueren van de **schuer** ter sijden naer het Casteel moeten ook woorden gerepareert soe ook behoort te worden gerepareert den buijtenmuer aen de **veltbrugge** ter sijden naer den dreefft. Item boven op 't casteel, op den hoeck tegens de **gallerije** is eenen balk rot door den regen t' geene moet gedeckt worden, op dat den regen geene voordere schade en doen, ende den balck moet ondersteunt worden.*

kasteel Bensberg

Palais Schaesberg,
binnenplaats

St. Andreas , Düsseldorf

Paleis Schwetzingen, tuinzijde

Architect Simon Sarto (+1719)

architect Simon Sarto, Waalse afkomst, adviseert in **1703**.

Sarto ontwierp vervolgens meerdere kastelen zoals:

- Jachtslot Bensberg, nu hotel
- Krickenbeck (1708)
- Schaesberg
- Interieur Schwertzing van de keurvorsten van de Pfalz (1715)
- vesting van Düsseldorf (1709-1715), Surintendant aan het hof van John William
- mausoleum van het Huis Pfalz-Neuburg,
- Heidelberg (1716-1717)

Herstel en transformatie naar barok

1706, 1708, 1714, 1716, 1717, 1719, 1720, 1722, 1725, 1726: Rekeningen voor herstellingswerken aan kasteel (herinvestering pachtinkomsten).

1713: overeenkomst dat de belastbare goederen van de kasteelboerderij worden vastgesteld op 66 bunder

1714: vernieuwing landrechten

mei 1716 werd de sint-Laurensabdij door de schepenen van Heers ter verantwoording geroepen om tot herstel over te gaan.

1716: Abt van Sint-Laurens verzoekt voor de justitie van heers een juridische verklaring met 10 schadepunten

Sloop hoektorens & herstel corp de logis, 1720

dichtmetselen galerij peristylehof, 1730

Ruiming grachten, 1730

Bakoven, 1739

Voltooid Remacle Leloup (Délices, 1744)

Juridisch verslag van de oorlogsschade (18 mei 1716) **10 punten abt Grégoire Lembos**

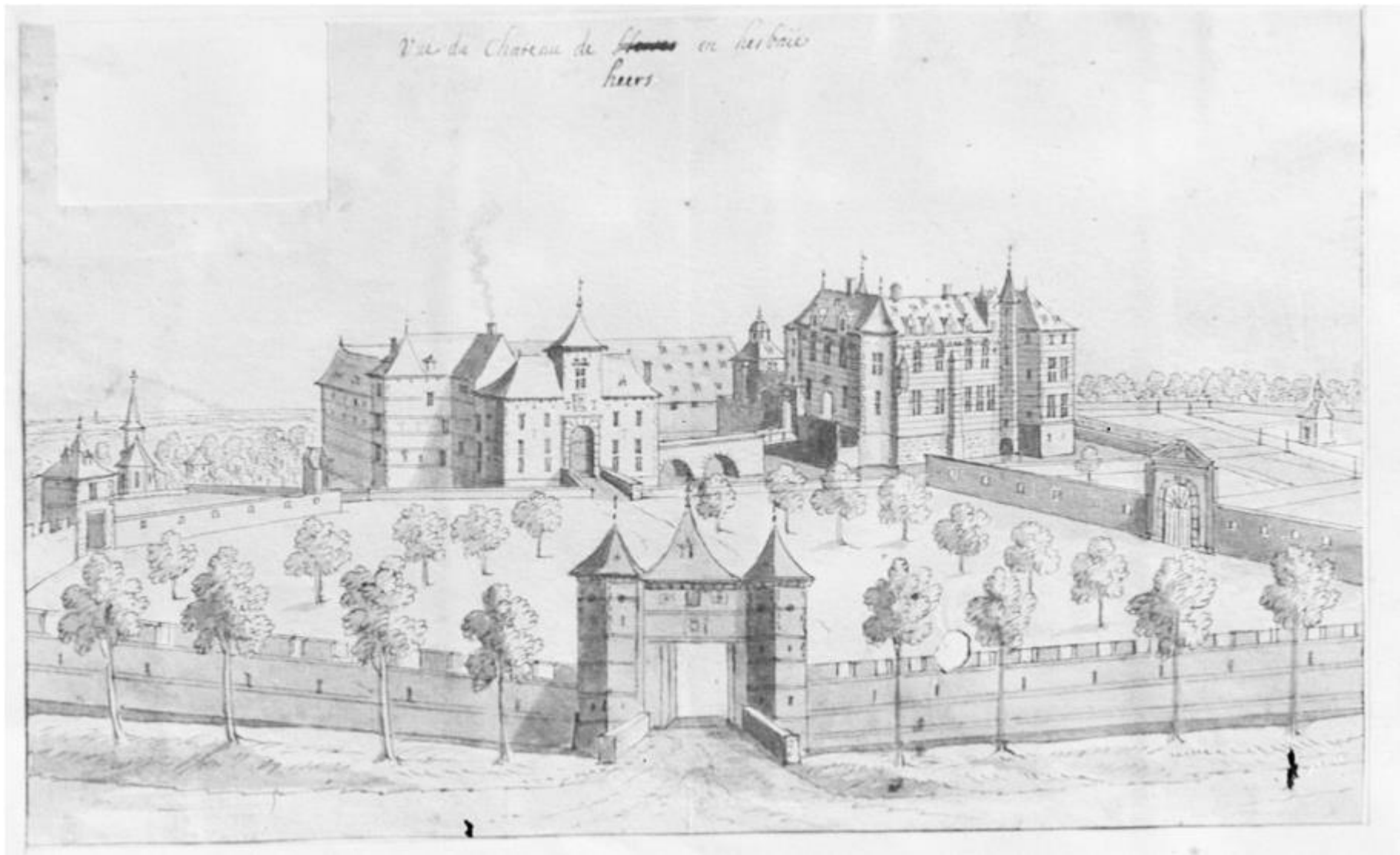
- 1) soldaten in de afgelopen jaren de twee (ronde) torens met de hoeken van het toegangsbouwwerk bij de donjon en het hoofdgebouw van het kasteel van Heers hebben opgeblazen (**in twee aanvallen**).
- 2) Torens volledig vernield van maaiveld tot top
- 3) muren zijn niet meer verbonden met gebouw
- 4) Dak van zolder is open en blootgesteld aan regen
- 5) instorting dak door houtrot van zolderbalken
- 6) Balken steunden op torens
- 7) Balken steunen niet meer op muren
- 8) Meestermetser heeft balken gestut
- 9) Balk aan linker kant 10,5 voet (3 m) rot
- 10) Dak open over 16 voet (4,6 m)

Wordt bevestigd door de schepenen van Heers

Meestermetser Hubert Doyen verklaarde zeker te hebben vastgesteld dat de funderingen van de twee torens **niet zo diep liggen als het niveau van het water in de vijver** > motte

Aanplantingen haag van Haagbeuk, kornoelje en okkernootbomen (1720)

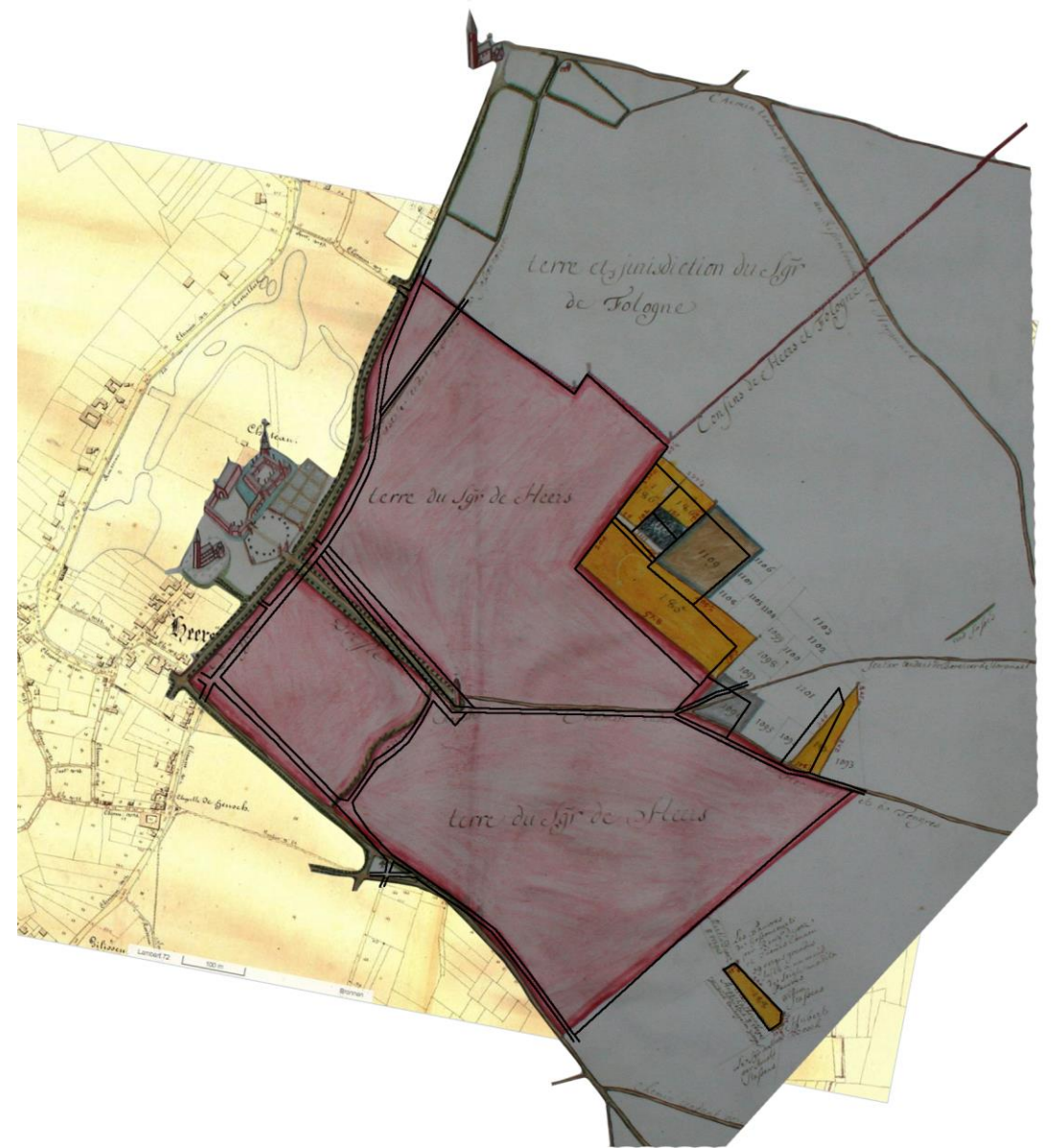
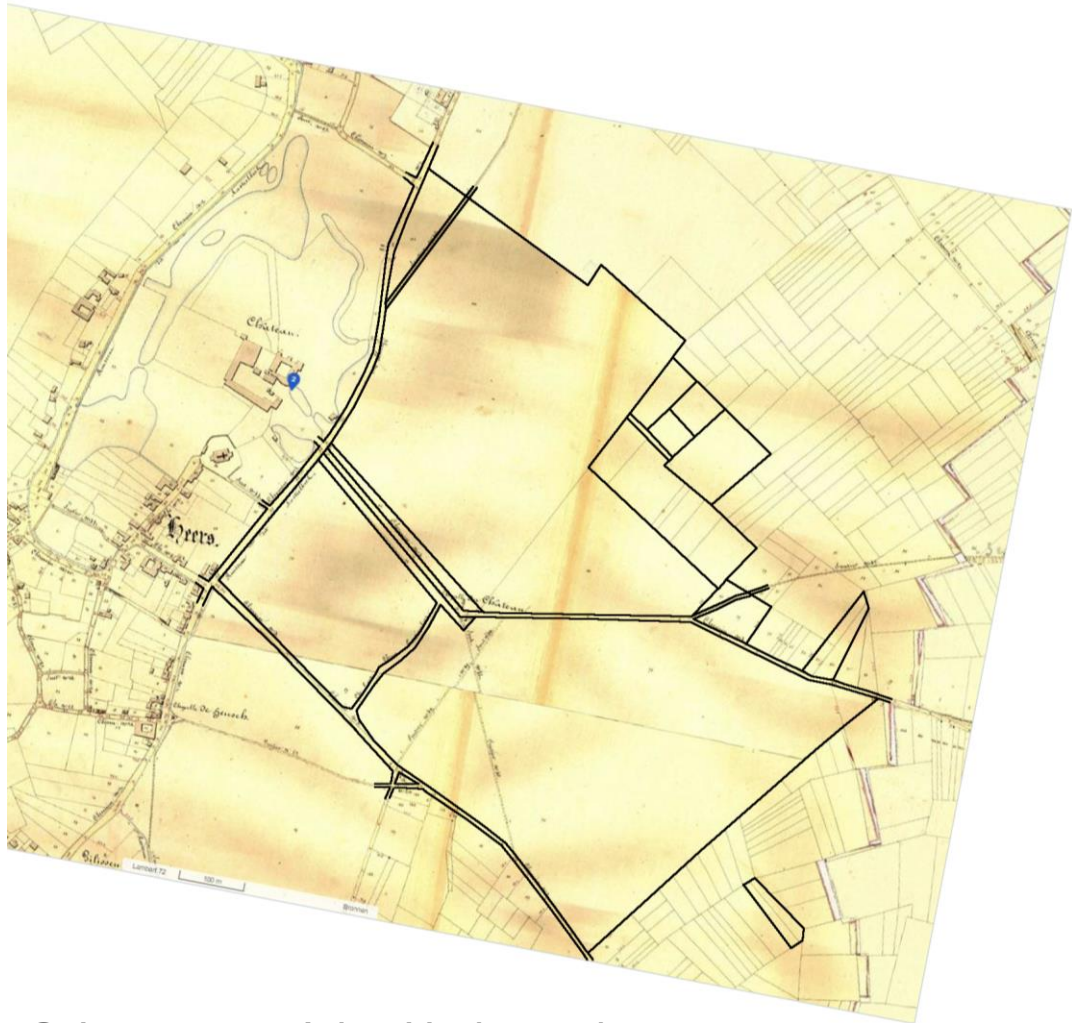
- 600 stuks **haagbeuk** kan 300 lopende meter haag opleveren à rato van 2 st/m.
 - 1200 stuks **kornoelje** kan 600-800 lopende meter haag opleveren à rato van 2-1,5 st/m.
 - Aanplant okkernootbomen (Walnoot aan wal) en boomgaard-oever
-
- Kasteel met grote luister (1744)
 - Dubbele omgrachting
 - Parterre met lanen van hoge bomen
 - Visrijk water
- > Villaret geeft nog oude toestand weer (1748), Ferraris 50-jaar oude baroktuin (1778).
- Mogelijks zijn fruitbomen gedeeltelijk geïntegreerd.

Omstreeks 1720 aanplant haag van haagbeuk (600st), kornoelje-planten (1200st) en notenbomen, A. Cassiman, kasteel Heers, p. 33
Perspectief, Remacle Leloup, 1744 (toont 18 jarige tuin)

aanleg baroktuin 1720-1726

C. Lecompte, Atlas Herkenrode, 1761
(toont situatie van 35 jaar eerder)

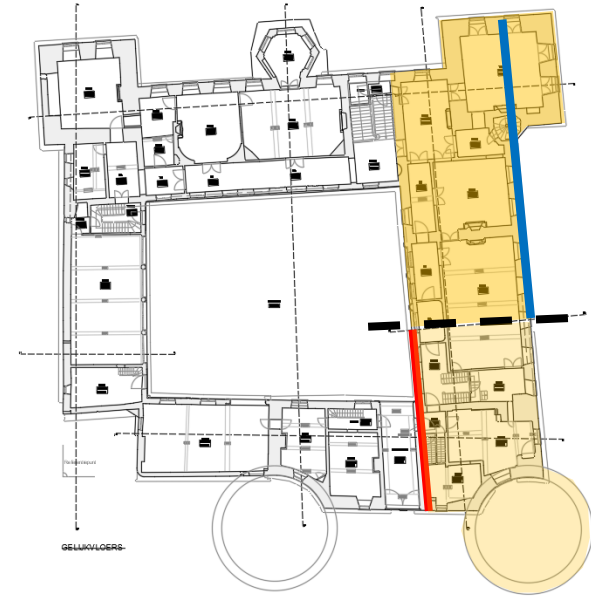
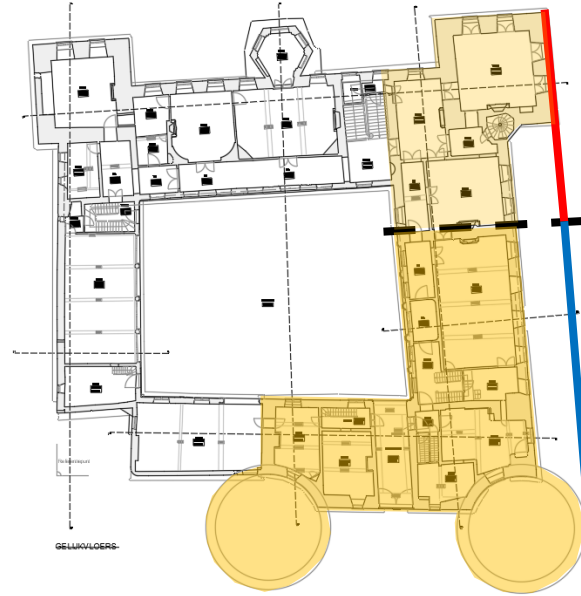
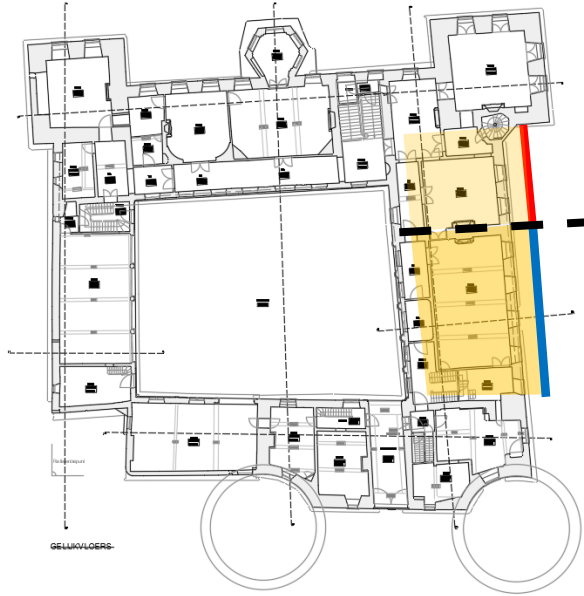
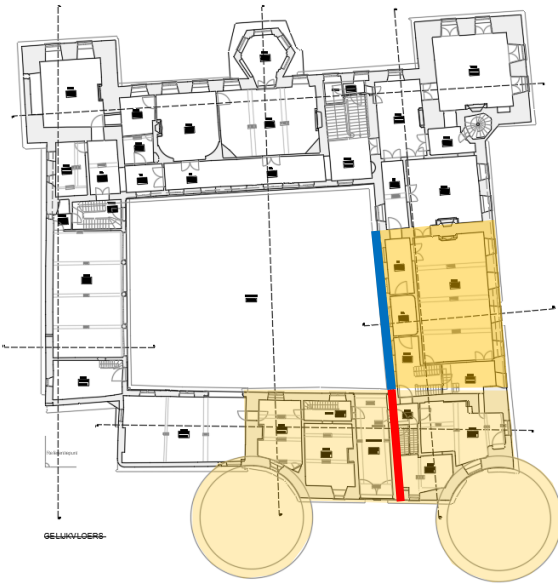
Onze-Lieve-Vrouw-
Tenhemelopnemingskerk, Veulen

Ferraris, 1778 (toont tuin van 52 jaar)

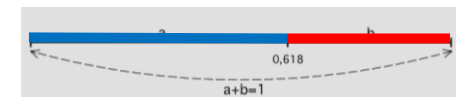
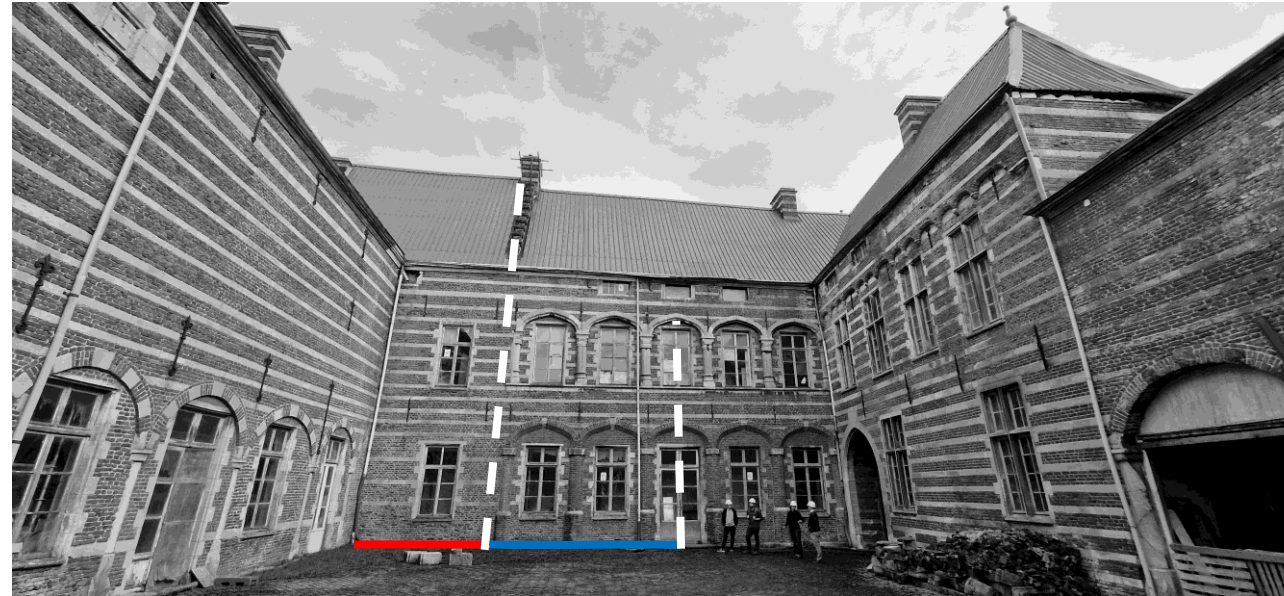
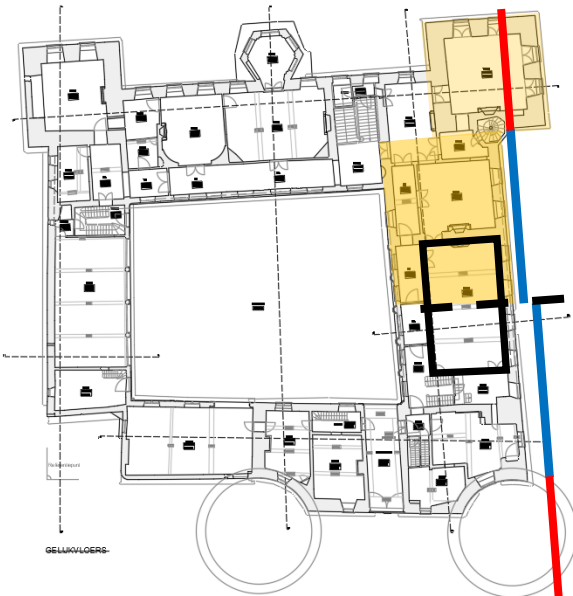
proportiestudie

geometrie, symmetrie, gemiddelde en uiterste
asymmetrie & as-symmetrie
Harmonie volgens architectuurtraktaten
Mathematische uitgangspunten

asymmetrieën

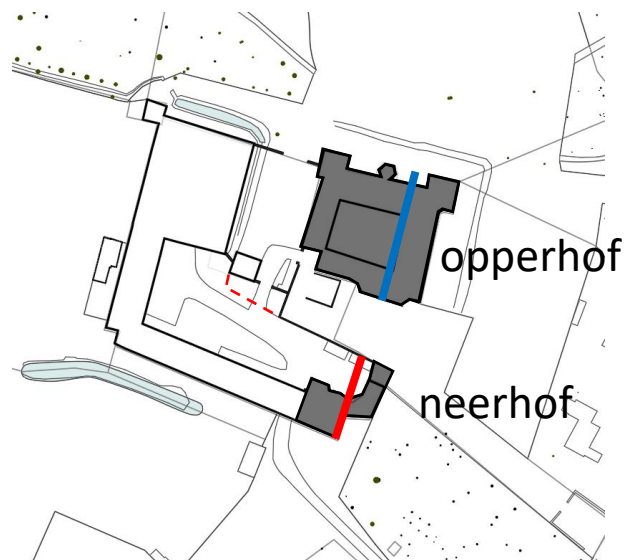
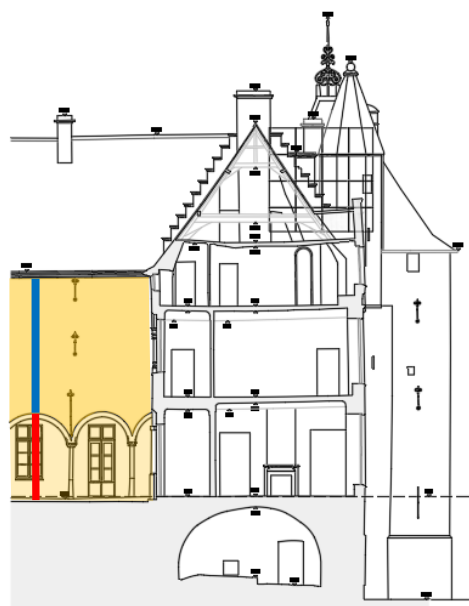
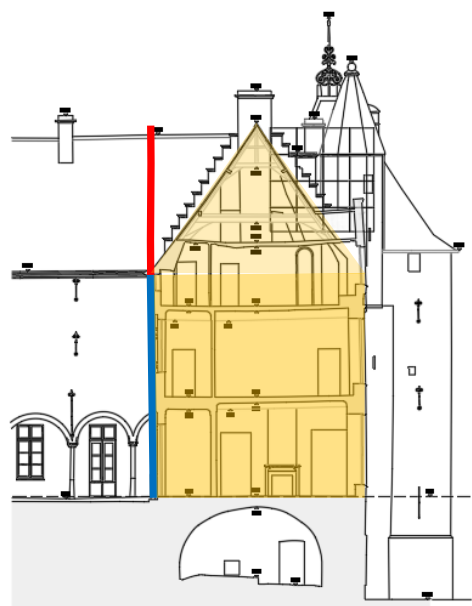
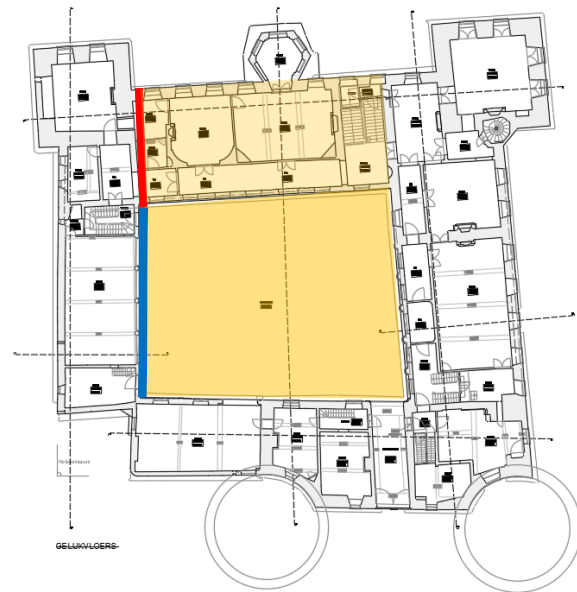
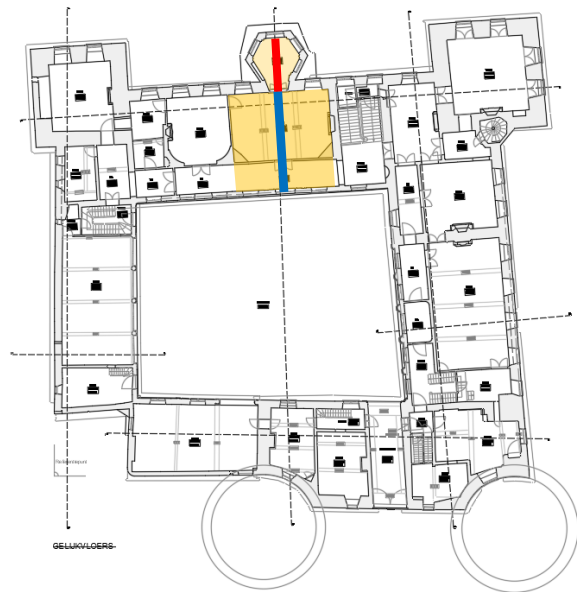
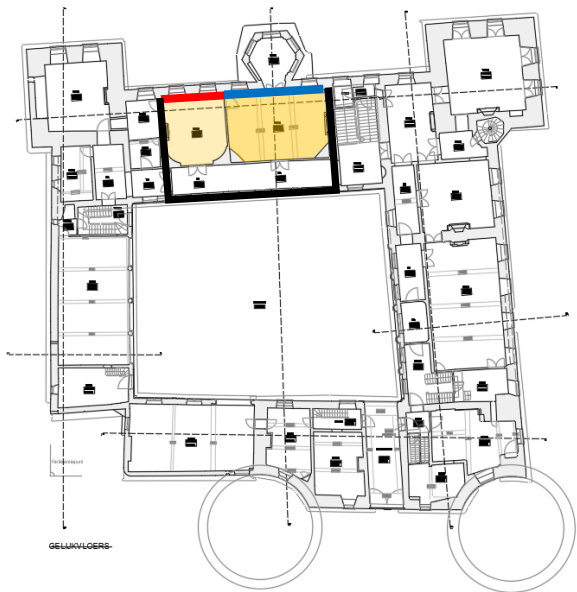
as-symmetrieën

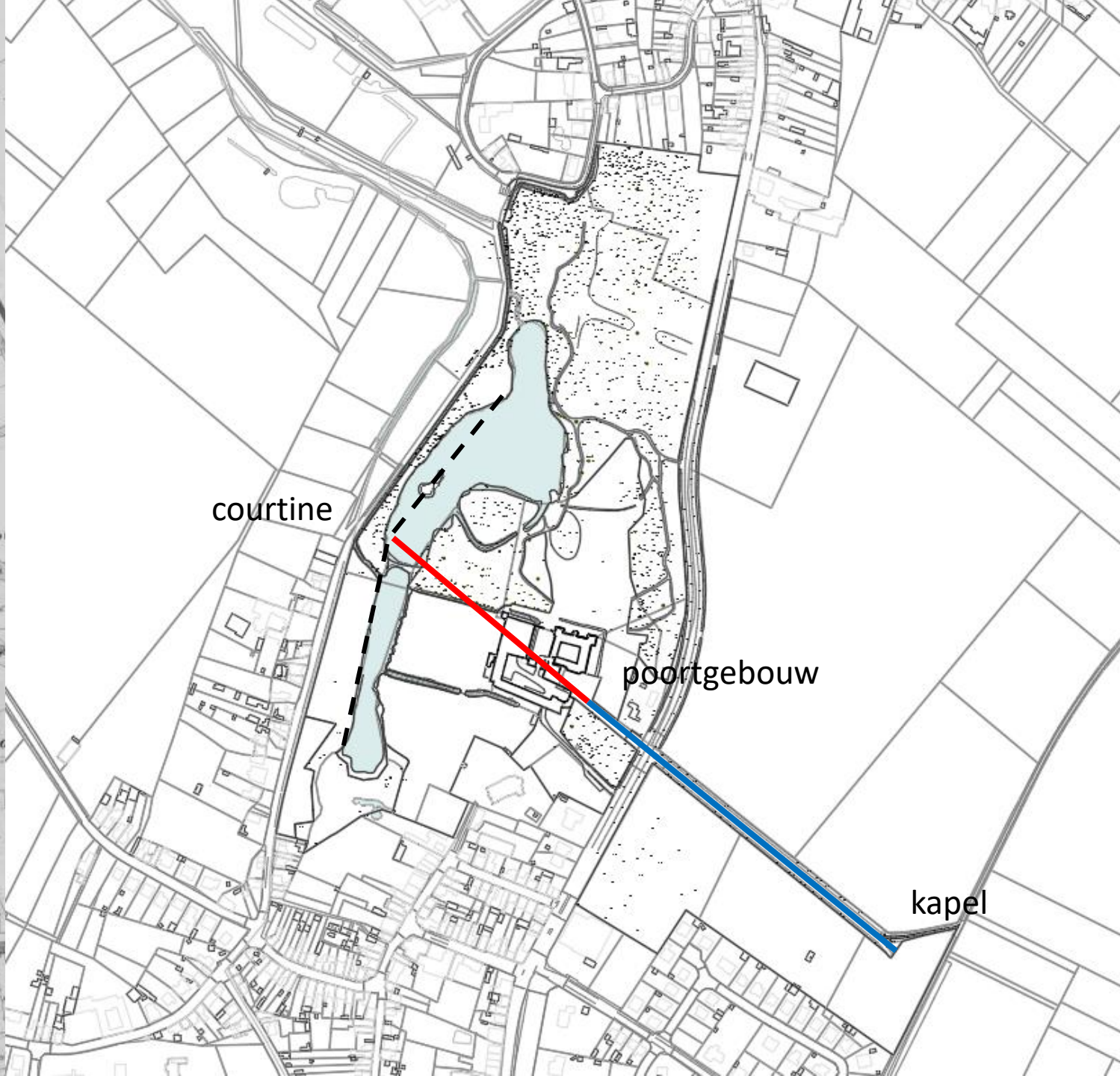

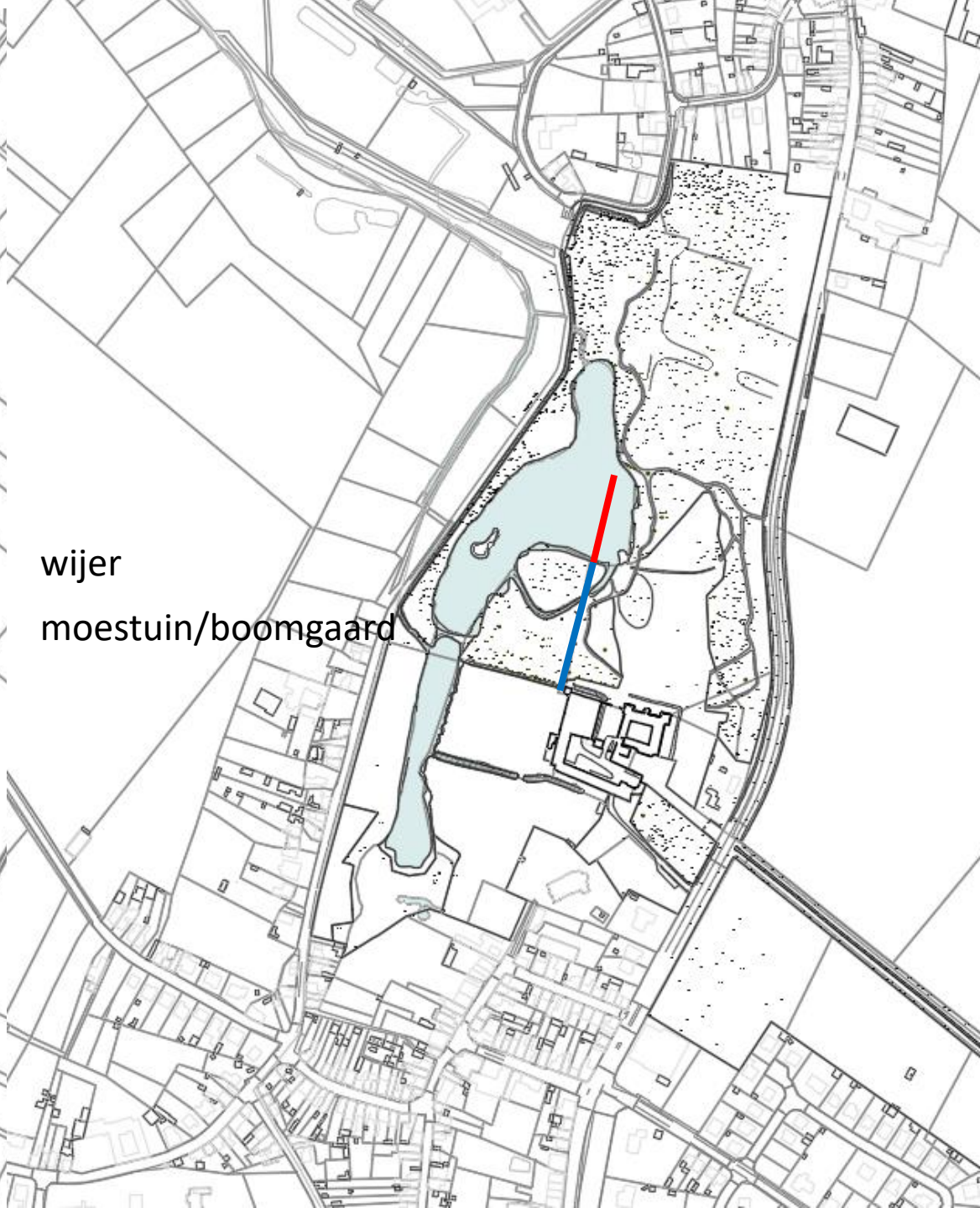
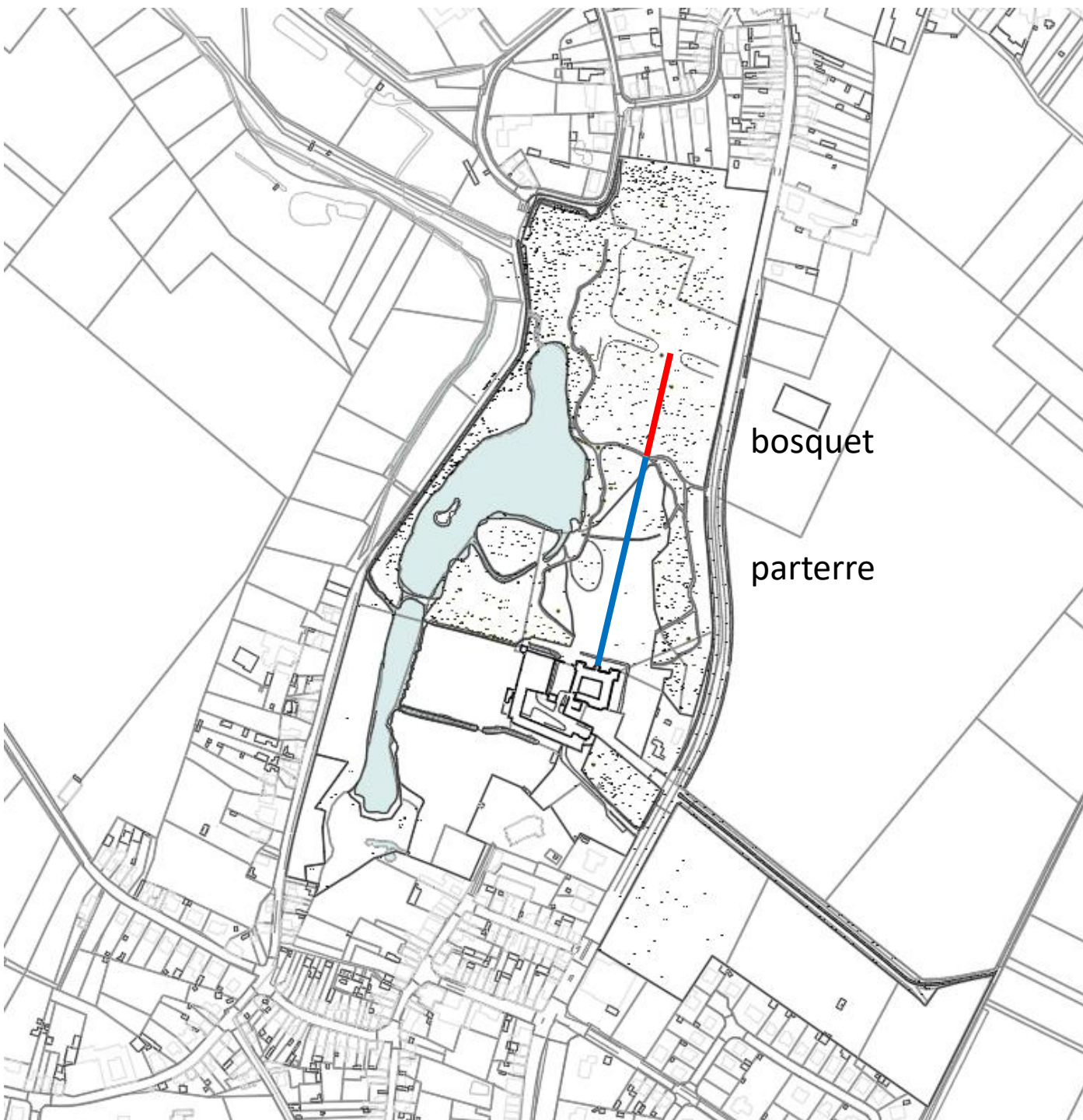
$$b : a = a : (a + b)$$

$$0,382 : 0,618 = 0,618$$

$$10 \times 16,2$$

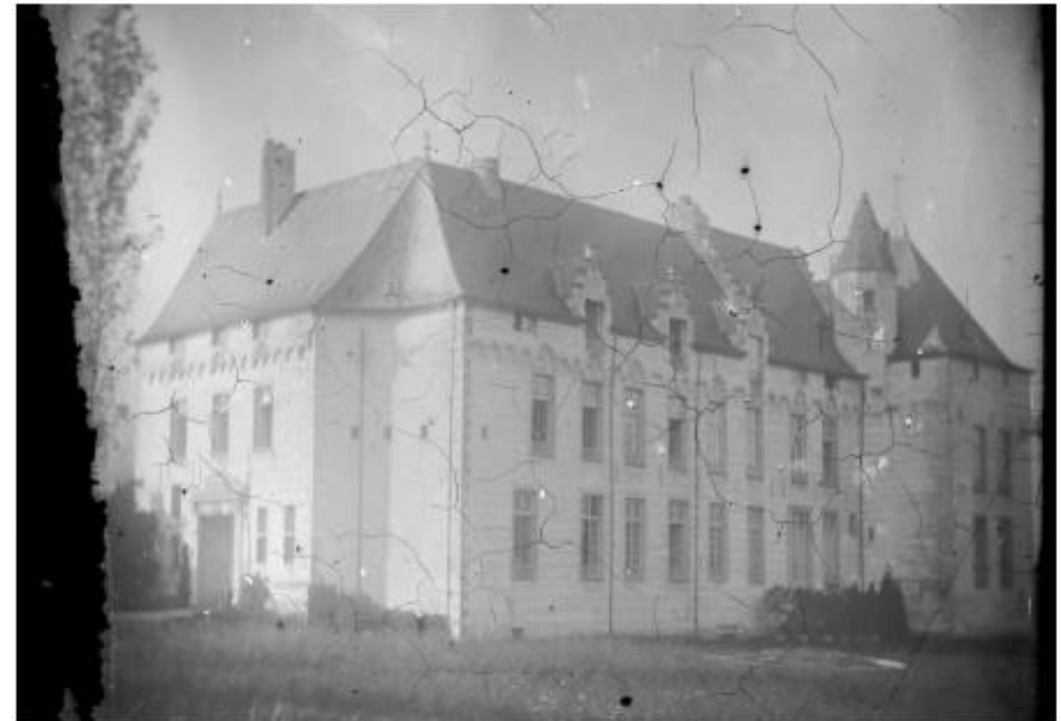

1795

Wit gekaleid classicistisch kasteel met park in 18e landschapsstijl

Afb. 51 Algemeen zicht op de oost- en noordgevel van het kasteel met bepleisterde/gekaleide gevels (Privé-archief Urbain Vrijdaghs, Collectie historische foto's)

Afb. 101 Algemeen zicht op de zuid- en oostgevel van het kasteel in de late 19de eeuw, voor de verbouwingswerken van omstreeks 1887 (Herita, Collectie glasnegatieven Kasteel van Heers)

Prent, Jean-Baptiste Madou;
Voyage Pittoresque, Jean de Cloet, 1825
30-jarige parkbeplanting

Serpentinevijver, 30 jaar na aanleg

noordvleugel, Pierre-Jacques Goetghebuer, (Ugent, BIB-Arch-0151-0001, A. cassiman), Atlas Goetghebuer, 1817-1827

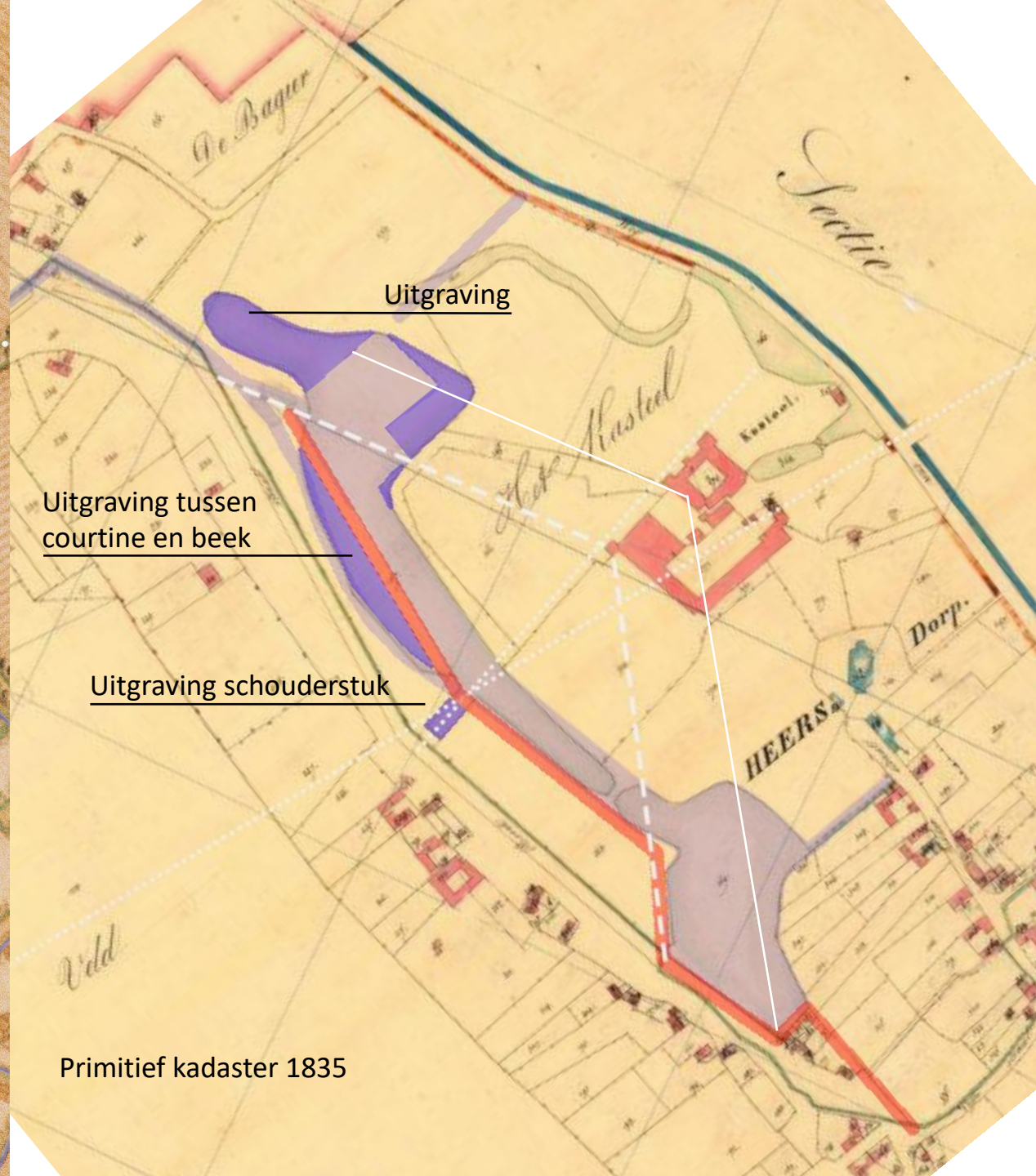
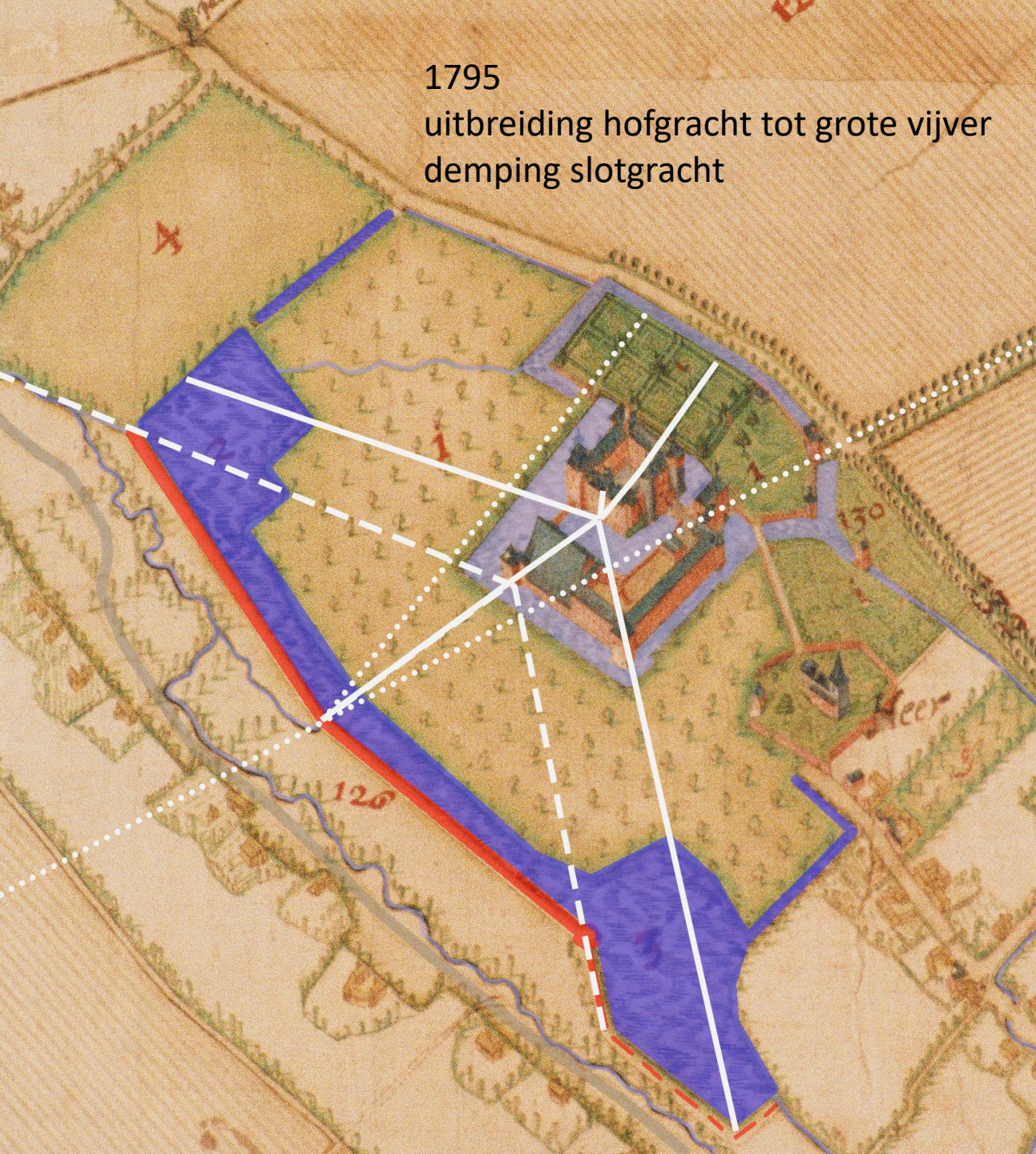
De Cloet, 1825
Perspectieven en vista's

Perspectieven en vistas

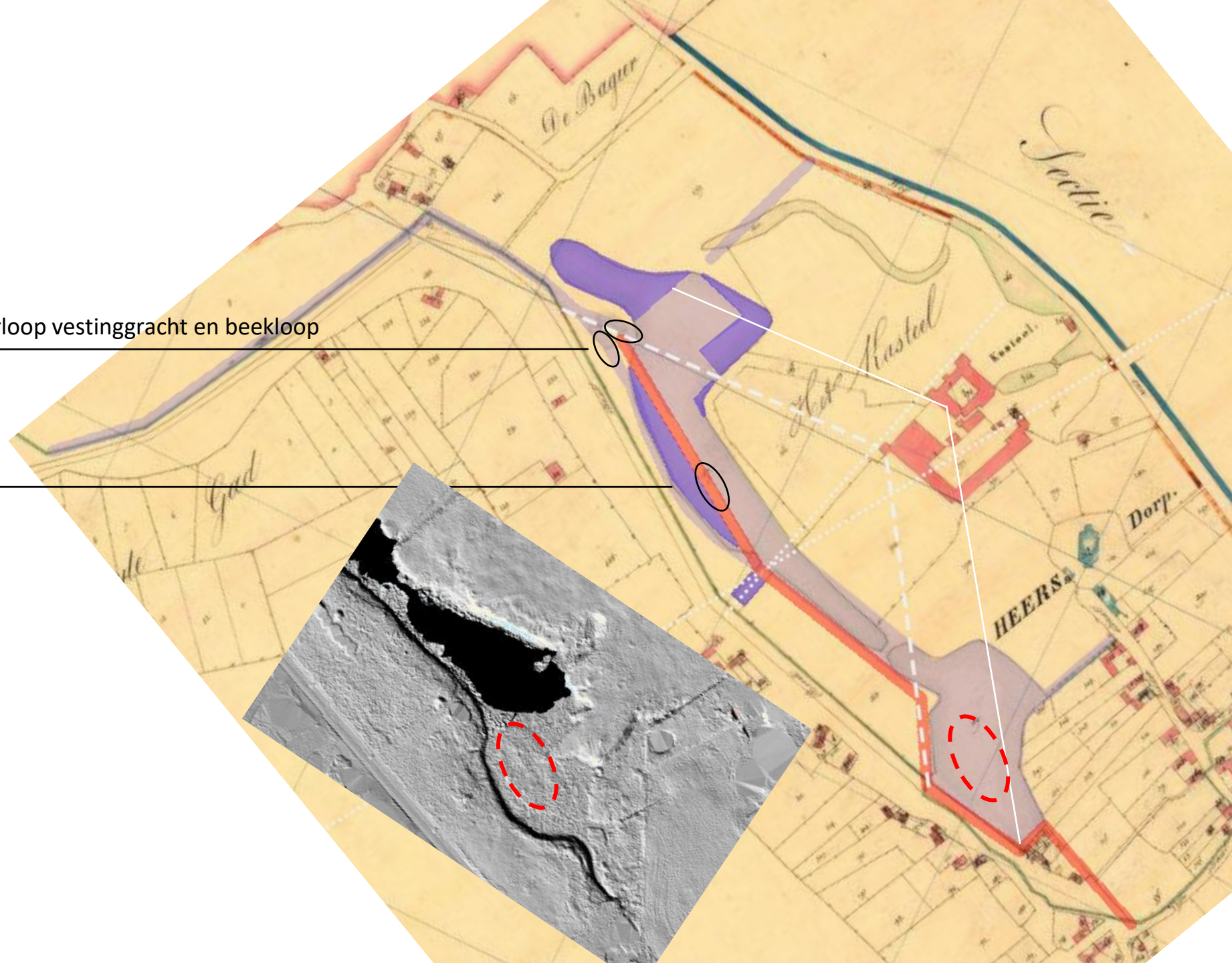
Atlasceder

Twee poelen = relict overloop vestinggracht en beekloop

Eiland = relict courtine

Primitief kadaster 1835

1885

Neorenaissance gevel met park in 19e landschapsstijl

Souvenir

de
Heers

Foto-album Albert Desmaisières,
Souvenir de Heers, 1890, U. Vrijdaghs

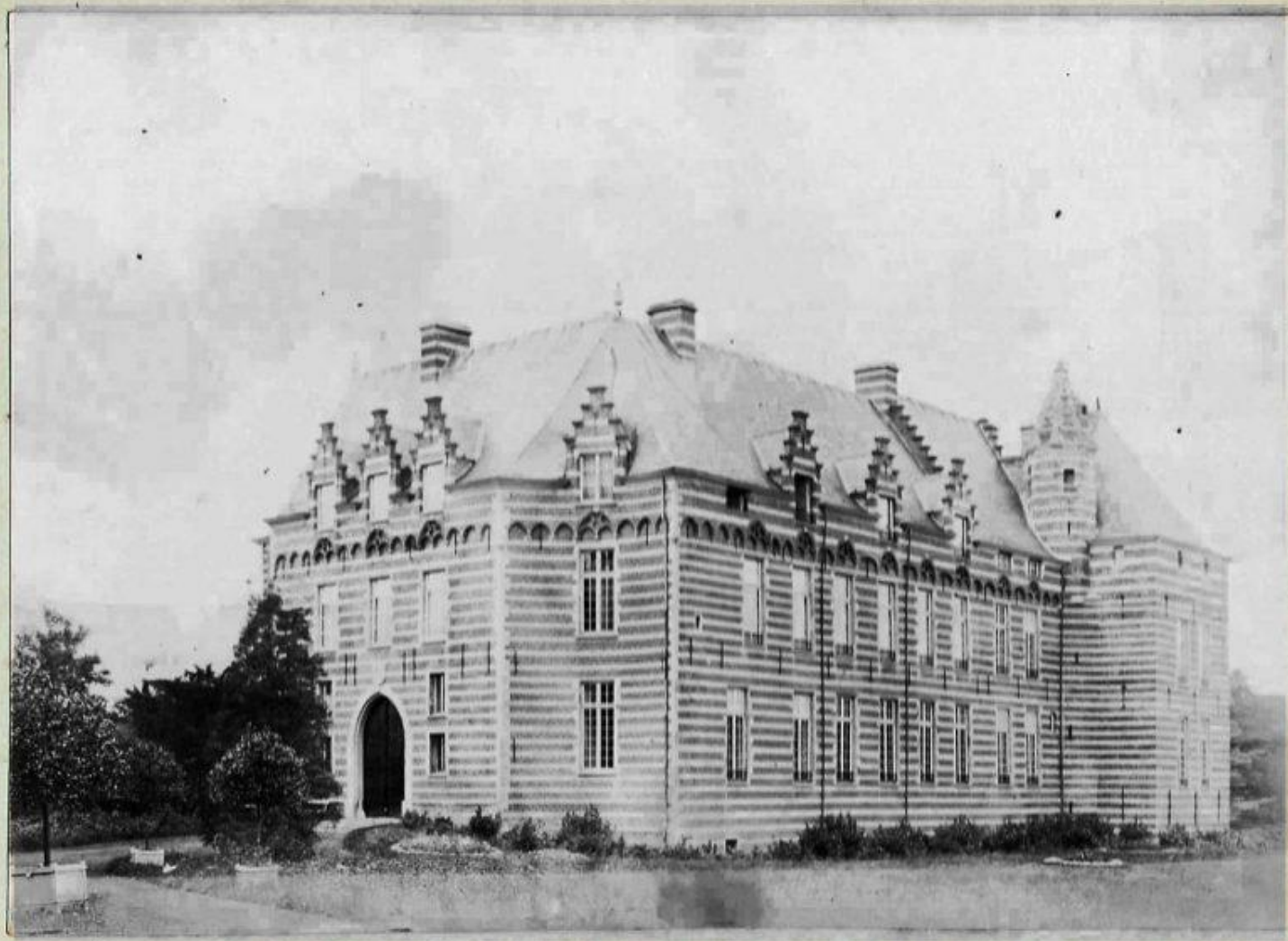
Heers

La Grand Porte.

Beers

.1.

L'Entrée.

eiland

boomgaard

Gekroesd fontijnkruid

oeverbeheer

Bonte beuk	4,20	4	25	Wm. Stamm.	} De gevane maat vroeger vinnelk is dord entgeroud de Stamm ligt nog als aanvalken !?
id	3,90	5	25	goed	
id	3,55	5	30	id	
Linde	4,65	4	25		
Eik (schelch)	4,35	13	30		
id	4,20	12	30	Heer Schorn	
id	3,80	12	30		
id	3,62	10	28		
id	3,55	10	28		
plataan	4,65	2	25	n 2 meter hoogte 2 stammen. waarvan 2 aan elkaar geloud.	
beuk	3,45	10	25	Heer goed.	
	3,83	11	30		
	3,93	1	30		
Hollandsche populier	5,27	3	25	Wm.	} De Blikken zijn ongemunt. en anders kapot gemunt. heruit bij elke gevee bomen vinnelk zijn. die men vroeger niet had aangekeend.
id	4,25	3	25	id	
	4,05	3	20	id	
	2,20	3	15	id	

Relevé des arbre remarquable,
Ministère de l'Agriculture,
Inspection, 1924

Diameter 144 cm, 1924

1795 > 1895

Leeftijd 230 jaar, Diameter 230 cm, 2024
Diktegroe van 1 cm/jaar

Konink bank	4,20	4	25	nieuw them.	
is	3,30	5	25	goed	
is	3,35	5	30	is	
Linde	4,65	4	25		
Eik (shelch)	4,35	13	30		
is	4,20	12	30		
is	3,80	12	30		
is	3,62	10	28		
is	3,45	10	28		
plataan	4,65	2	25		
bank	3,45	10	25		
	3,83	13	30		
	3,93	7	30		
Italiaansche populieren	5,27	3	25	nww.	
op	4,25	3	25	is	
	4,05	3	20	is	
	2,20	3	15	is	

Boswachter Karel Becks

De gevormde sp.
vinneld is do
de stomp ligt n

Zeer schoon
Zeer goed.

De dikken zijn ongevo
kapot gevraagd, de
gevee bomen vinneld
niet had omgekukend

Met dank aan het multidisciplinair team

Architectuurbureau Sabine Okkerse (Oudenaarde)

Ir-ar Sabine Okkerse

Anneleen Cassiman, Kunsthistoricus, bouwhistorisch onderzoek

Mieco-effect

Pieterjan Verveken, bioloog, natuurwaarden

Studiebureau Archeologie bv

Vanessa Vander Ginst

Ars Horti bv - Overlant

Jan Bleys, Master Stedenbouw, Master in M&L, Landschapsarchitect

Jasper Bijnen, ing. Bouwkunde, Master in M&L

Jan Gérard, Landschapsarchitect, natuurexpert

Jeroen De Keersmaecker, Landschapsarchitect

Toon Steenssens, Landschapsarchitect

Karen De Pooter, Interieurvormgever

Tristan De Preter, Landschapsarchitect io

Leo Vermeulen, Paleograaf

Freddy Michiels, Germanist

HERITA

- ANB
- AOE
- **experten groep**